

új magyar szó

20 oldal

Ára: 1,5 lej

Országos közéleti napilap | Alapítva 1947-ben, Romániai Magyar Szó címmel

VI. évfolyam,
224. (1290.) szám**BNR-valutaárfolyamok**

1 euró	4,2912 ▼
1 amerikai dollár	3,1555 ▼
100 magyar forint	1,5516 ▼

Aktuális

3

Érvágó bértörvény?

A kormány jövő héten vállal felelősséget az egységes bértörvényért, amelynek vég-ső formájáról lapzártánkkor még egyeztet-tek a koalíciós tanácsban.

Társadalom

7

„Földrengés” a rendőrségnél

Az országos rendőrfőkapitány széke is meg-ingott tegnapra, a Piatra Neamț-i maffiale-számolásos gyilkosság után. Petre Tobă le-mondását Valentin Fătuloiu államtitkár kér-te, miután felmerült a gyanú, hogy a Neamț megyei rendőrfőkapitány kapcsolatban állt az egyik helyi bűnszervezettel.

Kultúra

8

Aradi díj Temesvárnak

A Temesvári Csiky Gergely Állami Ma-gyar Színház Victor Ioan Frunză által ren-dezett, *Rosencrantz és Guildenstern halott* cí-mű produkciója kapta a legjobb előadás-nak járó díjat az V. Interetnikai Színházi Fesztivál hétfő esti gálaműsorán.

Vezércikk

3

Jogállamiság

Mindkét országban, Romániában is, Ma-gyarországon is a választások és koalíciós tárgyalások, illetve az elsöprő győzelmet hozó választások után a kormányzatoknak egész sor kényszerhelyzettel kell megküzdeniük. De semmi-féle célrendszer, nemzeti ér-zelem nem hatalmazhatja fel őket arra, hogy önma-gukat a jog uralma és a jog-államiság fölé helyez-zék. ▶

Székedi Ferenc

Keserű cukorbajos-sors

Az egészségügyi minisztérium segítségét kéri az egyre kétségbeesettebb diabéteszesek**Ingyenes vércukorszint-mérés Temesváron. A cukorbetegség szerint a kormány csak „kampányszerűen” foglalkozik a gondjaikkal**

Fotó: Mediafax

Már a vércukorszintméréshez szükséges tesztek beszerzése is komoly gondot okoz, mert a vo-natkozó országos egészségügyi program csak a szükséges mennyiség felét biztosítja – kongatták meg tegnap a vészharangot a cukorbetegség, akik tiltakozást helyeztek kilátásba, és a szaktárca segítségét kérték helyzetük rendezésére. Cezar Irimia, a Krónikus Betegek Szövetségének elnö-ke lapunknak elmondta, a diabéteszesek sorsát nehezíti, hogy az Országos Egészségbiztosító Pénztár tervei szerint jövőre csak a választott patikában válthatják ki gyógyszereiket. **7. oldal ▶**

Kihúzták az ellenzék méregfogát

▶ A másfél hónapig lebénult képviselőházi törvényhozás felgyorsulását várják a kor-mánypártok a házszabály teg-nap elfogadott módosításaitól. Eszerint a házbizottság ülésein nem lesz szükség az ellenzék je-lentére is ahhoz, hogy a törvé-nyek napirendre tűzésében is il-letékes testület meghozza dönté-seit. Korábban az ellenzék bo-jkottálta az üléseket, mert kifogá-solja, hogy a képviselőház élén továbbra is a csalással gyanúsí-tott Roberta Anastase áll.

3. oldal ▶**Kihúzták az ellenzék méregfogát: nem lesz többé szükség kvórumra**

Fotó: Tofán Levente

Alkotmány, erőből módosítva

▶ Élve kétharmados többségé-vel, a Magyar Országgyűlés tegnap sorozatban hozta meg ha-tározatait, amelyek között a leg-nagyobb súllyal az alkotmány ki-gazítása, az Alkotmánybíróság jogköreinek megnyirbálása, vala-mint a 98 százalékos különadó el-fogadása nyomott a latban.

2. oldal ▶**Mai mellékletünk:****ÚMSZ ÜzletRész**

HIRDETÉS

ÚMSZ előfizetési akció 2011**Egyet fizet, kettőt kap!****Fizessen elő az Új Magyar Szóra, és ajándékozza meg szerettelt, barátait, ismerősét egy ingyenes ÚMSZ-előfizetéssel!****Részletek Szolgáltatás oldalunkon**

Röviden

Predoiu korrekt döntést kér a Schengeni csatlakozás ügyében

Korrekt és politikamentes döntést kért az Európai Unió tagállamaitól Románia schengeni övezethez való csatlakozása ügyében Cătălin Predoiu igazságügyi miniszter. A tárcavezető nyilatkozatának aporója, hogy az Európai Bizottság szakértői csoportja tegnap Bukarestbe érkezett azt ellenőrizni, hogy Románia milyen előrelépéseket tett az igazságszolgáltatás reformja terén. Predoiu ugyanakkor reményét fejezte ki, hogy a csatlakozás eredeti, jövő márciusra kitűzött időpontját nem tolnák ki.

Nagykoalíció alakul Prágában

Polgári demokrata–szociáldemokrata nagykoalíció fogja irányítani a cseh fővárost a következő négy évben. A jobboldali Polgári Demokratikus Párt (ODS) és a baloldali Cseh Szociáldemokrata Párt (CSSD) tegnapra virradóra egyezett meg a koalícióban. Petr Necas miniszterelnök, az ODS országos elnöke határozottan ellenezte a prágai nagykoalíciót.

Megszűnik a német sorkötelesség

Sikeresen keresztülvitte az ötven év óta fennálló sorkötelesség megszüntetését a bajor CSU politikusa, Karl-Theodor zu Guttenberg német védelmi miniszter (ké-

pünkön) a nagyobbik testvérpárt, a CDU kongresszusán. A várható parlamenti döntés ezek után már pusztán formális. A tanácskozáson azt is elhatározták, hogy Helmut Kohl korábbi kancellár tiszteletére bélyeget bocsátanak ki.

Jövőre megnősül Vilmos herceg

Jövőre lesz Vilmos herceg és kedvese, Kate Middleton esküvője – jelentették be tegnap hivatalosan Londonban, egyelőre pontos dátum nélkül. A Clarence House – Vilmos és édesapja, Károly walesi herceg londoni hivatala – közölte azt is, hogy a trónöröklési sorban második Vilmos már a múlt hónapban eljegyezte barátnőjét.

Zavargások törtek ki Haitiban

Ketten meghaltak és többen megsebesültek Haitin a békefenntartók és a tiltakozók közötti összecsapásokban a kolerajárvány miatt kitört ENSZ-ellenes zavargások során – közölték igazságügyi és rendőrségi illetékesek. A helyi ENSZ-misszió (Minus-tah) szóvivője, Vicenzo Pugliese elismerte, hogy a békefenntartók önvédelemből lelőttek egy húszéves férfit, akinél fegyver volt, és rálőtt a katonákra. A zavargások azért törtek ki, mert a szigetországban sokan azt hiszik, hogy az ázsiai kéksisakosok hurcolták be a kolerát az országba, amit az ENSZ cáfol.

Visszaéléssel vádolják a volt minisztert

Hivatali visszaéléssel vádolta meg Franciaországban tegnap az ügyészség Eric Woerth volt munkaügyi minisztert. Az alig két napja menesztett kormánytagról – aki az adócsalási és illegális pártfinanszírozási gyanúktól terhes Bettencourt-ügyben is érintett – már júliusban megszűntette két újság, hogy közbeszerzési pályázat kiírása nélkül, áron alul adott el egy állami tulajdonú erdőrészt márciusban, amikor a költségvetési tárcát irányította.

Pokoli torony Sanghajban, összeomlott ház Indiában

Gy. Z.

A sanghaji toronyházban hét-főn kitört tragikus tüzet nyilvánvalóan engedély nélkül, szakszerűtlenül végzett felújítási munka okozta. A rendőrség hat gyanúsítottat tegnap már őrizetbe is vett. A huszonnyolc emeletes, nyolcvanöt méter magas épületben pusztító pokoli tűzben ötvenhárman veszítették életüket. Sokan úgy próbáltak menekülni, hogy az ablakon keresztül a mélybe ugrottak. A tűzoltóság-nak négy óránál is több időre volt szüksége a lángok megfékezésére, összesen száz egységgel vonultak a helyszínre. Hetven személyt égési sérülésekkel, füstmérgezéssel kórházba kellett szállítani. Szemtanúk szerint az állványzaton csaptak föl a lángnyelvek.

Ugyanaznap Újdelhiben összeomlott egy ötemeletes, illegálisan fölhúzott lakóház, a romok alatt hatvanhatan lelték halálukat. A tűzoltók egész éjszaka kutattak túlélők után, javarészt a pusztá kezükkel. A munkálatokat áramszünet is nehezítette. A házban a legtöbb lakó munkás volt, akik az elszegényedett Bihar és Nyugat-Bengália szövetségi államból származnak. Az indiai főváros il-

letékes hatóságának szakembere szerint a tragédiát az okozta, hogy a heves monszuneső szétmosta az építőanyagot, és az építő vállalkozó hanyagságát tette felelőssé; a tulajdonos kihallgatását máris elkezdték. Az máris ki-

derült: statikai számítások szerint az alapozás pusztán egy háromemeletes építményt bírt volna el. Az indiai fővárosban ismeretlen a következetes építés-felügyelet fogalma, az érintett negyedben is sok házat engedély nélkül emel-

tek, a kivitelezéshez gyakorta értéktelen anyagot használnak. Az építőipar helyzetét emellett a korrupció átka is sújtja. Újdelhiben egyébként jelenleg évtizedek óta a legnagyobb esőzések pusztítanak. ◀

Szakszerűtlen munka okozta a sanghaji tüzet. A hitvány anyagból épült újdelhi lakóház a heves monszuneső áldozata lett

Összeomlás előtt az euróövezet

ÚMSZ-összeállítás

Számottevően megnövekedtek az Európai Unió élén a jövő év első felében betöltendő magyar soros elnökség feladatai, miután az uniós intézmények delegációinak nem sikerült megállapodniuk egymással a jövő évi uniós büdzsé sarokszámaiban – mutatott rá tegnap Brüsszelben a magyar Surján László (KDNP), az európai parlamenti tárgyalódelegáció egyik képviselője. „Az Európai Bizottságnak most új költségvetési tervezetet kell benyújtania, s ennek szabályszerű átfutása szükségesszerűen áthúzódik a jövő évre” – fűzte hozzá. Az Európai Parlament októberben az Európai Bizottság költségvetési

tervezetével összhangban 130,5 milliárd euró kifizetést javasolt 2011-re, a tagországok kormányait képviselő Tanács azonban csak 126,5 milliárd eurót határozott meg.

Az euróövezet a túlélésért küzd, és ha nem sikerül életben tartani, azt az Európai Unió sem éli túl – jelentette ki drámai han-

gon tegnap Brüsszelben Herman van Rompuy, az Európai Tanács elnöke. Írország hétfőn elismerte, hogy esetleges pénzügyi mentőcsomagról folytat tárgyalásokat. Portugália szintén jelezte: nagy a veszélye annak, hogy a piacról már nem lesz képes felvenni további hiteleket kezelhető kamatszint mellett. ◀

Unió pénzek popkoncertre

A nápolyi Elton John-koncert hatszázezer eurós támogatása nem volt egyedi eset: az ENSZ klímacsúcsa alkalmából hasonló szubvencióban részesült a Backstreet Boys, a Moby és az Editors nevű együttes stockholmi, illetve budapesti fellépése is – írja a bécsi *Die Presse* tegnapi száma. Egyes megfigyelők például a brit popsztár szerepléséhez nyújtott pénzügyi segítséget úgy értékelik, hogy délszországi politikusok uniós eszközöket használnak föl korrupcióra és maffiakapcsolataik ápolására.

Erőből módosított alkotmány

Hírösszefoglaló

Élve kétharmados többséggel, a Magyar Országgyűlés tegnap sorozatban hozta meg határozatait, amelyek között a legnagyobb súllyal az alkotmány kiigazítása, az Alkotmánybíróság jogköreinek megnyirbálása, valamint a fideszes László János által benyújtott, a 98 százalékos különadó elfogadása nyomott a latban. A kormánypárti frakció még a zárószavazás előtt is nyújtott be módosító indítványokat saját előterjesztéséhez. Az indítványok záróvitájában éles vita alakult ki: mindhárom ellenzéki párt képviselője éles bírálatot fogalmazott meg a javaslatokkal kapcsolat-

ban. Navracsics Tibor miniszterelnök-helyettes ezekre a felszólalásokra úgy reagált: „Bebizonyítjuk a választópolgároknak, hogy Magyarországon becsületesen jobban megéri élni, mint huncutkodni. Nem a 98 százalékos különadó az alkotmányellenes, hanem az, hogy fel lehetett venni azokat a pénzeket, amelyekre vonatkozik” – jelentette ki.

Az alkotmánymódosításhoz benyújtott zárószavazás előtti módosítási javaslatok a vita után megkapták a kétharmados többséget, igennel a kormánypártok voksoltak, nemmel az MSZP és az LMP szavazott, a Jobbik tartózkodott. Az Alkotmánybíróság ezentúl csak egyes alapjogok

sérelme esetén semmisítheti meg a költségvetésről, az adókról, az illetékekről és a járulékokról szóló törvényeket. A munkavállalók számára 3,5 millió forint, az állami és önkormányzati vezetők, valamint az állami és önkormányzati cégek vezetői esetében 2 millió forint a jogviszonyuk megszűnésével összefüggésben kivetett 98 százalékos különadó összeghatára; az adót – amely a nyugdíjba vonulókra nem terjed ki – öt évre visszamenőleg kell megfizetni.

Megválasztották a Magyar Nemzeti Bank új felügyelőbizottságát is, a testület elnöke Járai Zsigmond, a jegybank volt elnöke lett. ◀

Dúl a kampány Moldovában

Cs. P. T.

Alkotmányellenesnek nevezte Moldova Köztársaság ügyvezető államfője a román–moldovai határszerződést, amelyet egy hete írt alá Bukarestben Vlad Filat chişinăui kormányfő és Theodor Baconchi román külügyminiszter. Mihai Ghimpu alakulatának kifogásai vannak a dokumentummal kapcsolatban. Úgy vélekedett: a szerződés aláírása az államfő tiszte lett volna, a miniszterelnök nem volt erre felhatalmazva, így hivatali visszaéléssel vádolható. Ghimpu nyilatkozatát a moldovai választási kampányhoz kötik politikai megfigyelők, illetve maga az érintett, Vlad Filat is. „Tudom, hogy kampányban vagyunk, de jó volna, ha az ország érdekeit szolgáló ügyekről viszafogottabban nyilatkoznának a politikusok, legfőképpen a közjogi méltóságok” – replikázott az ügyvezető államfőnek a moldovai miniszterelnök, aki szerint a szerződés aláírása nem sértette meg az ország alkotmányát. A két politikus korábban szövetséges volt, együtt juttatták hatalomra a jelenleg kormányzó nyugatbarát koalíciót. Mihai Ghimpu a Liberális Párt, Vlad Filat a Moldovai Liberális-Demokrata Párt vezetője. Vélhetően az utóbbi alakulat lesz a választások megnyerésére legesélyesebbnek tartott kommunisták legfőbb kihívója. Moldova Köztársaságban november 28-án tartanak parlamenti választásokat. ◀

Bűnvádi eljárás Tőkés ellen

ÚMSZ

▶ A legfelsőbb bíróság bűnvádi eljárást kezdeményezett Tőkés László EP-képviselő ellen bírósági végzés végrehajtásának megakadályozása miatt. A vád szerint Tőkés 2007-ben még hivatalban levő református püspökként megakadályozta a lelkesi testületből kizárt Báthori Gyula hivatalba való visszahelyezését annak ellenére, hogy a gencsi pap megnyerte az egyházkerület ellen indított pert. Korábban Báthori emiatt már bűnvádi panaszt emelt Tőkés ellen, ám az eljárást megkezdését az ügyészek elutasították. A legfelsőbb bíróság megállapította: az ügyészek „hanyag munkát végeztek”, a bűnvádi eljárás megkezdése ugyanis indokolt volt. Báthorit egyházi vagyonszerűen kezelése miatt felfüggesztette állásából, majd palástjától is megfosztotta a KREK fegyelmi bizottsága, ami a papságból való kizárást jelenti. Kiebrudalását Báthori polgári peres úton támadta meg; a Szatmárnémeti Bíróság a lelkesnek adott igazat, visszahelyezte állásába, s kimondta, hogy joga van a gencsi szolgálati lakáshoz is. Az egyházkerület megfellebbezte a döntést, miközben a sértett lelkész előbb csak végrehajtó, majd pedig karrhatalmi erők segítségével igyekezett elfoglalni a parókiát. Báthori ezután a bírósági végzés végrehajtásának megakadályozásával vádolta meg Tőkést és a KREK által időközben Gencsre kinevezett Szomori Attila segédlelkészét. Lapunknak tegnap nem sikerült elérnie az EP-alelnököt. ◀

Érvágó bértörvény?

Megismétlődhetnek a múlt havi spontán sztrájkok, ha a bértörvény kedvezőtlen besorolást eredményez. Fotó: Tofán Levente

M. Á. Zs.

▶ Lapzártánkör még tartott a kormányt támogató pártok koalíciós tanácsának ülése, melyen a jövő évi költségvetés szempontjából létfonosságú egységes bértörvény végső formájáról egyezkedtek a politikusok. Abban már sikerült megegyezni, hogy a Boc-kabinet jövő hétfőn felelősséget vállal a parlamentben a bértörvényért, ám a jogszabály különböző kényes cikkeiről sok a vita a koalícióban. Tegnap délután a pénzügyminiszter és a munkaügyi miniszter sikertelen tárgyalást folytatott a szakszervezetek és a mun-

kálatatók képviselőivel a jövő évi minimálbér összegéről: előbbieket 750, utóbbiakat 650 lejes javaslattal álltak elő.

A közszférában dolgozók ennek ellenére már hétfő este fogalmat alkothattak kilátásaikról, ugyanis a köztvéneknél adott interjúban Emil Boc miniszterelnök ismertette a végrehajtó szempontjait. Eszerint a kormány a jövő évben is alkalmazza a közgazdászok alkalmazottak létszámát érintő megszorításokat, és hét megüresedő állásból csupán egyet tölthetnek be. Erre azért van szükség, mert év végéig további 26 ezerrel kell csökkenteni

a közalkalmazottak számát, hogy elérje a célul kitűzött 1,29 milliót. Boc szerint a költségvetésből fizetettek számának csökkentése lehetővé teszi, hogy a közalkalmazottak bére a jövő évben növekedjen, miután idén júliusban 25 százalékkal csökkentették azokat. A bőrvékedésről a román kormánykoalíció még nem alakított ki egységes álláspontot, ezért hivatalosan nem közölték, milyen mértékű lesz a növekedés. Mint ismeretes, kormánypartí politikások és a pénzügyminisztérium illetékesei korábban 11-15 százalékos béremelést rebesgettek. ◀

Főpolgármester lenne Udrea

ÚMSZ

▶ Elena Udrea tegnap leadta jelentkezését a PD-L bukaresti szervezetének elnöki tisztségére és „nem zárja ki azt sem, hogy indul a főpolgármesteri választáson”. A régiófejlesztési és turisztikai miniszter, aki jelenleg ügyvezető elnökként vezeti a nagyobbik kormánypárt fővárosi szervezetét, arra számít, hogy harcában maga mellé állíthatja a PD-L olyan hangadó politikusait, mint Teodor Baconschi külügyminiszter, valamint Monica Macovei és Cristian Preda EP-képviselők. „Egy szervezeti elnöknek az a feladata, hogy a legesélyesebb jelöltet indítsa a tisztségért, és mivel egyelőre nem rendelkezünk adatokkal azzal kapcsolatban, hogy kit látnának szívesen a főpolgármesteri székben a bukarestiek, nem tudok biztosat mondani” – fogalmazott Udrea. ◀

Elena Udrea

Fotó: Tofán Levente

Parlament: a koalíció kihúzta az ellenzék méregfogát

Cs. P. T.

▶ Másfél hónap kényszerűsünet után ismét beindulhat a törvényhozás gépezete a képviselőházban. Legalábbis ezt remélik a kormánypárti politikusok a tegnap elfogadott házszabály-módosítástól, amely már nem teszi lehetővé az ellenzéknek a törvényalkotás lebénítását. A módosító javaslatokat 173 szavazattal fogadták el a képviselők, az ellenzék tiltakozásul nem vett részt a szavazáson.

A legfontosabb módosítás a törvények napirendre tűzésében is illetékes házbizottság működését érinti. E szerint a testületben már nem lesz szükség kvórumra (a tagok több mint felének jelenlétére) a döntések meghozatalához. Korábban azért vált szinte minden egyes alkalommal döntésképtelenné a bizottság, mert a képviselőház vezetőségének tizenhárom tagjából hét ellenzéki, távozásuk esetén pedig nem volt meg a kvórum. Az ülést ilyen esetekben – az eddigi házszabály értelmében – felfüggesztik. Tegnaptól elegendő, ha a hat kormánypárti honatya részt vesz az ülésen, mert a házbizottság így is döntőképes. „Az ellenzék rendszerint hiányzott az ülésekről, mert kifogásolták Roberta Anastase házelnök személyét. Így azonban érdekeltté válnak abban, hogy szavazzanak és ér-

vényesítsék akaratukat” – magyarázta az ÚMSZ-nek Máté András RMDSZ-es képviselő. Tájékoztatása szerint ha az ellenzék ismét részt vesz az üléseken, többségi szavazataival élve lehetőségben áll módosítani a plénumnak javasolt napirendi pontokon. „A házbizottság azonban csak javasolhat. A plénumban a kormánypártiak többségi szavazattal módosíthatják az előterjesztett napirendi pontokat” – válaszolta a lehetséges forgatókönyvet Máté. Megtudtuk: a házbizottságot érintő további szabályzatmódosítás, hogy ezentúl a házelnök köteles hetente legalább egy alkalommal – a javasolt nap szerda – összehívni a házbizottságot.

A törvényalkotást hivatott felgyorsítani az a tegnap elfogadott javaslat is, hogy ezentúl a szakbizottságoknak legtöbb 14 nap alatt el kell készíteniük jelentésüket az üléseiken tárgyalt jogszabályokról. Korábban egy-egy törvény hónapokig rostokolt a szaktestületekben.

Az ellenzék máris közölte: megtámadja az Alkotmánybíróságon a házszabály-módosítást. Válaszul Roberta Anastase házelnök kilátásba helyezte, hogy 21 százalékkal lefaragják azoknak a képviselőknek a napidíját, akik nem vettek részt a tegnapi ülésen. Az ellenzék tegnap is azért hagyta el a termet, mert az ülést Anastase vezette. ◀

Bihari füzetecke a honosításról

Totka László

▶ A magyar állampolgárság megszerzéséhez szükséges információkat tartalmazó tájékoztató füzeteckét adott ki az RMDSZ Bihar megyei szervezete. Kiadását „kötelező feladatnak” tekintették, hisz az RMDSZ már 2004-ben is több mint harmincezer aláírást gyűjtött és vitt a bukaresti Országházba a magyar állampolgárság ügyében. „Most hogy ez törvényben is megvalósult, segíteni akarunk mindazoknak, akik élni kívánnak ezzel a történelmi lehetőséggel” – mondta el Szabó Ödön, a Bihar megyei RMDSZ ügyvezető elnöke a tegnapi Nagyváradon tartott sajtótájékoztatón. A határhoz közel élők számára térképen jelölik meg azokat a Hajdú-Bihar és Békés megyei településeket, amelyek anyakönyvi hivatalánál iktatni lehet az állampolgársági kérelmeket. Mi több, az RMDSZ munkatársai kilencnapos tájékoztató körútra indulnak a megyében, ma Bogyoszló és Szalacs településeket keresik fel. A gyakorlati tudnivalókat a kolozsvári magyar konzulátustól érdeklődtek meg, valamint a hivatalos honlapon hozzáférhető információk alapján állították össze. Az ötezer példányban kinyomtatott füzetet a megye minden településén megtalálhatják az érdeklődők, és a kezdeményezőik ígéretet tettek, hogy további igény esetén újranyomják a kiadványt. ◀

Jogállamiság

Amikor a legkülönbözőbb fórumokon a jogállamiságról beszélnek, akkor gyakran utalnak az Egyesült Államokra, és nem véletlenül. „Ahogy az abszolutista kormányzatokban a

Székedi Ferenc király a törvény, úgy a szabad országokban a törvénynek kell a királynak lennie, és más uralkodó nem lehet.” Thomas Paine-nek ez az 1776-os keltetésű mondata annak a jogállamiságnak az alapköve, amelyet nemso-kára más gondolkodók még három igen fontos építőelemmel egészítettek ki: 1. az önkényes döntésekkel szemben a jogszabályok szerinti döntéseknek kell születniük, 2. a törvények és a bíróságok előtt minden ember egyenlő, 3. az alkotmány az emberi jogokból származhat.

A jogállamiság együtt jár a hatalmi ágak szétválasztásával. Ennek megfelelően a jogalkotás, a jogalkalmazás és az igazságszolgáltatás képviselői egyetlen pillanatra sem vehetik át egymás hatalmát, és nem helyezkedhetnek a törvény uralma fölé. Jó néhány politikai vitában gyakran emlegetik a demokráciát, azaz a nép uralmát is, mint a szabadság legfontosabb eszközét. Csakhogy a demokrácia önmagában, jogállamiság nélkül, nem szavatolja a jogok érvényesülését, mert a törvények uralma nélkül a többség bármikor korlátozhatja a kisebbségek jogait, sőt – amint a történelem nemegyszer bizonyította – akár demokratikus úton is olyan embereket juttathat hatalomra, akik a későbbiekben a jog fölé emelkednek.

Az Európai Unióban nagyon is tisztában vannak vele, hogy a tagországokban a jogállamiság betartása, a jogállam intézményeinek és működőképességüknek a tiszteletben tartása végső soron a lakosság szabadságának legfontosabb eszköze, és ezt a kívánalmat még a legmögébb gazdasági válság, a majd minden országban igényelt megszorító, költségvetés-kiigényező intézkedések sem tudják feledtetni. Brüsszel tehát meglehetősen élesen figyeli új tagországainak legújabb kalandjait a jogállamisággal, és minden bizonnyal jegyzi-jegyveti, hogy a neki nem tetsző alkotmánybírósi döntés nyomán a bukaresti, kétharmados Fidesz-többségű parlament hogyan nyírbálta meg tegnapi szavazásával az Alkotmánybíróság hatáskörét. Nyilvánvalóan az sem maradt titok, hogy miként próbált a tegnapi újszintén a törvények fölé emelkedni a román képviselőház saját működési szabályzatának módosításával. Mindkét országban, Romániában is, Magyarországon is a választások és koalíciós tárgyalások, illetve az elsöprő győzelmet hozó választások után a kormányzatoknak egész sor kényszerhelyzettel kell megküzdniük. De semmiféle célrendszer, nemzeti érdelem vagy erkölcsinek mondtó töke nem tartalmazhatja fel őket arra, hogy önmagukat a jog uralma és a jogállamiság fölé helyezték. Amennyiben bármilyen politikai párt, szövetség – ha szavaival nem is, de tetteivel – azt mondja ki, hogy „a jog én vagyok”, akkor nem jövőt épít, hanem a múltba fordul. Valahova a tizenhetedik-tizennyolcadik századba...

Román lapszemle

Az év első kilenc hónapjában 15 százalékkal csökkent a külföldön dolgozók által hazaküldött pénz összege. (Adevărul) ▶ A bukaresti francia nagykövetség ismételt tiltakozása ellenére Andrei Chiliman, a főváros I. kerületének polgármestere engedélyezte a külképviselet tőszomszédságában levő kocsmabővítését. A franciák beperelték a kerületet, és diplomáciai síkon is próbálják visszavonatni az építkezési engedélyt. (România liberă) ▶ 4,5 millió lejt követel az államtól erkölcsli kártérítés gyanánt Kincses Előd, a Szoboszlay-per ügyvédje. A Maros Megyei Törvényszéken 2011. február elsejére tűzték ki a per első tárgyalását. (România liberă)

„CIA-börtönök pedig léteztek”

Romániával szemben időről időre lábra kap a gyanú, miszerint területén titkos CIA-börtönök működtek, ahol részben a guantanamoi fogolytáborból elszállított, terrorizmussal gyanúsított személyeket tartottak fogva.

Bogdán Tibor

▶ Az Amnesty International (AI) hivatalosan felszólította a román hatóságokat, indítsanak átfogó kivizsgálást annak megállapítására, milyen szerepet töltött be Románia a titkos börtönrendszer kiépítésére vonatkozó CIA-programban. A felkérést az emberjogvédő szervezet *Nyílt titok: erősödő bizonyítékok Európa cinkosságáról a rendkívüli kiadatokban és titkos fogvatartásokban* című jelentésében fogalmazta meg.

Ötéves gyanú

Az emberjogvédők elmarasztalják a román illetékeseket amiatt, hogy miközben más európai kormányok konkrétan intézkednek az igazság kiderítéséért és az esetleges felelősség maradéktalan vállalásáért, addig Bukarest makacsul tagad

mindenféle bűnrészességet. Teszi mindezt annak ellenére, hogy az Európai Parlament, valamint az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése több jelentésében is tetelesen megfogalmazta a vádat, miszerint Románia területén Britelite néven működött egy titkos CIA-börtön.

A gyanú Romániával szemben először 2005-ben merült fel. Dick Marty, az Európa Tanács jelentéstevője 2007 júniusában nyilvánosságra hozott jelentésében már kész tényként szögezte le, hogy Románia területén létezett ilyen fogva tartási központ.

A 2006-ban létrehozott parlamenti bizottság ugyan nem talált erre bizonyítékot, viszont az Európa Tanács jelentéstevője, a svájci riportőr jelentésében konkrétan állította, hogy Romániában és Lengyelországban titkos börtönök működtek.

Szerinte Washington válsztása azért esett a két országra, mert gazdaságilag törekények voltak, és stratégiai fejlődésükhöz létfontosságú volt az amerikai támogatás. Fontos adu volt az amerikai fél kezében – áll a jelentésben –, hogy jelentős támogatást ígért Románia sikeres NATO-csatlakozásához.

Marty szerint az amerikai hírszerzés Lengyelországba szállította, és ott vallatta az értékesebb foglyokat, Romániában pedig kevésbé fontos személyeket őriztek és hallgattak ki. A foglyok szállítására az amerikaiak a Konstanca melletti Mihail Kogălniceanu repülőteret használták.

Bukarestben az Agy?

Mindemellett idén év elején ENSZ-szakértők a titkos börtönök világméretű hálózatát elemző tanulmányukban úgyszintén megállapították, hogy Románia területén legalább egy, titkos börtönökből származó rabokat szállító repülőgép leszállt. Az információt a lengyel határőrség megerősítette, leszögezve: a gép Lengyelországból repült Romániába. A világszervezet Emberjogi Tanácsa a dokumentumban Románia mellett konkrétan Lengyelországot, Thaiföldet és Litvániát említi.

Románia egyébként egyike annak a nyolc európai államnak, amelynek területén a feltevések és jelek szerint CIA-börtönök létesültek az Egyesült Államok elleni, 2001. évi, szeptember 11-i terrortámadást követően.

A világsajtóban augusztus elején kapott lábra a hír, miszerint a Romániában működő Britelite titkos börtönben tartották fogva többek között a kilenc évvel ezelőtti, Egyesült Államok elleni merénylet kitervelőjét, az al-Kaida terrorszervezet harmadik legfontosabb emberét, Khalid Sheikh Mohammedet, akit Oszama bin Laden al-Mokhnak, Agynak nevezett.

A CIA-nak 2003-ban Pakisztánban sikerült letartóztatnia Mohammedet, több

hónapot igénybe vevő titkos akció nyomán.

Băsescu is tudott róla

Amerikai hírforrások szerint a CIA 203-ban, Adrian Năstase kormányzása idején létesítette Britelite nevű titkos börtönét Romániában. Erről annak idején tudott maga Ion Iliescu államfő is, amint hogy tudomása volt a lépésről Traian Băsescu jelenlegi államfőnek is. A fogva tartási központot ráadásul Bukarest egyik forgalmas utcájában hozták létre, és eredetileg hat bebörtönzött számára tervezték meg. Ezt a CIA európai beszerzési főközpontjának egykori főnöke, Kyle D. Foggo közölte a *New York Times* szerkesztőjével. Foggo egyébként három fogva tartási központ létrehozását irányította, egyikük éppen a bukaresti volt.

A romániai illetékesek azonban mindennek ellenére következetesen tagadják, hogy léteztek volna az ország területén a CIA által működtetett titkos börtönök. A kérdést kivizsgáló szenátusi bizottság elnöke, Norica Nicolai állításának megfele-

lően, semmilyen erre utaló elemet nem találtak. Igaz, annyit elismert, hogy a vizsgálóbizottság nem férhetett hozzá az amerikai titkosszolgálatok rendelkezésére álló valamennyi információhoz. Mindezzel együtt annak a véleményének adott hangot az ügy kapcsán, hogy egyszerűen a Románia nemzeti hiteltel csorbítani kívánó akcióról van szó, és sajnálkozva jelentette ki, hogy más megvádolt országokkal szemben Bukarest nem utasította vissza kellő határozottsággal a vádakot.

A szenátus védelmi bizottságának elnöke, Teodor Meleşcanu maga is tagadja a romániai CIA-börtönök létezését. Az Amnesty International mostani felszólítása alapján arról beszélt, hogy az ennek kapcsán Romániával szemben felhozott vádak minden esetben megalapozatlanoknak bizonyultak, azokat rendre megcáfolták az illetékes román intézmények. Mindezek után érthetően találja az Amnesty International fellépését és feleslegesnek ítélt meg egy esetleges újabb jelentést a kérdés körében. ◀

A török pániszlamizmus hajnala?

November közepén váratlan őrsváltás történt a török vallásügyi hivatal élén: Ali Bardakoglu, a testület mérsékeltnek tartott elnöke bejelentette lemondását, utódává az eddigi elnökhelyettest, Mehmet Görmezt nevezte ki a kormány. Az új vezető irányvonaláról megoszlanak a vélemények, ám az bizonyosnak látszik, hogy a diyanet a jövőben az eddiginél is nagyobb szerepet kap a török bel- és külpolitikában.

MTI/ÚMSZ

▶ A keleti politika jellemzője, hogy a személycserék háttere többnyire homályos. Így a helyzet most Törökországban is, ahol a vallásügyi hivatal (diyanet) élén történt vezetőcsere számos találgatásra adott okot. Vannak, akik tudni vélik, hogy a diyanet főnöke, Ali Bardakoglu nem önként, hanem Recep Tayyip Erdogan miniszterelnök felszólítására mondott le. Az okot a törökországi lapok abban vélték megtalálni, hogy Bardakoglu több kérdésben mérsékeltbb nézetet képviselt, mint azt a kormány elvárta tőle.

Belebukott a fejkendő-vitába?

A hivatalos ankarai vezetés számára például túlzottan engedékenyen viszonyult az alevita felekezet jogainak kérdéséhez. Ez nem éppen vág egybe Erdogan és Abdullah Gül államfő nézetével: családjaik hölgytagjai csakis fejkendőben jelennek meg a nyilvánosság előtt. Ezenkívül Bardakoglu pálcát tört a kényszerházasságok és

a „becsületbeli gyilkosságok” fölött; utóbbiak áldozatait többnyire fiatal nők, akik nem hajlandók férjhez menni a család által kiválasztott férjjelölthöz, akit többnyire az eljegyzés napján látnak életükben először. Ezért sokszor az életükkel fizetnek.

A diyanet intézménye az államalapító Kemal Atatürk reformintézkedései nyomán jött létre a múlt század húszas éveiben. A modern köztársaság létrehozója az állami vallásügyi hivatalt állította a sejk ül-iszlám helyére; utóbbi az Oszmán Birodalom legfőbb vallási méltósága volt. Az öt felváltó diyanet hatáskörét Atatürk drasztikusan megnyirbálta, s ezáltal lényegében véve felügyeleti szervet hozott létre, amelynek feladata a törökországi iszlám politikai irányítása lett.

Vallásügyiiek növekvő autonómiája

Ennek jegyében a diyanet igazgatja az országban található mintegy 80 ezer mecsetet, folyósítja az imámok fizetését, és szabja meg a pénteki ima tartalmi irányvonalát. Bí-

rálók azt kifogásolják ebben, hogy az állam ugyan már nem az iszlámé, mint volt az Oszmán Birodalom idején, viszont az iszlám egyre inkább „állami” lett, ami nem feltétlenül jelent pozitív változást. A laicista államrend hívei sérelmezik a politika és a vallás ma is szoros összefonódását, amely teret enged a fundamentalista irányzatok lopakodó térhódításának. Az iszlám szószólói – például a Din-Bir-Sen imámszövetség – viszont berzenkednek az „állami béklyók” ellen; nagyobb teológiai függetlenséget követelnek, a prédikációk tartalmának szabad megválasztását és azt, hogy a kormány helyett az imámok dönthessék el, ki kerül a diyanet élére.

Egy nagyobb autonómiával rendelkező vallásügyi hivatal összhangban áll Ahmet Davutoglu külügyminiszter elképzelésével. Ő 1994-ben – még távolról sem miniszterként – azt írta egyik könyvében, hogy Törökországnak az egykori kalifátus modern változatára van szüksége. Nem feltétlenül az oszmán mintát követőre, de olyanra, amely val-

A vallásügyi hivatal élére az eddigi elnökhelyettest, Mehmet Görmezt nevezte ki a kormány Fotó: archiv

lasi kérdésekben független intézmény volna.

Isztambuli megfigyelők szerint az ankarai kormány számára stratégiai jelentőségű volna, ha az eddiginél nagyobb szerephez jutna a vallási életben. Csak erőteljesebb vallásügyi tekintéllyel teheti ugyanis Törökországot a muzulmán világ (egyik) vezető nemzetévé. Aligha véletlenül használta Erdogan a közelmúltban lezajlott fejkendő-vitában a diyanet helyett a sejk ül-iszlám kifejezést. A legfőbb vallási méltóság ugyanis az Oszmán Birodalom idején Mohamed próféta hivatalos utódának és ezzel minden muzulmán vallási vezetőjének számított.

„Stratégiai mélységű” külpolitika

A kormányfő szavaival összhangban áll a diyanet új elnökének első nyilatkozata, amely azt jelzi, hogy Ankara ki akarja terjeszteni a vallásügyi hivatal teológiai befolyását az ország határain kívülre. Ez mintegy vallási kiegészítője volna a Davutoglu által megfogalmazott új, „stratégiai mélységű” török külpolitikának. Az 51 éves Görmez beiktatásakor kijelentette: nem csupán a török muzulmánok szószólójának tekinti magát, hanem a világ összes muzulmánjának, a különböző országokban élő muzulmán kisebbségének és vala-

mennyi elnyomott nemzetének. Görmezt a török sajtó zöme keményvonalasnak tartja; csak a *Taraf* című lap véli úgy, hogy a hivatalon belül a liberális, reformer szárnyhoz sorolható. Ezt a vélekedést támasztja alá a német *Der Tagesspiegel* isztambuli tudósítójának értesülése is. Eszerint Görmez évek óta dolgozik – a hivatal több munkatársával együtt – az iszlám előírásainak a mai világhoz alkalmazkodó új értelmezésén. E célból „átfűstlik” a hadiszt, Mohamed próféta kinyilatkoztatásainak, tetteinek és utasításainak gyűjteményét, hogy kiszűrjék belőle a nőket sértő, megalázó, valamint a rasszista kitételeket. ◀

Lap-top

A nap címe. A PSD azzal gyanúsítja Antonescut, hogy megegyezett Blagával, Adevărul.

Magyarázat. Végeredményben a normalitás jele a politikában is, ha spekulációk, találgatások folynak arról, hogy „ki ki-vel”. A pletyka, akárcsak a közhely, fontos része a közösségi életnek. No, szóval, rebesgetik, hogy a PSD voltaképpen azért ment el a PNL-vel való találkozóra, mert „fülébe jutott” (hol lehet a füle egy ellenzéki pártnak?), hogy Crin Antonescu mindenkit megcsal Vasile Blagával, a PD-L (még mindig) erős embereinek egyikével, és számon akarta ezt kérni. Minthogy a féltékenyek embereket és megcsalt pártokat nehéz megnyugtatni, Antonescu tagadása nem zárja ki a gyanút a PSD számára – a baj az, hogy nem túl nagy a mozgáster. Mindenesetre a forgatókönyv nem újkeletű: a PNL hozzásegíti Vasile Blagát a PD-L elnöki tisztéhez, majd a közösen megnyert 2012-es választások után Antalfy Liliom lesz az államelnök. Végül is miért ne? Antonescu lenne olyan államfő, mint Băsescu, Blaga pedig olyan miniszterelnök, mint Boc... Vagy ezzel mi is túl előre szaladtunk? De jó volt ez a kis forgatókönyvesdi!

Ellenállhatatlan. Barbu karikatúráján (*Academia Cațavencu*) mondja Boc a jövődelmek növekedése kapcsán: „Egyelőre csak a péniszeteket tudom megnövelni”.

A nap állírája. Állítólag a Világmindenség-ből rejtjeles üzenet érkezett az államelnöki palotába, amely szerint Romániát kizárólag egy vegytiszta RMDSZ-kormányzat tudja kirángatni a súlyos gazdasági és morális válságból. Tehát: államfő Markó Béla, miniszterelnök Borbély László, igazságügy Frunda György, belügy Verestóy Attila, gazdaság- és energiaügy Winkler Gyula, távközlés és informatika Nagy Zsolt, egészségügy Cseke Attila, művelődés Kelemen Hunor stb., stb. Traian Băsescu a földönkívüliek nyelvén üzent vissza (ezen a tanácsadói által megfejt nyelven a „megkapják” és a „kapják be” ugyanazzal a bonyolult jelrendszerrel fejezhető ki, be és le).

Minden napra egy mondás

„Lassan ismerni meg a gonoszt, vagy egyetlen ugrással a karjai közé vetni magunkat... végül is egyremegy.” Anne Riece

Munkaerőpiac

Horváth István

A pletyka aljas bűne

Három bűn van, mely többet árt, mint bármi más a világon: a pletykálkodás, a kegyetlenség és a babona, – mert ezek a szeretet ellen vétenek. E háromtól állandóan őrizkedjék, aki el akarja tölteni szívét az Isten iránt való szeretettel. Íme, mire vezet a pletykálkodás. (...)

1. Környezetted jó gondolatok helyett rossz gondolatokkal árasztod el, s ily módon növeled a világ szomorúságát.
2. Ha az illetőben megvan az a rossz, amire gondolsz: erősbited és táplálsz, ezzel pedig rosszabbá teszed testvéredet, ahelyett, hogy jobbá tennéd. Rendszerint azonban nincs is meg benne a rossz, csak úgy képzelted. Akkor pedig aljas gondolatod rossz cselekedet-re csábítja testvéredet, mert ha még nem tökéletes, azzá teheted, amit felőle gondolsz.
3. Saját gondolatvilágodat jó gondolatok helyett rosszakkal töltöd meg, amivel megakadályozod fejlődésedet. Szép és vonzó látvány helyett rút és kínos látványt nyújtasz azoknak, akik látni tudnak. De a pletyka nem elégszik meg azzal a sok kárral, amit saját magának és áldozatának okozott, hanem minden erejével megkísérli, hogy bűntársakat is szerezzen. Rosszindulatú történeteit mohón meséli el másnak, abban a reményben, hogy elhiszi, s aztán együtt árasztják el a rossz gondolatokkal a szenvedőt. (...) Kezded-e már belátni, milyen aljas, milyen szörnyű bűn ez? Feltétlenül kerülőd kell. Sohase mondj rosszat valakiről, ha pedig más megteszi, vonakodj végighallgatni s mondd nyájasan: „Talán nem is igaz, s még ha igaz is, szebb, ha nem beszélünk róla”.

SZELLEMI DÉZÉS

Jiddu Krishnamurti: A Mester lábainál

Anna Szpecnája

Kémnő tetszeleg alig öltözött, de annál jobban felstukkerezve az orosz Maxim kulturális és nemzetmeztelenségi lap borítóján. Persze előbb mint bankügyleti tanácsadó földközi pályára állított két kozmonautát és egy asztronautát (CCCP, USA-distinkció), hazafias elhárítási nótát énekelt Putyin volt és jövődöbeli elnökkel, majd zárt körben hagyta keblére illeszteni a legfelsőbb állami elismerés kémplescsnijét. A biggyesztést Medvegyev jelenlegi, leendő elnök eszközölte a volt amerikai, most újra orosz Anna Chapman, vagyis Anna Kuscenko, vagy inkább Anna-Mata Hari bájait tákáró textílián. Ha a vitézettek nélkül levitézlett kémnő – akit rossz kislányként fogott fülön az amerikai vizsgáló föderális büro – képviselheti Oroszország fenyítő öklét, miért lenne meglepő, hogy a sereg egyik legutóképesebb alakulata felőrldök az elkapkodott haderőreformban? Tán leírhatóak már a Csekás, Vityázos múltú Specnaz-egységek, akik otthon annyira jók, hogy mások (Irán, Szíria, Irak gárdistái) üsdvágd-elitcsapatait is kiképezik, de a NATO kommunikációs-logisztikai központjai vagy fontos kormány- és katonai vezetők ellen is bevethetők? A Föderáció haderőformja voltaképpen ellopta az amerikai modellt, azaz a világ- vagy hidegháborús területi ezredparancsnokságokról áttérnek az olcsóbbnak és mozgékonyabbnak tűnő területi dandárközpontú parancsnokságokra.

Nincs mit kezdjenek az évi mintegy negyedmillió felső katonai végzettségűvel, akikből az új Roszszijában nagyjából hétezer tudnának hasznosítani. Megszűnik a különböző fegyvernemek szingli, autonóm státusa is, mindenből mindenhol lesz egy kicsi, s hogy ez oroszul a hatékonyság szempontjából mit jelent, az csak menetközben derül ki. Az sem tiszta, hogy a honi térképen szétpasszírozott, kicsiben félisteni hadseregecskéik hogyan képviselik majd a Föderációt ott, ahol a határok igen, de a birodalmi érdekek nem érnek véget. A GRU (orosz „Abwehr”) Specnaz tömbökkel „csak” az történik, hogy a felső vezérkari irányításból átkerülnek a területi, miesnapis talpas parancsnokságokhoz, az eddig különálló dandárstruktúrát saját vezérkarostól szétszórják a regionális dandárok szintjén. S mialatt megrovom magam (jobb, ha én, mint más), hogy látszólag sajnálom az orosz hadsereget fejletlenségéért, öngyengítéséért, szinte hallom, amint a NATO felső vezetés manzárdjában durrognak a pezsgőspalackok. Ekkora kavarásban és a stabilabb nagytestvér benyomását kelve már végképp érdemes egy jövőbeli NATO-Föderáció együttműködést összehozni.

Ady András

Kié lesz az autonómia?

Ha voltak is eltérések a fogalom értelmezésében és a jogokhoz vezető stratégiákban, a romániai magyar politikai elit programjában kezdettől fogva szerepelt az autonómia mint az erdélyi magyarok szülőföldön maradásának és gyarapodásának feltétele. Jőmagam a diktatúra által központosított hatalom megdöntését tartottam akkor elsődlegesnek, vagyis a közigazgatás decentralizálásának beindulását. Ezt minden nyugati újságíró, a demokratikus országok bármely polgára rögtön megértette, aki a helyi szintű választásokon nem közömbös az iránt, hogy az adott közösségből kik kerüljenek vezető pozícióba. A személyes szabadság és méltóság jogi védelmének, a helyes igazságszolgáltatásnak a kereteivel együtt, gondoltam, fokozatosan létrejönnek azok az önkormányzati grémiumok, amelyek által a döntési jogkörök egyre közelebb kerülnek azokhoz a helyi közösségekhez, amelyek majd élni tudnak a demokratikus társadalmi rendszer lehetőségeivel. A totális államhatalom le-

bontása a politika, a parlament, a jogalkotás eszközeivel nem csupán az egyénnek adhatja vissza a döntés méltóságát, hanem a községi, városi és megyei/területi vezető testületeknek is. De a döntési szabadsághoz, akárcsak az egyes személyek életében, közösségi szinten is elengedhetetlenül hozzá tartoznak azok a felelősségek és cselekvési formák, amelyeknek közös nevezője nem más, mint a mindennapi munka. Munkálkodni azon, hogy a község, város, terület képviselői végre is hajtsák a gyűléseiken megvitatott határozataikat az adott közösség érdekeinek megfelelő tevékenységekben, a gazdasági gyarapodástól a kulturális kibontakozásig. A hatalom helyi szintű érvényesítése ugyanis közös erőfeszítéseket feltételez nem csupán a vezetők, hanem az adott település/terület polgárai részéről is. Nos, meglehetősen nagy hézagokat látok a deklarált vezetői stratégiák és a polgári öntudatosság mai állapota között.

A közösségi autonómiát hangzatos és radikális stílusban követelni nem annyira tettértékű, mint hétköznapi, konkrét cselekvés

az önkormányzatok által képviselt polgárok részéről. A polgári tevékenységek körébe beletartozik a gyakorlati létszükségletektől vezérelt öngondoskodás és teherviselés, a település adóiból visszajáró költségvetési részesedés célszerű és gazdaságos felhasználása, mondjuk, az út- és intézményépítésben. Sőt: viszonylag hosszú ideje tere van már annak a pályázási kompetenciának, amelyik képes tájékozódni az Európai Unió különböző regionális fejlesztésekre szánt pénzforszáraitak felfedezésében és lehívásában, ami lehetővé tenné, hogy a községem, városom, régióm ne szoruljon csupán állami és anyaországi támogatásra, hanem az európai polgárok sorába emeljem magam.

Vajon az önkormányzatok megtettek-e mindent? Vajon a húsz év alatt kialakult-e mérvadó arányban a kezdeményezésnek, öngondoskodásnak és közteherviselésnek az a társadalmi felelősségtudata, amely feljogosítana, hogy reménnyel telve nézzünk unokáink sorsára? Vajon, ha magyar intézményeink túlnyomó többsége még mindig

az anyaországi adófizetőktől származó támogatásokból tartja fenn magát, beszélhetünk-e egyáltalán a döntéseink méltóságáról? Nem. Függenk, mint gyermekek a szüleiktől. Felnőttségünknek polgári értelemben véve a jeleit sem látom.

A legújabb magyar parlament úgy döntött, hogy bennünket ezután könnyített eljárással, kedvezmények ígéretével honosít. Nyugdíjas nemzedékem havi átlagjövedelme odaát még annyit sem érne, mint itt, tehát mi nem honosulhatunk. Leginkább a fiatalok jöhetnek szóba. De lehet-e magyar állampolgárként igazi – felelős, önálló, adózó – polgár az a fiatalember, aki itt, a szülőföldjén még nemigen tanulhatott a döntési jogkörével bölcsen élő polgár modelljéből, mert szülei közt is kivételes az ilyen ember? És ha áttelepülven továbbra is kedvezményekkel élhet, nem fogja-e ő maga kárát látni az önállóság jókora hiányának? És tud-e már arról, hogy – a honlap alapján – ezzel az adózás és a honvédelem köteleességét is magára veszi? Végül: kiknek szánják a magyar politikai akarat jelenlegi szóvivői azt a bizonyos autonómiát, ha ezután gyorsított eljárással százezrek hagyhatják el Erdélyt?

Cs. Gyimesi Éva

Keserű Romániában a cukorbajosok sorsa

Kovács Zsolt

▶ Elégedetlenek a gyógyszerellátás módjával, ezért tiltakozást helyeztek kilátásba, és az Egészségügyi Minisztérium segítségét kérték a hazai cukorbeteg. Az utóbbi hónapokban több intézkedés is érintette a krónikus betegek – így a diabéteszben szenvedők – gyógyszerellátását, az illetékesek pedig átlátható, olcsóbb és kiszámíthatóbb ellátórendszert ígértek. Ehelyett az Országos Egészségbiztosító Pénztár az úgynevezett generikus gyógyszerek kötelezővé tételét tervezte: ártámogatást csak azok után a készítmények után fizettek volna, amelyeket hazai gyártók állítanak elő az eredetinek megfelelő hatóanyagokból, de az eredeti költségek töredékéért.

Csak a kampány működik

A sokak számára hátrányos következményekkel járó megszorításról végül ideiglenesen elállt az egészségbiz-

tosító. A Krónikus Betegek Szövetségének elnöke, Cezar Irimia szerint nemzetközi lobbival sikerült jobb belátásra bírni az illetékeseket. Irimia az ÚMSZ-nek elmondta: jobb egyeztetésre lenne szükség a betegek érdekvédelmi szervezeteivel, mert a gyógyszerellátás nagyon ellentmondásosan történik. Példaként azt a tervezetet hozta fel, amelynek értelmében jövőre csak „saját” – azaz választott – patikában lehet majd kiváltani a krónikus betegek – így a cukorbeteg – igényeit. Irimia azt is jellemzőnek tartja, hogy miközben országos szinten a diabétesz megelőzésének fontossága mellett kampányolnak az illetékesek, nagyon sok helyen a legalapvetőbb gyógyászati eszközök sem elérhetőek. Bukarestben, Kolozsváron és több romániai nagyvárosban november 14-én, a diabétesz világnapján ingyenes vércukorszint-mérést tartottak, az ehhez szükséges teszteket a fővárosban például a főpolgármesteri hivatal támogatta. „A hétköz-

napok egyáltalán nem ilyen jól szervezettek” – figyelmeztetett Irimia, aki szerint a folyamatos gyógyszerellátás biztosítása a legnagyobb gond.

Pénzhiány és emberaldozat

Dobolyi László, a Kovászna Megyei Cukorbeteg Egyesületének elnöke közleményben figyelmeztetett tegnap arra: a megyében már a vércukorszint méréséhez szükséges tesztek beszerzése is komoly gondot okoz. Dobolyi lapunknak elmondta, hogy a diabéteszben szenvedők naponta 3-4 alkalommal ellenőrzik a vércukorszintjüket, mielőtt beadnák maguknak az inzulininjekciót. Gondot jelent viszont, hogy a szükséges teszteményiségnek mindössze felét kapják a rászoruló az országos egészségügyi program keretében. „Alig két-három doboz tesztet kapunk háromhavonta, ez a mennyiség nem elegendő, a különbséget saját zsebből kell megvá-

sárolni. Egy doboz 50 darab tesztet tartalmaz, ára 80-120 lej között változik” – mondta Dobolyi László, aki szerint anyagi fedezet nélkül a cukorbeteg jelentős része nem végzi el a szükséges ellenőrzéseket, ez pedig emberéleteket követelhet.

Az egyesületi elnök Cseke Attila egészségügyi miniszter segítségét kéri a tarthatatlan helyzet orvoslása érdekében. Romániában jelenleg 500 ezer, Háromszéken jelenleg 6500 cukorbeteg van nyilvánvalóan, közülük 4500-an inzulinfüggők.

Nicolae Hâncu professor, a Romániai Cukorbeteg Szövetségének tiszteletbeli elnöke arra figyelmeztet, a következő években várhatóan drámaian megugrik a diabéteszben szenvedők száma, mert a magas szénhidrát-tartalmú élelmiszerek ára sokkal alacsonyabb, mint a csökkentett cukortartalmú élelmiszereké. Az előrejelzések szerint húsz éven belül kétszer annyi ember szenved majd cukorbetegségben, mint most. ◀

Törvénytelen a gyéresi magyar helységnévtábla?

ÚMSZ

▶ Érvénytelenítette a Kolozs Megyei Bíróság az aranyosgyéresi önkormányzat 2008-as döntését a háromnyelvű helységnévtábla elhelyezéséről. A helyi tanács annak ellenére döntött a többnyelvű feliratozásról, hogy a helyi magyarság számaránya nem haladja meg még a 8 százalékot sem. Az önkormányzat határozatát a tanács egyik tagja, Mircea Crişan kifogásolta, aki azzal érvelt: nincs törvényes alapja az intézkedésnek – csak akkor kötelező használni a nemzeti kisebbségek nyelvét, ha a közös-

séghez tartozók aránya eléri a település lakóinak húsz százalékát. Mivel a testület nem adott helyt az ellenvetéseknek, az érintett bírósághoz fordult. A törvénytelen határozat még nem jogerős, a gyéresi önkormányzat várhatóan a fellebbezési bírósághoz fordul majd, annál is inkább, hogy egyszer már érvényt szereztek a helyi testület akaratának. Két évvel ezelőtt ugyanis Călin Platon akkori prefektus perelte be a többnyelvűség mellett elkötelezett önkormányzatot: első fokon akkor is a felperes nyert, másodfokon azonban a gyéresi döntéshozóknak adott igazat a bíróság. ◀

Bár csak 8 %-os a magyarság aránya, magyarul is szerepel a városnév

Gyermekéletért küzdenek

Munkatársunktól

▶ A gyermekkorúak rendkívül magas elhalálozási arányának csökkentését célzó akciót indított tegnap az Országos Gyermekmentő Szolgálat. A statisztikai adatok szerint ezer élve született csecsemő közül tíz meghal – ez az arány kétszer magasabb az európai átlagnál – mutatnak rá a gyermekvédők.

Riasztó statisztika

Az Eurostat adatai szerint a halálozási ráta a felére csökkent az utóbbi húsz évben, de a szomorú statisztika – állítják a szakemberek – tovább javítható. „A magas elhalálozási arány magyarázata, hogy Romániában nagyon sok csecsemő jön koraszülöttként világra. Évente 20 ezer gyermek születik korábban a kelleténél, jelentős részük emiatt maradandó sérüléseket szenved” – figyelmeztet Gabriela Alexandrescu, az Országos Gyermekmentő Szolgálat vezetője. Mihai Gafencu, a temesvári orvosi egyetem gyermekgyógyásza a koraszülések számának növekedését a szegénységgel és az egészségügyi infrastruktúra hiányával magyarázta. A szakértő úgy véli, hogy a vidéki régiókban rendkívül rossz a háziorvosi ellátás, nagyon sok esetben azért nem követi orvos az általánosan érvényes protokollnak megfelelően a terhességeket, mert az adott településeken nem, vagy csak ritkán teljesít szol-

gálatot szakember. „Ma gyermeket vállalni, és egészséges gyermeket szülni luxus” – fogalmazott élesen a gyermekgyógyász.

Védekezik Arafat

Raed Arafat, az Egészségügyi Minisztérium államtitkára elismerte, hogy csak az alapellátás ingyenes a várandós nők számára, nagyon sok helyen az elemi vizsgálatok elvégzésére sincs mód. Az államtitkár felhívta a figyelmet arra, hogy valószínűleg ott nő a gyermekhalandóság, ahonnan az egészségügyi szakmelyezet a magasabb bérek és jobb munkakörülmények reményében külföldre távozik. Az Országos Gyermekmentő Szolgálat most induló projektje révén tájékoztatja a várandós nőket a kötelező vizsgálatok elvégzésének szükségességéről, a rászorulóknak pedig eseti segítséget is nyújtanak. A projektbe Dâmbovița, Vrancea, Krassó-Szörény, valamint Brassó megye kapcsolódik be az idén. „Ezekben a megyékben nagyon magas az elhalálozási arány, nagy számban élnek szegények és hátrányos helyzetűek, ezért indítottuk itt a programot, amelyet a jövőben kiterjesztünk” – magyarázta Mihai Gafencu. A Gyermekmentő Szolgálat hasonló segélyprogramot 42 országban működtet. Az Egészségügyi Világszervezet adatai szerint minden harmadik másodpercben meghal egy gyermek, évente 8,8 millió kiskorút veszít el az emberiség. ◀

„Földrengés” a rendőrségnél

Hírösszefoglaló

▶ Az országos rendőrfőkapitány széke is megingott tegnapra a vasárnap történt Piatra Neamț-i maffialeszámolás gyilkosság után. Petre Tobă lemondását Valentin Fătuloiu belügyminisztériumi államtitkár kérte, miután felmerült a gyanú, hogy beosztottja, a Neamț megyei rendőrfőkapitány, Aurelian Soric kapcsolatban állt a gyilkosságot elkövető egyik helyi bűnszervezettel.

Soric leváltását az államtitkár már hétfőn kilátásba helyezte. A Neamț megyei rendőrfőkapitány tegnap tagadta, hogy kapcsolatban állna bűnszervezetekkel. Aurelian Soric írva is fakadt azon a sajtótájékoztatón, amelyen a halálos áldozatot követelő büntett részleteit ismertették. A sajtó képviselői azt kérdezték Soricót, igaz-e, hogy családja kapcsolatban állt a gyilkossággal gyanúsított Măraru-klánnal. „Semmi kapcsolatam nincs

Măraruékkal. Pontosabban a leghétköznapibb viszonyban voltunk. Miért válna valaki azért bűnözővé, mert kamatra ad kölcsönt? Ezt csinálják az ügyészek is...” – magyarázkodott a rendőrpáncsnok azzal a váddal kapcsolatban, hogy uzoraköltőcsönnel foglalkozik, és így kapcsolatban áll a bűnözői körökkel. Soric azzal is érvelt: nem vesztheti el állását, mert százezer eurós bankkölcsönt kell visszafizetnie. A helyi sajtó tudni véli, hogy

a parancsnok felesége közjegyzőként többször állított ki, illetve hitelesített okiratokat a szervezett bűnözéssel vádolt Măraru-klán tagjainak, továbbá azt is, hogy a rendőrfőnök ingatlan- és telekvásárlási ügyekben is többször kapcsolatot létesített a Piatra Neamț-i bűnszervezetekkel. Beosztottjai tegnap szolidarizáltak a rendőrfőkapitánnyal: közölték, hogy a megye mind 78 rendőrségének vezetője lemond, ha Soricot leváltják. ◀

Gyulafehérvári Bethlen-ünnep

Az emléktáblát Pap Géza, az Erdélyi Református Egyházkerület püspöke leplezte le

A szerző felvétele

Tamás András

▶ Bethlen Gábornak szentelt emléktáblát lepleztek le tegnap a gyulafehérvári római katolikus székesegyházban az erdélyi fejedelem halálának 380. évfordulóján. Az ünnepségen jelen voltak a kezdeményező Kárpát-medencei magyar református egyházak vezetőit tömörítő testület, a Generális Konvent képviselői mellett a kolozsvári magyar konzulátus diplomatái is. Az emléktábla-avatás előtt Gyulafehérváron a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium teljes felújításáról szóló, ötmillió eurós uniós finanszírozási szerződést írtak alá a Központi Fejlesztési Ügynökség székhelyén Tanczos Barna államtitkár részvételével. ◀

Röviden

A Studio 9 kiállítása

A Studio 9 – Csíki Képzőművészek vándorkiállítását nyitják meg Gyergyószentmiklóson pénteken 17 órától a Pro Art Galériában. Kiállítanak Balla Tibor, Bara Barnabás, Botár László, Gergely Zoltán, Keresztes Györgyi, Nagy Ödön, Szabó Árpád, Turcza László, Váncsa Mónika és Xantus Géza.

Felolvasószínpad Marosvásárhelyen

Hatházi András *A világrengők* című kétrészes szappanoperájával indítja a Felolvasószínpad sorozatban meghirdetett előadásait a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulata. Az első bemutatót holnap este fél 8-kor tartják a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Kistermében. A sorozat elsődleges célja ismerkedni és a közönséget is megismertetni a kortárs erdélyi magyar drámával. A tervek szerint az évad során rendszeresen lesznek felolvasó-színpadi bemutatók. *A világrengők* előadói: Makra Lajos, Meszesi Oszkár, Tollas Gábor, Somody Hajnal, Szabadi Nóra, Kilyén Ilka, Kovács Botond és Korpos András. A darabot rendezte: Király István.

Aradi díj Temesvárnak

ÚMSZ

A Temesvári Csiky Gergely Állami Magyar Színház Victor Ioan Frunzä által rendezett *Rosencrantz és Guildenstern halott* című produkciója kapta a legjobb előadásnak járó díjat az V. Interetnikai Színházi fesztivál hétfői esti lapzárta után tartott gálaműsorán. Amint arról lapunkban is beszámoltunk, a temesváriak előadása tavaly elnyerte az ország legmagasabb színházi kitüntetését, a Román Színházi Szövetség nagydíját is. „A fesztivál tizennyolc előadása közül ez volt az, amelyik a legmarkánsabb formanyelvvvel, kiváló színészi alakításokkal, nagyon karakteres színpadi világgal, a színház és a valóság közötti kapcsolat nagyon izgalmas problematizálásával a legkomplexebb, legmagasabb színvonalú előadás volt ezen a fesztiválon. A temesváriak előadása minden lehetséges elvárást teljesít” – értékelt Jászay Tamás, a zsűri elnöke. *A Rosencrantz és Guildenstern halott* mellett a díjra jelölték a sepsiszentgyörgyiek *A mizantrop* című darabját és a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem *Nora reloaded* című előadását is.

A fesztivál történetében először osztottak díjakat egy szakmai zsűri bírálata alapján. A Jászay Tamás buda-

Tapasztó Ernő fesztiváligazgató (középen) adta át a fődíjat Balázs Attila temesvári színidirektornak

pesti színházkritikus által vezetett ítések között volt, lapunk munkatársa, Zsehránszky István színházkritikus, Radu Macrinici dramaturg, Szebeni Zsuzsa színháztörténész, valamint Nótáros Lajos, az Aradi Kamaraszínház művészeti tanácsadója. A legjobb rendezés díját Bocsárdi László sepsiszentgyörgyi színházigazgató-rendezőnek ítélte a testület *A mizantrop* című darabért. Jelölést kapott Victor Ioan Frunzä a *Rosencrantz és Guildenstern halott*ért, valamint Keresztes Attila a *Három nővér* rendezéséért.

A legjobb díszlet és jelmez díját Csíki Csaba dísz-

lete és György Eszter jelmezei kapták a *Hat szereplő szerződés keres* című nagyváradi előadásban. A legjobb női szereplő kitüntetését Kicsid Gizella vihette haza, *A mizantrop* Celimene-jének alakításáért, a legjobb férfi mellékszereplőnek pedig a Rosencrantz-ot alakító Katona László bizonyult. A legjobb női mellékszereplő D. Albu Annamária *A mizantrop* Szobalánya lett, a legjobb férfi mellékszereplő pedig Horia Săvescu Lucky-ja a Temesvári Állami Német Színház *Godot-va várva* című színdarabjából.

A zsűri döntése alapján, a *Nyugati Jelen* napilap külön-

díjat adott át a Marosvásárhelyi Yorick Stúdióknak, Giannina Cărbunariu *Stop the Tempo* című előadásáért, a Román Kormány Etnikumközi Kapcsolatok Hivatalának különdíját pedig a Gyergyószentmiklósi Figura Stúdió Színház kapta Bozsik Yvette *Játszóter* című mozgásszínházi produkciójáért. A fesztivált szervező város által felajánlott különdíjat a Szatmárnémeti Északi Színház Harag György Társulata, míg a zsűri különdíját Kakuts Ágnes, a Kolozsvári Állami Magyar Színház tagja kapta, aki az *Árva élet* című előadásban alakított maradandót. ◀

Holdraszállás a Bulgakovban

György Edit

A kolozsvári Bretter György Irodalmi Kör vendége volt hétfő este Papp Attila Zsolt költő, a *Helikon* irodalmi folyóirat szerkesztője, aki a készülő, harmadik kötetéről vallott. Papp új verseiből olvasott fel, amelyek a sci-fi műfaj felé közelítenek, és egyik állandó motívumuk a hold. A beszélgetés során a költő elmondta, a sci-fi a kedvenc műfaja és egyben rögeszméje, miközben tudatában van annak, hogy „ez egy anakronisztikus műfaj”, és hogy „a holdról írni veszélyes vállalkozás”. „Kortárs költő ily módon nem nyúlhat ehhez a motívumhoz, mert neveltségessé válik, én mégis megkockáztattam, mintegy személyes kalandként” – mondta el Papp. Bréda Ferenc író, költő szerint „Papp Attila Zsolt jobb eszéirő és irodalomkritikus, mint költő. A verseknek szegényes a költői eszköztára: hangzatosak, de nem varázsolnak el”. A provokatív kijelentésre Szilágyi István, a *Helikon* irodalmi folyóirat szerkesztője válaszolt, szerkesztője pártját fogva. „Papp Attila Zsoltban sokkal több az Isten adta tehetség, mint amennyi életmű lesz. Az ő esetében a vers megírta ön-magát” – szögezte le. ◀

HIRDETÉS

Művelődési Eseménynaptár 2011 - Felhívás

A Romániai Magyar Demokrata Szövetség Ügyvezető Elnöksége, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület Országos Elnöksége és a Communitas Alapítvány, az elmúlt évek gyakorlatát követve, a 2011-es esztendő elején kiadja az év művelődési eseménynaptárát.

Felkérjük a romániai magyar civil szervezeteket, hogy legkésőbb 2011. január 20-ig küldjék be a jövő évre tervezett kulturális rendezvényeik adatait.

A kiadványt továbbítani fogjuk a jelentősebb belföldi és külföldi civil szervezeteknek, intézményeknek, támogatóknak, akik figyelemmel kísérik a romániai magyar művelődési életet.

Az eseménynaptár megszerkesztéséhez a következő adatokra van szükségünk, magyar és román nyelven (Excel táblázat formájában):

- az intézmény neve és annak rövidített változata, postacíme (irányítószám, helység, utca, házsám, megye), telefon- és fax-száma (közzetszámmal együtt), e-mail címe, honlapcíme;

- az intézményvezető neve;
- a rendezvény megnevezése, időpontja (hónap, nap), helyszíne (helység);
- a programfelelős neve.

Kérjük, hogy a lehetőségekhez mérten jó minőségű digitális vagy hagyományos 2010-ben készült fotókat is mellékeljenek, amelyekhez csatoljanak egy-egy rövid ismertetőt arról, hogy a fénykép mikor, hol, melyik rendezvényen készült. Ezekből megjelentetünk egy válogatást az Eseménynaptárban.

A kiadvány könnyebb és gyorsabb szerkesztése érdekében kérjük, hogy használják a digitális űrlapot, amely letölthető az RMDSZ (www.rmdsz.ro), az EMKE (www.emke.ro) és a Communitas Alapítvány (www.communitas.ro) honlapjáról, vagy lekérhető e-mailen a muvfoosz@gmail.com, vagy a muvfoo@rmdsz.ro címen.

Erkel Napok Kolozsváron

Sipos M. Zoltán

Autóbusz hozta el Kolozsvárra a 19. századi magyar romantika hangulatát: a budapesti Petőfi Irodalmi Múzeum (PIM) vándorkiállításán az érdeklődők interaktív kialakításban nyervehetnek betekintést a romantika korába. Az *Erkel Ferenc és a romantika kora* című tárlaton a látogatók az 1800-as járat nevet viselő autóbusz belsőjében kialakított kiállítóteremben rövid bemutatószövegeket olvashatnak a zeneszerzőről és kortársairól, belehallgathatnak a magyar nemzeti opera megteremtőjének műveibe, kvíz játékban vehetnek részt és egy karmester-szimulátoron próbálkozhatnak egy zenekart vezényelésével. Ugyanakkor megtekinthetők Erkel személyes tárgyai is, valamint egy Himnusz-kotta, a szerző kézjegyével ellátva.

A vándorkiállítás a Kolozsvári Magyar Opera által megszervezett Erkel Napok rendezvénysorozat nyitóeseménye. Kovács Kristóf, a PIM külső munkatársa lapunknak elmondta: hatalmas sikere van Kolozsváron az 1800-as járatnak, az iskolák szervezeten, egy-egy rendezvény tanóra keretében látogatják meg a kiállítást, de szép számmal jönnek a legkülönbözőbb korosztályok képviselői is. A busz a Kolozsvári Magyar Opera előtti járdán állomásozik, novem-

A Petőfi Irodalmi Múzeum 1800-as járata Kolozsváron állomásozik

ber 21-ig naponta 9–17 óra között tart nyitva.

Erkel Ferenc születésének bicentenáriumát a Kolozsvári Magyar Opera is méltóképpen szeretné megünnepelni. „Erkel Ferenc Kolozsváron forrott ki, itt kezdte pályáját zongoraművészként és zenepedagógusként, ezért itt Kolozsváron is illőképpen kell megemlékeznünk a magyar opera megteremtőjéről. Örülök annak, hogy míg korábban Magyarországon és Erdélyben csak nagy ritkán játszottak Erkel-műveket, mostanában ismét kezdik felfedezni” – mondta el lapunknak Szép Gyula, a Kolozsvári Magyar Opera igazgatója.

A kincses város operakedvelői négy Erkel-operát néz-

hetnek meg az elkövetkező napokban. Holnap este 18 órától Selmeczi György rendezésében és vezényletével a *Brankovics György* című operát játsszák. Vasárnap délután 11 órától a *Sarolta* című vígoperát adják elő a kolozsváriak Demény Attila rendezésében. November 28-án Dehel Gábor rendezésében a *Bánk bán* lesz látható Kiss B. Attila címszereplésével. A szervezők az Erkel Napok záró-előadásaként igazi operacsemegét ígérnek: november 30-án Szigligeti Ede *Két pisztoly* című színművét Erkel Ferenc zenéjével a budapesti Fészek Művészklubbal és a nagyváradi Szigligeti Társulattal közösen adja elő a Kolozsvári Opera. ◀

Törvény helyett kreativitás

Romániában az online reklámozást még mindig rossz szemmel nézik egyes törvényhozók, ami nem tesz jót az ágazat népszerűségének – véli Alex Cernătescu, az ország egyik legnagyobb, interaktív reklámokat gyártó cégének elnök-vezérigazgatója.

Farkas István

► Mennyire állta ki a reklámszektor a gazdasági válság megpróbáltatásait?

A reklámszakma elég súlyos veszteségeket könyvelhetett el az elmúlt két évben, és úgy néz ki, hogy 2011 is csökkenő tendenciájú lesz. Persze találunk olyanokat, akik reménykednek a globális fellendülésben, de szerintem a 2008-ban kezdődő csökkenő tendenciának nem fog egyhamar vége szakadni. A reklámokra fordított összköltségvetések összehasonlítása alapján kijelenthetjük, hogy a teljes piac körülbelül 25 százalékkal volt kevesebb 2009-ben, mint az azt megelőző esztendőben, és azt gondolom, hogy 2010 végén is hasonló arányú hiánnyal kell majd szembenéznünk. Jelenleg eléggé nehéz reményeket táplálni a reklámpar iránt, de úgy vélem, hogy az interaktív, főleg internetes hirdetések komoly alappal szolgálnak majd a szektor számára, főleg az újszerű, felhasználóbarát technológiák miatt. Mondjuk, bizakodóan várom a Karácsonyt, mert akkor a legtöbb nagyobb brand megsokszorozza a reklámköltségvetését.

► Kreatívabbá tette a válság a reklámszakmát?

Hát hatékonyabbá mindenképp; a legtöbb, ebben az időben lezajlott kampány csak a produktivitást célozta. A kreativitás terén nem láttam előrelépést. A válság a fogyasztók viselkedését is alapjaiban változtatta meg – így például a legtöbb reklám interneten keresztül érte el a célközönséget. A válság mint alap téma beférkőzött a reklámokba is, és ezzel mindenféle eredetiséget csírájában fojtott el. Minden cég azon igyekezett, hogy megszabaduljon a készleteitől, és senki nem azon volt, hogy ötletes, szellemes reklámkampányokkal rukkoljon elő.

► Az Infnit Solutions interaktív reklámokat készít. Ön szerint lejárta a hagyományos reklámok ideje?

– Én még nem temetném a hagyományos médiumok reklámjait – az internet viszont rendelkezik azzal az előnnyel, hogy sokkal könnyebb felmérni az egyes reklámok vásárlókra tett hatását, és sokkal pontosabban lehet meghatározni a célközönséget. Az online vásárlások – amelyek esetében dominálnak az elektronikai cikkek – gyakoriságának növekedése azt bizonyítja, hogy a pár kattintásos

megkerülhetetlen kommunikációs eszközzé fejlődik. Mivel Romániában is ugrásszerűen megnőtt az internet-felhasználók száma, a nagy reklámozató cégek egyre inkább az új technológiák és a webes reklámpatformok felé kezdtek fordulni. A digitális, interaktív technológia sok-sok új, szinte forradalmi változást eredményezett. Az órákra, egyes látogatókra lebontható, könnyen ellenőrizhető statisztikák minden marketinges álmát jelentik. Ez a rugalmasság, az egyes internetező preferenciáinak viszonylag könnyű felmérése hihetetlen újdonsága ennek az új reklámozási ágának. Az interneten azonnal érkező válasz értékes, könnyen elemezhető adathalmazt jelent a PR-osztályoknak, marketingeseknek. A finom mérések és a fejlett tech-

Alex Cernătescu, az interaktív reklámokat gyártó Infnit Solutions elnöke

„bevásárlókörutak” egyre nagyobb népszerűsége lassan ki fogja szorítani a többi médiumot. Romániában azonban a tömegfogyasztási cikkek esetében a televízió még sokáig vezető reklámozató lesz.

► Melyek az interaktív reklámozás előnyei és hátrányai?

– Az online reklám elsősorban a célcsoport kiválasztásában vezet. Az internet sokkal gyorsabb ütemben terjed, mint minden más, korábbi médium, és lassan

nikák megengedik azt is, hogy egy-egy reklámbanner akár egyedi módon is viselkedjen, ha más-más igényű felhasználók kattintgatnak rá. Természetesen az internet sem tökéletes reklámfelület. Ennek a legnagyobb hátránya Románia „alulinformáltsága”, annak ellenére, hogy nagyon gyorsan nő a lefedettség ráta. Az olyan vállalatoknak, amelyek, mint említettem, széleskörűen fogyasztott termékeket illetve szolgáltatásokat állítanak elő, nem javallott a

kizárólagos online reklámozás, illetve azoknak sem jó, akik könnyed, áttétel nélküli kapcsolatot szeretnének kialakítani a fogyasztóikkal – az internet-hozzáférés még mindig elég nagy technikai felszereltséget igényel, ami akadály lehet a kevésbé iskolázottak számára abban, hogy azonosuljanak egy-egy márka üzenetével.

► A romániai cégek mennyire tudatosítják a reklámok erejét?

– Azok a cégek, amelyek felismerték, hogy sikerük egyik kulcsa a fogyasztókkal való intenzív kommunikáció, most is sokat fektetnek be a reklámokba. Több vállalat tudatosította azt is, hogy a mostani reklámszegény világban minden brandnek, amely fektet a hirdetésekbe, nagyobb esélye van kitűnni. Viszont sok óvatoskodó kliensünk is volt, akik megnyirbálták a hirdetéseikbe befektetett pénzeiket. Az ingatlanpiac és a gépkocsipar még most, a legmélyebb válságban is rengeteg pénzt fektetett újdonságai, különleges termékei ismertetésére, bereklámozására – és, amint az várható is volt: látványos sikereket értek el jól megtervezett és kivitelezett kampányaik során. Az imázs fenntartása válságban is szükséges – ez az Infnit Solutions véleménye.

► Mi a véleménye a romániai reklámpárt szabályozó törvényekről? Lehetne optimalizálni a romániai reklámtörvénykezést?

– Mindenekelőtt úgy vélem, hogy nem a törvényes szabályozás határozza meg egy ipar fejlődését, hanem az abban dolgozó emberek munkakapacitása, alkalmazkodó képessége és kreativitása. Természetesen szükséges egy biztonságos nyújtó törvényes keret, amely a túlkapasok, a tisztességtelen konkurencia ellen véd, megakadályozza hogy például erőszakra buzdító kampányok folyjanak le stb. Ugyanakkor egy túl szűk szabályozás megfojtaná a kreativitást, ami eleve jellemzi ezt a tevékenységi ágat. Sajnos, azt figyeltem meg, hogy Romániában az online reklámozást még mindig rossz szemmel nézik egyes törvényhozók, ami nem tesz jót az ágazat népszerűségének, de remélem, hogy ezek a téves megközelítések idővel el fognak felejtődni.

Száz szó

Kórházról kórházra járva eldögült egy férfi Csehországban betegnek mímelve magát. Az egészségbiztosító azonban most megelégedte a dolgot, és pert indított az 57 éves „beteg” ellen. A feltehetően hajléktalan férfi szívpanaszokkal kereste fel a klinikákat – Csehország valamennyi kórházában „vendégeskedett” már. Csupán az utóbbi két évben közel hetvenbe fekiüdt be, számtalan vizsgálatot végeztetett el magán, ami a biztosítónak mintegy 2,5 millió koronájába került. A biztosító pert indít az álpáciens ellen, akit akár nyolc éves börtönbüntetésre is ítélnének. Lehet épp ez volt a célja: szándékosan lebukatta magát, hogy ezentúl ne kelljen a kórházakat járnia, hanem nyolc évig legyen biztosítva a szállása és ellátása.

(efi)

Röviden

Facebook-dal képviselheti Romániát a 2012-es Eurovizión

Van rá esély, hogy Romániát egy Facebook-ról szóló dal képviselje a jövő évi Eurovizión Dalfesztiválon. A My Facebook Girl számot Dan Helciug, a Spitalul de Urgență zenekar szólistája adja elő, és egyike annak a 13 dalnak, amelyet a romániai Eurovizions verseny döntőjébe beavagottak. Hogy ki képviseli majd az országot jövő év májusban, Düsseldorfban, az a szilveszter éjszakai szavazáson dől majd el.

Csak három animáció indul az Oscarért

Csak három alkotás versenyezhet a legjobb animációs filmeknek járó Oscar-díjért, jelentették be a szervezők. A hétfő este született döntés szerint a jelöltek tágabb listáján 15 alkotást vettek számításba, ez egyel kevesebb, mint amennyi ahhoz kell, hogy ötös szűkített listából válasszák ki a végső győztest. A bő listán a Toy Story – Játékháború harmadik részét, és a Dreamworks stúdió Így neveltd a sárkányodat és a Shrek a vége, fuss el véle című animációi tartják a legesélyesebbeknek.

Postafiók

Rekvium Visky Istvánért!

Akárhogy is várom, keresem az Új Magyar Szóban Visky István rovatát. A már évek óta megszokott kis rövid, de annál bölcsőbb, (tömörebben kifejezett) és sokatmondóbb kis „filozófiai közleményeket”, a Gondolatjel című rovatot. Ha mégis „feltámadna”, jómagam annál nagyobb örömmel fogadnám. Vagy talán nem lenne szélesebb igény az ilyen szellemi gyümölcsök fogyasztására? Várom a feltámadást, az új-jászületést.

Üdvözlettel:
Sára Péter, Nagyszalonta

Új generációs Facebook-postafiók

MTI

► Új generációs elektronikus levelezőszolgáltatást indít a Facebook – jelentette be a közösségi portál alapító-vezérigazgatója. Mark Zuckerberg szerint a világ legnépszerűbb közösségi oldalán hamarosan elérhető integrált szolgáltatás a hagyományos levelezőrendszerek, az azonnali üzenetküldő programok, valamint az SMS-küldő programok előnyeit kívánja egyesíteni. Az 500 millió Facebook-használó a bejelentkezési névvel kezdődő és @facebook.com végződésű címet kap. Így a Facebook jelenlegi üzenőfal-

rendszere teljes értékű levelezőrendszeré alakul, és a közösségi portál igazi kihívója lehet a Google, a Yahoo!, valamint a Microsoft levelező szoftvereinek. A fejlesztéssel elsősorban a fiataloknak akarnak kedvezni, annak a korosztálynak, amely már a drótpostát is túl lassúnak és formálisnak tartja – hangsúlyozta Zuckerberg, hozzátéve, hogy az oldal használói közül több mint 350 millióan a jelenleg is elérhető belső üzenőfalon küldenek vagy kapnak üzeneteket. A kibővített lehetőségek között szerepel majd a közösségi postaláda, amelyből a rendszer kiszűri azokat a leve-

ket, amelyek nem a visszaigazolt ismerősöktől érkeznek. A néhány hónapon belül elérhető levelezőrendszerrel a Facebook újabb területen veheti át a vezetést, ugyanis a comScore piackutató szerint a Microsoft HotMail rendszerét 361 millióan, a Yahoo Mailt 273 millióan, a Google Gmail rendszerét csupán 193 millióan használják világszerte. Elemzők szerint miközben a vetélytársak szolgáltatásait a közösségi portáloknál megszokott lehetőségekkel próbálják vonzóbbá tenni, a Facebook új generációs üzenetküldő rendszere csábítja majd az újabb felhasználókat. ◀

INGYENES APRÓHIRDETÉSI SZELVÉNY

Név:.....
Cím:.....
.....
.....
tel.:.....

A hirdetés szövege (max. 80 szó)

.....
.....
.....

Mi egyszeri alkalommal ingyen közöljük apróhirdetését.
Postacím: 014820 București, Piața Presei Libere nr. 1,
O.P. 33, C.P. 17
* A kedvezményt csupán magánszemélyek vehetik igénybe, magáncélú hirdetések közzétételére.

CSÜTÖRTÖK
2010. november 18.

A nap filmjei

PRO TV, 20.30
Kiscsávó

A nagy bűnhöz is elég egy kis ember. Calvin elköveti az évszázad bűnügyét, pedig a legtöbb rendőrnek még csak a gumibotjáiig sem ér fel. Ördögi ravaszsgal elrabol egy szuperbiztonsági rendszerekkel védett hatalmas gyémántot. Apró szépség-hiba, hogy nem sokáig örülhet neki: menekülés közben kénytelen a követ egy ártatlan járókelő táskájába rejtetni.

TV2, 21:20
Beugratás

Clifford Irving karizmatikus és sármos író. Mindenkit meggyőz arról, hogy kizárólag ő jogosult megírni a világtól elvonult milliárdos, Howard Hughes életrajzát. Tervei szerint könyvének alapját a Hughes-zal folytatott beszélgetések adják. A valóságban írása merő következtetés sok-sok archív anyaggal, melyeket társával ásnak elő. Mégis darázsfaszekbe nyúl.

DUNA TV, 23.50
Bakkermann

„A film készítői két alapvető célt tűztek ki maguk elé. Az egyik az volt, hogy az egyik legfontosabb élelmiszerünknek, a kenyérnek megmutassa azt a szakrális jelentéstöbbletet is, amelyet évszázadokon keresztül magában hordozott, és mára már nagyrészt feledésbe merült. A másik fontos cél az volt, hogy megmutassuk egy humorral átszőtt köntösbe bújtatva az emberi tehetetlenséget.

KOSSUTH RÁDIÓ

7.00 180 perc 9.00 Hírek 10.00 Napközben 12.05 A Hely 12.30 Vendég a háznál 13.01 Déli harangszó 13.30 Magánhangzó 14.04 Rádiószínház 14.30 Tanúim lesztek 15.05 Arcvonalok 15.35 Tér-idő 16.00 Közelről 17.15 Zöldövezet 18.30 Krónika 19.03 Közéleti ütköző 19.15 Magánhangzó 19.30 Határok nélkül 20.00 Hírek 20.50 Jó éjszakát 21.00 Hírek 21.04 Rádiószínház 21.30 A nap történetei 23.00 Krónika

BUKARESTI RÁDIÓ

magyar nyelven a regionális stúdiók középhullámú adásában
15.00 Híradó, kommentár 15.20 Magyar zenei lexikon 15.30 EU információs magazin

MAROSVÁSÁRHELYI RÁDIÓ

11.00 Hírnegyedóra, Sport, Rádióújság 12.00 Híradó, Hívtívág, Komolyzenei vetélkedő, Orvosi tanácsadó 13.00 Híradás, Zenés üzenetek 14.00 Délutáni váltás 16.00 Híradás, Sport, Rádióújság 17.20 Benézünk hozzátok 17.55 A nap hírei röviden

KOLOZSVÁRI RÁDIÓ

2.00 Éjszakai váltás 8.00 Hangoló 9.50 Hírek, műsorismertetés 15.00 Slágeróra 16.00 Hírek 16.15 Rejtett világok 17.00 Nap-óra 17.30 Rockmalom 17.55 Hírek, műsorism.

DUNA TV

7.00 Hattól Nyolcig
9.00 Második esély (am.-mex.-kol. sor.)
9.50 Derrick (krimisor.)
11.00 Család-barát
11.55 Európai kóstoló
12.30 Kívánságkosár
15.00 Híradó
15.15 Kikötő - Friss
15.25 Clipperton, a rejtelmes sziget
15.55 Fejezetek Magyarország közlekedéstörténetéből
16.20 A világörökség kincsei
16.40 Közlekedés Kínához (ism.)
17.10 Női pulzus
17.40 Miért éppen Magyarország?
18.15 Térkép
19.00 Híradó
19.35 Mese
20.00 A kémkedés története
20.45 Kisenciklopédia
21.00 Híradó
21.15 Közbeszéd
21.40 Az állatok nyelve
22.10 Diplomataadás (magyar sor.)
22.55 Sport hírek
23.00 Váltó
23.15 Táltentum
23.50 Bakkermann (magyar f., 2007)
1.15 EtnoKlub (ism.)
2.30 Kikötő - Friss (ism.)

TVR 1

7.00 Reggeli híradó
9.00 Szerelmi bizonyíték (sor.)
10.00 100%-ban garantált (ism.)
11.00 Világutazó
11.15 A mágikus szem (ism.)
12.15 Életré szóló utazó (ism.)
12.45 A legendás doktor Hur Jun (ism.)
13.45 Ragadós történetek kicsiknek
14.00 Hírek
14.45 Egyszerűen ízletes
14.50 A bor románul
14.55 Nagy emberek a TVR-ben
15.30 Akzente
17.00 Közérdek
17.30 Egy könyv minden hétre
17.45 Jocker, Loto 5/40, Loto 6/49 és Noroc sorsolás
18.00 Hírek
18.30 A legendás doktor Hur Jun (sor.)
19.30 Világutazó
19.40 Sport
20.00 Hírek
20.40 A nap témája
21.00 Itéld meg te!
22.00 CSI: A helyszínelők (sor.)
22.55 A bor románul
23.10 Éjszakai rohanás (am. kalandf.)
1.20 Titok (francia romant. f.) (ism.)

VIASAT 3

8.50 Gyilkos sorok 9.55 Egy kórház magánélete (isméltés) 11.00 Tuti gim (sorozat) 12.00 Két hét múlva örökké (am.-auszt. vígj.) (ism.) 14.10 Monk (sor.) 16.05 CSI (sorozat) 17.00 Egy kapcsolat szabályai (sorozat) 17.55 Kézilabda: Chekhovskie Medvedi - PICK Szeged 19.40 A dadus (sorozat) 21.00 Jóbarátok (sorozat) 21.30 CSI (sorozat) 0.25 A hasfelmetsző (auszt.-am. thriller)

m1

6.20 Hajnali gondolatok
6.23 Kárpát Expressz
6.50 Ma Reggel
10.00 Údító
10.55 Nappali
13.01 Híradó
13.18 Sport hírek
13.30 Kárpát Expressz
14.00 Szomszédok (magyar sorozat)
14.35 Rondó
15.30 Átjáró
16.05 "Ami jön, fogadjatok, ami megy, engedjétek"
16.35 Beszélgetés az élet értelméről - Egészen másképpen
17.30 Híradó
17.40 Körzeti híradó
17.55 Teadélután
18.35 A Silla királyság ékköve (dél-kor. sor.)
19.40 McLeod lányai (ausztrál sorozat)
20.30 Híradó este
20.55 Sport hírek
21.05 Jelfogó
22.05 Az Este
22.35 Az alkirályok (olasz-sp.-német filmdráma, 2. rész, 2007)
0.15 Szélesvászon
0.40 Prizma
0.55 Hírek
1.00 Sport hírek
1.10 Ez történt Ma reggel (ism.)
2.55 Charlie, az inas (am. burleszk)

TVR 2

7.00 Wild Cart (amerikai sorozat)
7.55 Győztesek
8.10 Tonomat DP 2 - szórakoztató műsor
10.00 Szabad a szembejövő sáv (ism.)
11.00 Vallomások
12.00 Hírek, időjárásjelentés
12.30 Biznisz óra (ism.)
13.30 Teleshopping
14.30 Együtt Európába
15.30 Parlamenti pártok fóruma
16.00 Wild Cart (amerikai sorozat)
17.00 Hírek, időjárásjelentés
17.30 Vallomások
18.30 Bazar
19.00 Biznisz óra
20.00 Szabad a szembejövő sáv
21.00 Esküdt ellenségek (amerikai krimisorozat)
22.00 Hírek, sport, időjárásjelentés
23.00 A Donnelly klán (ausztrál krimisorozat)
0.00 IT zon@ (ism.)
0.30 Különleges hadműveletek (ism.)
1.00 Vallomások (ism.)
2.00 Biznisz óra (ism.)
3.00 Tonomat DP 2 - szórakoztató műsor (ism.)

SPORT.RO

7.00 Sport.ro Hírek
10.00 Pontos sportidő (live) 12.10 Brazília - Argentína 13.10 Pontos sportidő 14.10 Külön kiadás 15.00 Sport.ro Hírek 16.00 Komolyan (live) Mihai Mironica és Radu Banciu műsora 17.00 Pontos sportidő (live) 18.00 Sport.ro Hírek (live) 19.05 Információk (live) 21.00 Sport.ro Hírek 22.00 Wrestling WWE PPV 1.00 Sport.ro Hírek

m2

6.20 Hajnali gondolatok
6.23 Kárpát Expressz
6.50 Ma Reggel - Közéleti műsor
Benne: Híradó, sport hírek, időjárás-jelentés
9.00 Közvetítés a parlament üléséről
18.00 Az irodalom nyelve
18.05 Magyar retro
19.05 Átjáró
19.30 Sherlock Holmes, a mesterkopó (olasz-japán rajzfilm sorozat)
19.55 "Életcélok-hitvallások"
20.00 Maupassant történeteiből (francia sor.)
21.00 Híradó este
21.25 Sport hírek
21.30 Régimódi történet (magyar tévéjáték)
23.15 Beszélgetés az élet értelméről - egészen másképpen
0.05 McLeod lányai (auszt. kaland sor.)
0.50 A Silla királyság ékköve (dél-kor. sor.)
1.50 Az alkirályok (olasz-sp.-német filmdráma, 2. rész, 2007)
3.25 Magyar retro
4.25 Vezérlő fény (am. sor.)

PRO TV

6.00 Happy Hour (ism.)
7.00 ProTv hírek, sport
9.55 Könyvbemutató
10.00 Kítörés (bolgár-kanadai-angol akcióthriller) (ism.)
12.00 Fialat és nyugtalan (amerikai sorozat)
13.00 ProTv hírek, sport
13.30 Nevezés csak (am. vígjáték sorozat)
14.00 Jesse Stone: Vékony jég (am. filmdráma, 2009)
16.00 Fialat és nyugtalan (amerikai sorozat)
17.00 ProTv hírek, sport, időjárásjelentés
17.45 Happy Hour - szórakoztató műsor
19.00 ProTv hírek, sport, időjárásjelentés
20.30 Kiscsávó (am. vígj., 2006)
22.15 Az örökség (román vígjáték sorozat)
23.30 ProTv hírek, sport, időjárásjelentés
0.00 Dexter (am. sorozat)

1.00 Kiscsávó (am. vígj., 2006) (ism.)

RTL KLUB

7.00 ittHON (ism.)
Belföldi utazási magazin
7.25 Fókusz (ism.)
Közszolgálati magazin
7.55 Reggeli Ébresztőshow
10.05 Te vagy az életem (arg. sor.)
11.05 Top Shop
13.00 RTL Klub Híradó - Déli kiadás
13.15 ASZTRO Show
14.30 Fél kettő - Magazin a legjobb történetekkel
15.20 112 - Életmentők (német akció sor.)
16.20 Mindörökké szerelem (mex. sor.)
17.20 A szerelem rabjai (arg. sor.)
18.25 Döglött akták (amerikai krimisor.)
19.30 RTL Klub Híradó
20.05 Vacsoracsata
21.05 Fókusz
21.40 Barátok közt (magyar sorozat)
Közben: RTL-hírek
22.20 Gálvölgyi-show - November
22:00 Kész Átverés! Utána: RTL-hírek
0.10 Házon kívül - Heti magazin
0.45 PokerStars.net - Big Game
1.45 Reflektor
2.00 Infománia

ANTENA 1

6.00 Híradó, Sport
8.00 Jó reggelt - Razvan és Dani műsora
10.00 Sajtószemle - Mircea Badea-val
11.15 Babe (amerikai vígjáték, 1992)

13.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
14.00 Egy rémrendes család (amerikai sorozat)
14.30 Kikezdesz a szőkekkel? (ism.)
16.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
17.00 Közvetlen hozzáférés - Simona Gheorghe műsora
19.00 Hírek, Sport, időjárásjelentés
20.30 A nagy győztes - (reality show)
22.00 Vad nárcisz (román sorozat)
23.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
23.45 Egy bűnös show - Dan Capatos műsora
1.00 Patch Adams (amerikai vígjáték, 1998)
3.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés (ism.)

TV2

7.00 Segíts magadon!
7.25 Tények Reggel
8.00 Mokka
10.00 Stahl konyhája
10.10 Babapercek
10.20 Televíz - Telefonos játék
11.20 Teleshop
12.30 Hóhullám: Nincs menekvés (német katasztrófa f.)
14.25 Kvízió - Telefonos játék
15.50 Megamánia (ism.)
16.25 Rex felügyelő (osztrák-német krimisor.)
17.30 Marina (mex. sor.)
18.30 Árva angyal (mex. sor.)
19.30 Tények
20.05 Ezek megőrültek! Elvan a celeb, ha játszik!
21.10 Aktív
21.45 Jóban Rosszban (magyar sorozat)
22.20 Beugratás (am. vígj., 2006)
Közben: Kenósorsolás
0.35 Megamánia (talk show)
1.05 Divatkreátor (magyar f.)
1.35 Tények Este
2.05 EZO.TV - Jósok, látók, médiumok!
3.00 Bostoni halottképek (am. krimisor.)
3.50 Eureka (am. sor.)

PRIMA TV

7.00 Kandikamera
7.30 Specialisták - talk show (ism.)
8.20 Sport Florentinával
8.30 Teleshopping
9.15 Szabadnak születtek (am. kalandf., 1992) (ism.)
11.30 Mondenii Show
12.00 Ház, építés, design
13.15 Kandikamera
13.30 Teleshopping
14.00 Képek keringője (angol-amerikai romantikus dráma, 1974)
16.00 A cseresznye a tortán
17.00 Lököttek (román vígjáték sor.) (ism.)
18.00 Hírek, sport
19.00 Fókusz Sport
19.30 A cseresznye a tortán (reality show)
20.30 A skorpió megszelídítése (reality show)
21.30 Focus Monden (ism.)
22.15 Lököttek (román vígjáték sor.)
23.00 Mondenii Show
23.30 Atomdzsungel (am. akcióthriller, 1999)
1.30 Hírek (ism.)
2.30 Lököttek (sor.) (ism.)

HÍR TV

7.00 Paletta (ism.)
7.30 Lapzártá (ism.)
Vitamásor újságírókkal
8.00 Híradó
9.05 Rájátszás (ism.)
10.05 Keresztmetszet (ism.)
Riportmagazin
11.05 BBC Click (ism.)
A BBC informatikai magazinja
11.30 Negyedik (ism.)
12.05 Vonalban Interaktív politikai show-műsor
13.00 Déli híradó
13.30 Hungarorama
14.05 Lapzártá (ism.)
14.30 Paletta (ism.)
15.05 Befutó (ism.)
Az utánpótlás magazinja
15.30 GyógyHír (ism.)
Egészségügyi magazin
16.05 Vetítő (ism.)
17.05 Arcok a liftben (ism.)
17.30 Paletta (ism.)
18.00 Híradó
18.30 Soroló
19.05 Vonalban Interaktív politikai show-műsor
20.00 Híradó
21.05 Rájátszás
22.00 Híradó
22.35 Lapzártá
23.05 Sziluett (ism.)
0.05 BBC Híradó (ism.)
0.30 A vidék magazinja

DISCOVERY

6.30 Ötödik sebesség
7.00 Motorkerékpár-építő VB - Cory Ness és Eric Gorges
8.00 Újjáépítők - Egy 52-es teherautó született (am. kalandf., 1992) (ism.)
11.30 Mondenii Show
12.00 Ház, építés, design
13.15 Kandikamera
13.30 Teleshopping
14.00 Képek keringője (angol-amerikai romantikus dráma, 1974)
16.00 A cseresznye a tortán
17.00 Lököttek (román vígjáték sor.) (ism.)
18.00 Hírek, sport
19.00 Fókusz Sport
19.30 A cseresznye a tortán (reality show)
20.30 A skorpió megszelídítése (reality show)
21.30 Focus Monden (ism.)
22.15 Lököttek (román vígjáték sor.)
23.00 Mondenii Show
23.30 Atomdzsungel (am. akcióthriller, 1999)
1.30 Hírek (ism.)
2.30 Lököttek (sor.) (ism.)

HÁLÓZAT

10.00 Terhes torna
10.30 Teleshop 11.00 Zodiákus 13.00 Teleshop 14.30 10. Öreg-tavi nagy halászat 15.00 Szentföldi szent helyek üzenete 15.30 Hírel-mix magazin 16.00 Zodiákus 18.00 Nagykörút 18.30 Infománia 19.00 Helyszín 19.30 Léptünk koppan ódon köveken 20.00 Fesztiválsoroló 20.30 Tűzoltók (sor.) 21.35 Hírháló 22.00 A bérnyilkos (amerikai sci-fi film)

November 17., szerda

Az év 47. hete és 321. napja, hátravan 44 nap

Ma **Gergő** nevű olvasóinkat köszöntjük. A Gergely férfinév a görög eredetű Grégoriosz név latin Gregorius formájának a Gregor rövidüléséből származik. Eredeti ógörög formájában égregő, melynek jelentése éberben őrködő. Holnap **Jenő** napja van.

Évfordulók

- 1830-ban megtartja alakuló ülését a Magyar Tudományos Akadémia.
- 1938-ban Olaszországban érvénybe lépnek a zsidóellenes törvények.
- 1869-ben Egyiptomban felavatják a Szezei-csatornát, mely összeköti a Földközi-tengert a Vörös-tengerrel.
- 1873-ban létrejön Budapest, Pest, Buda és Óbuda egyesítésével.
- 1970-ben a Luna-17 szovjet űrhajó leszáll a Hold felszínére és a Holdra bocsátja a Lunohod-1 holdautót, az első holdjáróművet.
- 1972-ben Juan Perón, Argentína száműzött elnöke 18 év után visszatér országába.

Vicc

Vasutas fia első nap sugárzó arccal megy az iskolába. Az iskolai nap végeztével már nem olyan lelkes a gyerek. Meg is kérdezi az apja: – Na milyen volt az iskolában, fiam? – Édesapám! Átverés az

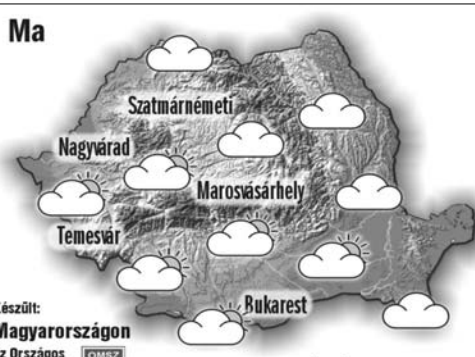
egész. Bemegyek, ki van írva az ajtóra hogy első osztály, közben meg odabent fapadok voltak.

Recept

Bácskai rizseshús

Hozzávalók: 50 dkg sertéslepoca, 1 fej hagyma, 30 dkg zöldpaprika, 15 dkg paradicsom, 6 ek. olaj, 1 kk. pirospaprika, 25 dkg rizs, 4-5 szál petrezselyem.

Elkészítés: A húst kockákra vágjuk. A hagymát finomra aprítjuk. A zöldpaprikát kicsumázzuk, felkarikázzuk. A paradicsomot leforrázzuk, meghámozzuk, apróra vágjuk. Felforrósítunk 4 evőkanál olajat, és megfőnyasztjuk benne a hagymát, rádobjuk a húst, erős tűzön fehéredésig pirítjuk. Megszórjuk a pirospaprikával, ízlés szerint sóval, és saját levében, fedő alatt 20 percig főzzük. Hozzáadjuk a zöldpaprikát és a paradicsomot, és az egészet további 20-25 percig pároljuk. A süttöt előmelegítjük 200 °C-ra (gázsütő 3. fokozat) A rizst megmossuk, lecsepegtetjük. A maradék 2 evőkanál olajat felforrósítjuk, rádobjuk a rizst, 2-3 percig pirítjuk. A rizst a húshoz adjuk, felöntjük 5 dl forró vízzel, összekeverjük, felforraljuk, és át tesszük egy tűzálló tálba. Lefedjük, és a forró sütőben puhára pároljuk (20 perc), félidőben egyszer megkeverjük. Paprika- és paradicsomszelettel, vágott petrezselyemmel díszíthetjük.

Készült: Magyarországon az Országos Meteorológiai Szolgálatnál

A nap nagyrészen változóan felhős lesz az ég, északon kevesebb, délen több napsütéssel. Majd estétől délnyugaton erősen megnövekszik a felhőzet és éjszaka már eső, zápor várható. Délután 15 és 20 fok valószínű.

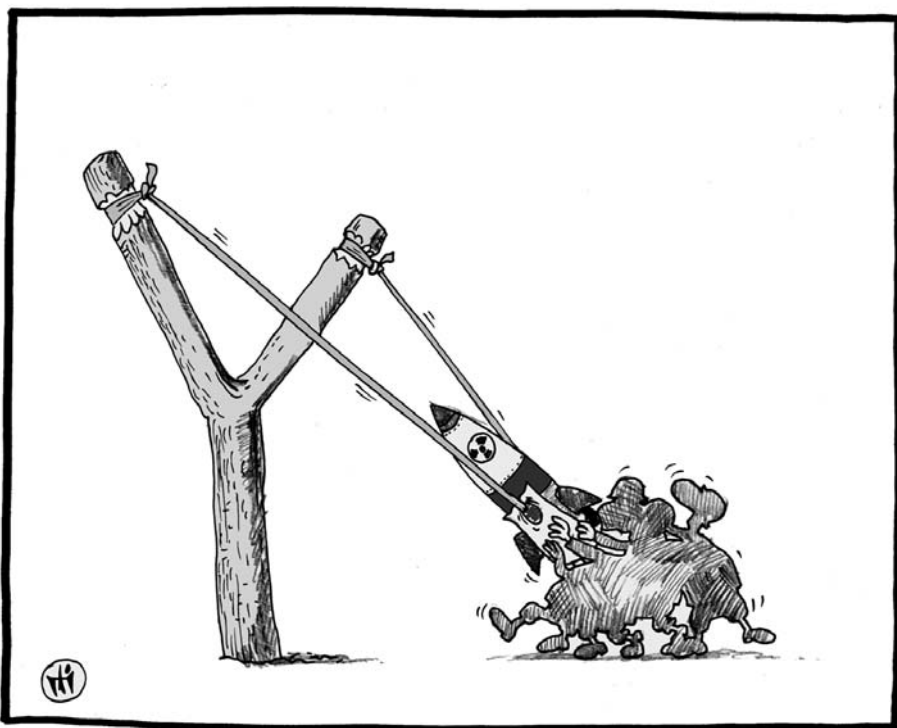
Arad	Brassó	Bukarest	Csiksztereda	Kolozsvár	Marosvásárhely	Nagyvárad	Szatmárnémeti	Temesvár
napsütés felhőkkel	napsütés felhőkkel	napsütés felhőkkel	napsütés felhőkkel	napsütés felhőkkel	napsütés időnként felhősödéssel	napsütés időnként felhősödéssel	napsütés időnként felhősödéssel	napsütés időnként felhősödéssel
17°C	17°C	18°C	17°C	16°C	17°C	17°C	17°C	16°C
Délutáni hőmérséklet	Délutáni hőmérséklet	Délutáni hőmérséklet	Délutáni hőmérséklet	Délutáni hőmérséklet	Délutáni hőmérséklet	Délutáni hőmérséklet	Délutáni hőmérséklet	Délutáni hőmérséklet
8°C	7°C	11°C	7°C	8°C	9°C	8°C	8°C	10°C
Holnap hajnali hőmérséklet	Holnap hajnali hőmérséklet	Holnap hajnali hőmérséklet	Holnap hajnali hőmérséklet	Holnap hajnali hőmérséklet	Holnap hajnali hőmérséklet	Holnap hajnali hőmérséklet	Holnap hajnali hőmérséklet	Holnap hajnali hőmérséklet

A következő napok időjárása

Csütörtök 14°C
Többnyire erősen felhős lesz az ég, többfelé várható eső, zápor. Majd felszakadozik a felhőzet.

Péntek 15°C
Eleinte napos idő lesz, majd délnyugatról megnövekszik a felhőzet. Eső, zápor nyugaton lehet.

Haditechnika

Horváth István

HIRDETÉS

Egyet fizet, kettőt kap!
ÚMSZ-előfizetési akció – 2011

Fizessen elő 2011-re az **Új Magyar Szó**ra, és ajándékozza meg szeretteit, barátait, ismerőseit egy **ingyenes ÚMSZ-előfizetéssel!** Ha előfizet egy teljes évre, 150 lejjért eljuttatjuk a lapot két különböző címre: az Ön címére, illetve egy Ön által megjelölt személy címére is!

Figyelem! Az akció csak olyan előfizetőinknek szól, akik közvetlenül a kiadónak vagy területi megbízottainknak fizetik ki az egyéves díjat. A postától, illetve a terjesztői cégektől ne kérje a kedvezményt!

Területi megbízottaink házhoz mennek, Önnek csak egy telefonhívásába kerül!

Hargita, Kovászna, Maros, Brassó: Baricz István, 0748 314.609.
Kolozsvár és környéke: Tósa András, 0788 715 481.
Nagyvárad és környéke: Béres Attila, 0788 318 353.

Amennyiben postai utalvánnyal (mandat postal) szeretné elküldeni az előfizetés ellenértékét, azt a következőképpen töltsse ki:
Destinatár: Béres Attila, la Editura Scripta S. A.
Adresa: OP 9 CP 49, Localitatea: Oradea, Jud.: Bihor.

Ne felejtse el a saját, pontos címét feltüntetni a postai utalványon, illetve az utalvány hátoldalára, az üres helyre beírni a kedvezményezett olvasónk pontos nevét és címét. Így az illető is egy teljes évig kézhez veheti napilapunkat!

Előfizetési áraink 2011-re:

- 1 hónap: 15 RON
- 3 hónap: 38 RON
- 6 hónap: 75 RON
- 12 hónap: 148 RON

2 (személy) x 12 hónap: 296 RON **HELYETT**
2 (személy) x 12 hónap: 150 RON (megtakarítás: 146 RON)!

További információért forduljon **Béres Attilához, a 0788-318 353-as telefonszámon!**

***	RANCOT KÉSZÍT SZOKNYÁN	KIS RAGCSALÓ	VATIKAN-BOL VALÓ	FRANCIA SZIGET	SVÉD AUTOJEL	ZRINYI MIKLÓS MONOGRAMJA	SUBLÓT	PSOTA... SZINESZNO	SIMA FELELTÉ ES VEGLAT-HATATLAN
AKARAT-LANUL ÖBSZE-MOCSKOL									
EGYFORMA					SZOKÁS SZERINT ORVOSSÁG				
MEZ JELZŐJE LEHET						APALÓ SAPKA (TRÉF.)			
KORSZAK (ANG.)				LÁGYAN ZÜMMÖG ESZEMENT					
A GYŐZELM JELE	KEZEMBE TESZ KÖNNYÜ TOLL							EME BECÉZETT FERENC	
TAPLÓS DARAB!			ATKAT PUSZTIT STB. (LAT.)				NEMAN FURÓ! ... KILMER; SZINESZ		
TELEN SPORTOL					... MONTAND; FR. ENERES FELSZÜLY!				
FINN EXELNÖK (MARTTI)									
ERŐTLE-NÜL LE-HANYATLIK									

Horoszkóp

KOS (III. 21.–IV. 20.)
A Kosban jár a Hold, és az érzelmvilágára rányomja bélyegét. Ön hódító, de Önt is könnyen meg tudják hódítani.
BIKA (IV. 21.–V. 20.)
Ha úgy érzi, hogy jelenlegi partneréhez nem kötik elszakíthatatlan erős szálak, akkor most kell szakítania.
IKREK (V. 21.–VI. 21.)
Igyekezzen megtalálni a közös hangnemet társával, ezáltal előnyökre tehet szert.

RÁK (VI. 22.–VII. 22.)
A megszokás tartja össze a párkapcsolatát. Becsaphatják az érzelmei, ezért érdemes a szíve helyett a józan észére hagyatkoznia.
OROSZLÁN (VII. 23.–VIII. 23.)
A váratlan fejleményeken gondolkodik, és rendezi magában a partnereihez fűződő viszonyát. A közelmúlt ballépéseiből okulva, már könnyebben sikerül.
SZŰZ (VIII. 24.–IX. 23.)
Meggyűlhet a baja a bürokráciával, a hivatalokkal. Borulátása miatt hajlamos lehet feladni a harcot. Kérjen segítséget!

MÉRLEG (IX. 24.–X. 22.)
A munkahelyi légkört rombolja a hatalmaskodás. Önbecsülésének fontos, hogy tudjon nemet is mondani, ha kell.
SKORPIÓ (X. 23.–XI. 22.)
Ön kiváltképp érzékivé válik ebben a hónapban. Friss szerelem nyíladozik. Uralkodó bolygója, a Mars, támogatja a fészekerakást.
NYILAS (XI. 23.–XII. 21.)
Fáradságnak érzi magát. A házaságában vagy rokoni kapcsolataiban zajló csatározások fűrésztják. Ne bizza másokra a fontosabb döntéseket.

BAK (XII. 22.–I. 20.)
Egy kicsit lassítania kellene, és többet foglalkozni a saját érzelmvilágával. Romantikus hangulat kerít hatalmába.
VÍZTÖRTŐ (I. 21.–II. 19.)
Tele van lelkesedéssel. Úgy érzi, hogy az egész világot meg tudná váltani. Adjon esélyt Amornak arra, hogy Ön mellé szegődjön.
HALAK (II. 20.–III. 20.)
Határozott és kezdeményező a mai napon. Ezzel a környezetét is meglepi, és felkelti valakinek az érdeklődését, aki az Ön számára sem közömbös.

Új magyar szó

Szerkesztőség és kiadó:
013 701 Bukarest, P-ja Presei Libere nr. 1, corp B, etaj III, cam. 342-353 Telefon: 031/405-4088, Fax: 021/317-8847, E-mail: office@maszol.ro

Mb. felelős szerkesztő: Salamon Márton László
Vezető szerkesztő: Cseke Péter Tamás
Vezető publicista: Agoston Hugó

Főmunkatársak: Bíró Béla, Gyulay Zoltán, Székedi Ferenc, Szűcs László

Szerkesztők: Moldován Árpád Zsolt (Aktuális) Bogdán Tibor (Háttér) Baló Levente (Kultúra) Szakács Zsuzsanna (Gazdaság) Turós-Jakab László (Sport) Farkas István (Média) Orosz Anna (Életmód) Szonda Szabolcs (Színkép)

Olvasószerkesztők: Osváth Annamária, Nyáguly András

Tudósítók: Antal Erika – 0788-760573 (Marosvásárhely), Sipos M. Zoltán – 0728-780582 (Kolozsvár), Totka László – 0788-715848 (Nagyvárad), Horváth István – 0747-517574 (Csiksztereda), Baloga-Tamás Erika – 0746-375775 (Székelyudvarhely), Kovács Zsolt – 0788-715766 (Sepsiszentgyörgy), Mayla Júlia – 0745-682401 (Beszterce), Sike Lajos – 0788-715687 (Szatmárnémeti), Tamás András – 0744-781709 (Nagyenyed)

Fotóriporter, képszerkesztő: Tofán Levente

Grafikus: Horváth István

Tördelőszerkesztők: Lőrincz Imola, Szabó Ildikó Erzsébet

Kiadja a Scripta Kiadó Rt.

Terjesztési menedzser: Béres Attila – 0788-318353

Területi megbízottak: Baricz István – 0788-488739, Keresztes Csaba – 0746-100830 (Gyergyó), Tósa András – 0788-715481 (Kolozs, Szilágy)

Jogtanácsos: Czédly József

Hirdetési ajánlat a honlapon és a szerkesztőségben. Előfizethető a Román Postánál (katalógusszám: 19302), közvetlenül a szerkesztőség-nél és előfizetés-szervezőinknél. Magánterjesztők forgalmazzák.

Előfizetési díjak:
1 hónapra 15 lej,
3 hónapra 38 lej,
6 hónapra 75 lej,
12 hónapra 148 lej

Nyomda: Garamond (Kolozsvár)

ISSN 1841-5520

Az *Új Magyar Szó* bármely részének másolásával kapcsolatos minden jog fenntartva. Értesítéseket átvenni csak az *Új Magyar Szó*ra való hivatkozással lehet. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beküldött leveleket rövidítve, illetve szerkesztve közzölje.

Lapunk megjelenését támogatja a

NAC-gála: kis pénz, nagy foci

Totka László

► Összesen 21 ezer lej (kevesebb mint ötezer euró) gyűlt össze belépőjegyekből és adományokból a magyarországi vörösiszap-károsultak javára szombaton, Nagyváradon a száz éve alakult Nagyvárad Atlétikai Club (NAC) tiszteletére rendezett, *Nagy idők focija* elnevezésű gálán. Erről Tőkés Máté, a várad Partiumi Keresztény Egyetem futballcsapatának játékosa és elnöke számolt be a tegnapi, nagyváradai összegző sajtótájékoztatón. A magyar kormányt képviselő Czene Attila sportért felelős államtitkárnak Tőkés Máté már a találkozók után átadott egy szimbolikus csekket a vörösiszap-katasztrófa kárvallottjai számára. Az esemény fővédnöke Schmitt Pál köztársasági elnök volt, házigazdája pedig Tőkés László, az Európai Parlament alelnöke. A szervezők szerint a találkozót mintegy 4000-en tekintették meg. „Örülünk, hogy semmilyen incidens sem történt” – mondta Jenei Imre, a magyar és a román válogatott korábbi szövetségi kapitánya, aki a gálán az erdélyi öregfiúk együttesének trénera volt. Papp „Csicsó” László személyes érzelmeit tolmácsolta. „Felemelő érzés volt a Bodola Gyula Stadion fűven lenni, és látni, hogy mindenki azonos hullámhosszon van” – fogalmazott az egykori váradí focilegendá. ◀

Olasz csizmát húznak

Prandelliékkel csapnak össze a románok, a litvánokkal a magyarok

Labdarúgás

T. J. L.

► Ma este, az ausztriai Klagenfurtban a román labdarúgó válogatott az olasz csapattal vív barátságos mérkőzést. Ez lesz a 16. román-olasz, amelyen a trikolórok javíthatnak. Eddig ugyanis csak két győzelmet arattak a squadra azzurra felett, és tízszer kikaptak, az összgólarány pedig 11-25. Rázvan Lucescu szövetségi kapitány

a szerinte legjobb formában levő játékosokat hívta be, Adrian Mutu és Cristian Săpunaru sérülés miatt marad távol. A másik oldalon Cesare Prandelli fiatalított, négy újonc van keretében, a csatársort azonban a tapasztalat jellemzi. A 21.30 órakor kezdődő mérkőzésről a *Pro TV* számol be élőben.

Szintén ma este, Székesfehérvárott a magyarok a litvánokkal játszanak. Egervári Sándor szövetségi kapitány győzni szeretne a baltikum-

ak ellen, ugyanakkor fontosnak tartja, hogy a csapatépítés szempontjából is hasznos legyen a felkészülési mérkőzés. A tréner egyelőre Kádár Tamást, a Newcastle United játékosát nevezte meg mint biztos pályára lépőt, bár azt nem árulta el, hogy a válogatott újonca kezdként vagy csereként kap-e majd lehetőséget. A magyar és a litván labdarúgó-válogatott eddig háromszor találkozott egymással: kétszer magyar siker (1998-ban, Nyíregyházán, 1-

0, 2000-ben, Kaunasban pedig 6-1), egyszer pedig döntetlen (2001-ben, Budapesten, 1-1) született.

A ma esti barátságos mérkőzések közül kiemelkedik két ősi dél-amerikai rivális, a brazil és az argentin válogatott csatája, amelyet ezúttal Dohában rendeznek. A seleccióban másfél év után pályára léphet Ronaldinho. A Wembley-ben a franciákat fogadja Fabio Capello angol legénysége, míg a világbajnok spanyolok a szomszédos Portugáliában vendégeskednek. A világbajnoki bronzérmes németek a svédekhez látogatnak.

A további műsor: Dánia–Csehország, Svájc–Ukrajna, Hollandia–Törökország, Lengyelország–Elefántcsontpart, Oroszország–Belgium, Ausztria–Görögország, Jordánia–Ciprus, Írország–Norvégia, Luxemburg–Algéria, Észak-Írország–Marokkó, Montenegró–Azerbajdzsán, Albánia–Macedónia, Szlovénia–Grúzia, Észtország–Liechtenstein, Bulgária–Szerbia, Izrael–Ízland, Szlovákia–Bosznia-Hercegovina, Omán–Fehéroroszország, Jemen–Örményország, Kína–Lettország. Szerdán két Eb-selejtezőt is lebonyolítanak, Horvátország Málta, Finnország pedig San Marino válogatottját fogadja. ◀

A magyar válogatott legutóbb Anglia ellen játszott barátságos meccset, és 2-1-re kikapott. Fotó: MTI

Euroliga: nehéz meccsek

Kosárlabda

T. J. L.

► Nehéz mérkőzések várnak a női kosárlabda Euroligában érdekelt két magyar csapatra a ma esti negyedik fordulón: az MKB-Euroleasing Sopron az orosz Jekatyerinburghoz, a Pécs 2010 a szlovák Kassához látogat. Az Európa Kupában a győri gárda ma este Nantesban lép pályára, míg a szege-di csapat holnap a belga Sint-Katelijne-Wavert fogadja. A B-csoportban érdekelt SCM Craiova szabadnapos. A Közép-Európai Ligában (CEWL) két forduló után egyetlen Aradi BC ICIM is csak a jövő héten játszik: a cseh Valosun Brnót fogadja. Tegnap este bemutatkozott a négycsapatosra csökkent férfi Közép-Európai Liga (CEBL) egyik romániai résztvevője: az U-Mobitelco BT 90-61-re verte Kolozsvárott a Nyíregyházát. A Gaz Metan is hazai közönsége előtt kezd, a medgyesiek első ellenfele a szlovén BC Helios Domzale. William Koller CEBL-elnök közölte, hogy a több együttes visszalépésével kialakult új helyzetben odavissza alapon vív körmérkőzést a négy csapat, a döntőbe pedig a két legjobb kerül majd. ◀

A CFR átgazolt Besztercén

Labdarúgás

Turós-Jakab László

► Sima vendégsikerrel zártul hétfőn este a labdarúgó-Liga 1 15. fordulójára, a Kolozsvári CFR 1907 egy minden kétséget kizáró 3-0-lal vágott vissza a Gloriának a Román Kupában elszenvedett vereségért.

Szünetben még 0-0-ra álltak, miután a 33. percben Cadu kihagyta a Szukala kezességéért megítélt büntetőt. A házigazdák két tizenegyest is vártak volna, de Rada (40. perc) és Cadu (66. perc) kezességénél néma maradt Alexandru Tudor síjja. A második félidőben mintha visszafogottabbá vált volna a Gloria játéka, Traoré (56. és 71. perc) és Bjelanovic (85. perc) is megzörgette az addig legyőzhetetlen Albuț hálóját, s amint az várható volt, felhőrdült a futballtársadalom. Jean Pădureanu, a Gloria elnöke gyanúsra nézett a csapat második félidei produkcióját, de bizonyítékok hiányában nem fogalmazott meg konkrét vádakat. Nem úgy Gigi Becali, aki azt is tudni véli, hogy a szünetben a kolozsváriak 200 ezer eurót vetettek be Gloria-játékosok lefizetésére.

Bármi is történt, tény, hogy a besztercei eredmény kieső

helyre küldte a Gloriát, míg a bajnokcsapat a hetedik helyre lépett előre.

Ebben a 15. fordulóban a Dinamo mentette meg, úgyahogy, a fővárosi csapatok becsületét, hiszen a Rapid és a Sportul Studentesc idegenben, a Steaua pedig éppen hazai pályán szenvedett vereséget. Becali természetesen kikelt magából, Lăcătușnak az év végéig adott haladékos, és több játékosnak is menesztést helyezett kilátásba. A sajtó máris az új edző kiléte felől szaglászik, s egyelőre Cosmin Olăroiu látja befutónak. Nem kizáró, hogy a Ghencea úti gárdához került Cristian Pustai, a Gaz Metan trénera, de dr. Bölöni László nevét is suttogják, mint nem is olyan rég még elképzelhetetlen megoldást. Szűk négy hét leforgása alatt a Steauára hat komoly erőpróba vár, a Vársárhely, a kolozsvári csapatok, a CFR 1907 és az U, valamint a Craiova elleni bajnoki mérkőzések, s persze az Európa Liga-megmérettetések, a Liverpoollal Bukarestben (december 2-án), a Napolival pedig idegenben (december 15-én).

Visszatérve a múlt hétfői bajnoki forduló kiértékelésére, a temesváriak nem tudták kihasználni a listavezető galaciak hazai botlását, de

még van egy esélyük, hiszen vasárnap éppen az Oțelul fogadják az ősi idény csúcscsapatját.

A 15. fordulóban egyébként öt döntetlen mellett két-két hazai, illetve vendégsiker született, s a 17 gólból kilencet a látogatók szereztek. A gólok száma 346-ra nőtt, a 330. gólt a brănești-i Răzvan Avram, a 340-et pedig a craiovai Alexandru Pițurcă lőtte. A négy megítélt büntetőből csak kettőt értékesítettek (a brassói Ilyés és a dinamos Adrian Cristea), Voiculescu (Pandurii) és Cadu (Kv. CFR 1907) hibázott.

A gólvágók versengésében a medgyesi Eric most egyetlen találattal van lemaradva a steauás Bogdan Stancutól, aki tízszer volt eredményes. A temesvári Zicu és a brănești-i Olariu 8-8 gólt szerezett, s egyformán 7 gólt lőtt két rapidos, Herea és Cassio. Cl. Niculescu (Kv. U), Moraes (Gloria), Varga (Sportul), Adrian Cristea (Dinamo) és Traoré (Kv. CFR 1907) 6-6 gólla terhelte az ellenfelek hálóját.

Ebben a fordulóban 51 sárgalapot mutattak fel, a vendégek kaptak többet, 29-et. Két játékost állítottak ki, a dinamos Marius Niculaet és a besztercei Nalați-ot. A sport-szerűtlenségi lista élén a 45 sárgalapot összeszedett Ko-

lozsvári U áll, a másik véglet a Victoria Brănești és az Unirea Urziceni, egyformán 23 figyelmeztetéssel.

A 16. forduló műsora: pénteken: Pandurii-Brassó (14 óra, *Gsp Tv*), Kv. CFR 1907-Gaz Metan (18.45 óra, *Digi Sport*), Rapid-Kolozsvári U (20.30 óra, *Antena 1*). szombaton: Marosvásárhely-Steaua (14 óra, *Digi Sport*), Univ. Craiova-Gloria (19 óra, *Gsp Tv*). vasárnap: Sportul-FC Vaslui (14 óra, *Gsp Tv*), Temesvár-Oțelul (20.30 óra, *Digi Sport*). hétfőn: Astra-Un. Urziceni (18 óra, *Gsp Tv*), Brănești-Dinamo (20.30 óra, *Digi Sport*). ◀

A táblázaton						
1. Oțelul	15	10	3	2	20-11	33
2. Temesvár	15	7	8	0	25-18	29
3. Rapid	15	7	5	3	24-9	26
4. Gaz Metan	15	7	4	4	19-13	25
5. Vaslui	15	7	4	4	20-16	25
6. Dinamo	15	7	3	5	34-27	24
7. CFR 1907	15	6	4	5	25-20	22
8. Steaua	15	6	4	5	19-14	22
9. Craiova	15	5	5	5	21-16	20
10. Kv. U	15	4	6	2	20-26	19
11. Vársárhely	15	5	3	7	17-25	18
12. Astra	15	3	8	4	15-16	17
13. Brănești	15	4	5	6	20-25	17
14. Brassó	15	3	7	5	12-19	16
15. Pandurii	15	3	5	7	13-20	14
16. Urziceni	15	3	5	7	9-19	14
17. Gloria	15	3	4	8	15-22	13
18. Sportul	15	3	1	11	18-30	10

Röviden

N'Doye Azerbajdzsánban

Mircea Rednic megegyezett a Dinamo vezetőségével, így a téli bajnoki szünetben azeri csapatához, a Khazar Lankaranhoz kerül Ousmane N'Doye. Az éjszakai kalandjai miatt gyakran elmarasztalt szenegáli középpályás kölcsönadása százezer eurót jelent a Dinamónak.

Hétközi forduló női kosárlabdában

Ma az őszi visszavágók második fordulójával folytatódik a női kosárlabda-bajnokság. Az **Északnyugati csoport** műsora: Kolozsvári U–Nagyvárad CSM (az első mérkőzésen 63-67), Gyulafehérvári CSU–Sepsi BC (56-90), Temesvári Bega Danzio–Szatmárnémeti CSM (74-75). A veretlen listavezető Aradi BC ICIM szabadnapos. A **Délkeleti csoport**ban Politehnica Iași–Buk. Sportul Studentesc- (89-62), CST Alexandria-Buk. Rapid- (70-62) és SCM Craiova–Brassói Galactica- (52-47) mérkőzéseket rendeznek, szabadnapos az Olimpia.

Talmácsi jól tesztelt

Jól sikerült Talmácsi Gábor valenciai tesztje: a gyorsaságimotoros-világbajnokság Moto2-es kategóriájában versenyző pilóta a Suter vázat próbálta ki. A magyar motoros, aki jövőre már új csapat színeiben indul a vb-n.

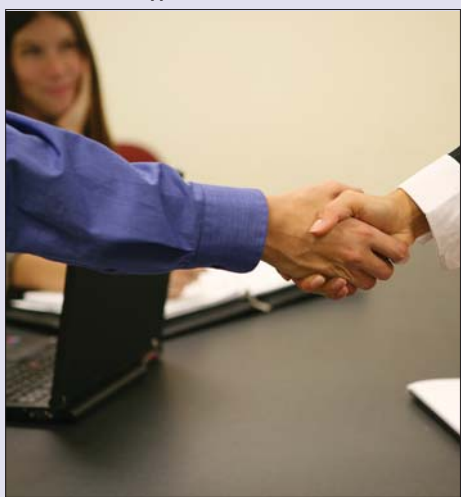
Mesteri tenisz Londonban

T. J. L.

► Nadal a szerb Djokovicscsal is összecsap a vasárnap Londonban kezdődő tenisz-Mesterek Kupája csoportkörében. A spanyol világbajnok és a cseh Berdychhel és az amerikai Roddickkal találkozik még az évzáró szupertornán. A másik kvartettben a svájci Federer, a svéd Söderling, a brit Murray és a spanyol Ferrer küzd majd. A párosok évzáró tornája is ebben az időszakban zajlik. Egy-egy amerikai (Bob Bryan, Mike Bryan, 11370 ATP-pont, 1. a világranglistán) és lengyel Fyrstenberg, Matkowski, 3520 ATP-pont, 6.) kettős mellett „vegyes” duók indulnak, a kanadai Nestor és a szerb Zimonjic (8370 ATP-pont, 2.), az indiai Bhupathi és a fehérorosz Mirnyij (4270 ATP-pont, 3.), a cseh Dlouhy és az indiai Paes (4015 ATP-pont, 4.), a lengyel Kubot és az osztrák Marach (3735 ATP-pont, 5.), a dél-afrikai Moodie és a belga Norman (3375 ATP-pont, 7.), valamint az osztrák Melzer és a német Petzschner (2745 ATP-pont, 12.). Utóbbiakat a világranglistán jelenleg tizedik Lindstedt–Tecu–svéd–román páros is megelőzi ugyan, de a kiírás értelmében mégis ők indulhatnak Londonban. ◀

Hazai gazdaság 2

A főváros „ostroma”

Bukaresti fiókszervezetet nyit a Romániai Magyar Közgazdász Társaság, mely hiánypótló intézmény kíván lenni a fővárosban élő és tevékenykedő magyar gazdasági szakemberek számára. Az ajánlat a szakmai fejlődést és az üzleti kapcsolatok építését egyaránt átöleli.

Világgazdaság 4

A kínai kapcsolat

Míg a világ üzleti köreit egyre jobban nyugtalanítja a kínai cégek agresszív felvásárlási törekvése, az Európai Unió úgy kíván elejébe menni az ázsiai expanciónak, hogy Pekingben tanácsadó központot nyit az európai kis- és középvállalkozások számára.

Tréning 7

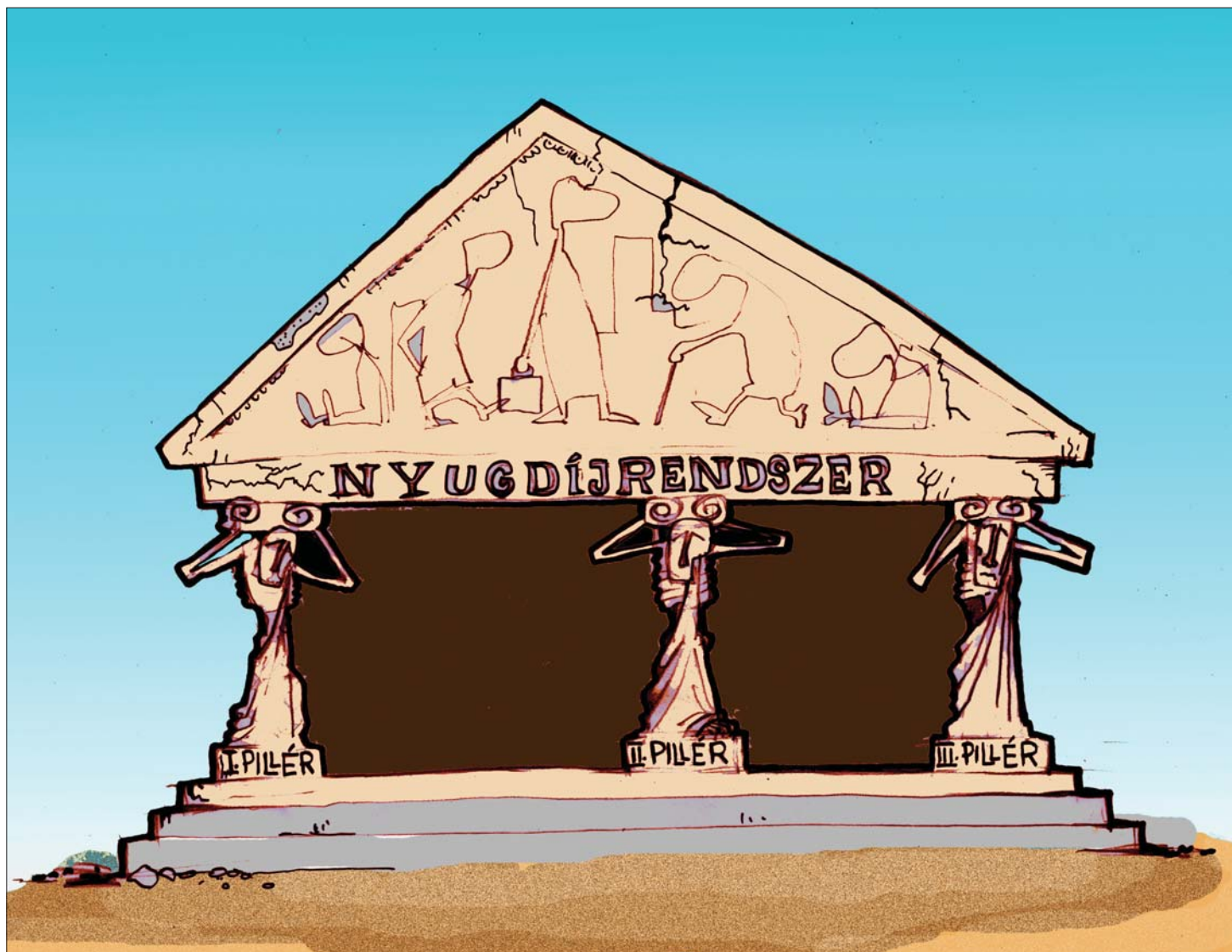
Helyzetorientáltság – a jó főnök titka

A „tökéletes főnök” titkának fessegetése helyett szerencsésebb a hatékony vezetői viselkedésmód elsajátítása. Vezető beosztásban akkor számíthatunk valódi tekintélyre, ha sikerrel elegyítjük a kapcsolatorientált-, illetve a feladatorientált viselkedésmódot.

Nyugdíj: halálra ítéelve

Végelgyengülés miatt képtelen nyugodt öregkort biztosítani az állami rendszer

Horváth István karikatúrája

Már most borítékolható, hogy világszerte összeomlás vár az állami nyugdíjak rendszerére, Románia azonban különösen veszélyeztetett helyzetben van e tekintetben. Az ország a régió államai közül bruttó hazai össztermékének legnagyobb hányadát lesz kénytelen a nyugdíjrendszer fenntartására fordítani pár évtized múlva, ami a teljes nemzetgazdaságot megin-gathatja. Bár az államkassza egyre kevésbé fogja bírni ezt a terhelést, a kormány legutóbb mégis megpróbált kihátrálni az alternatív nyugdíjalapok építéséből. A biztosítótársaságok profitját nézve úgy tűnik, a ma még aktív polgárok egyre inkább megszívlelik a szakemberek tanácsát, és megpróbálnak a méltó öregkor érdekében saját erejükből félretenni. **3. oldal**

Kés alatt a sertéstenyésztés?

A jelek szerint egyre kevesebb „vér fog folyni” a most kezdődő házi disznóvágási szezonban. A hazai sertéstenyésztők egyrészt a tartás költségei és nehézségei, másrészt a vásárlási szokások megváltozása miatt kénytelenek szűkíteni állományukat. Bár a szakemberek értékesítési társulások ajánlanak a gazdáknak, az érintettek szerint a helyzeten még az agrárminisztérium által kilátásba helyezett uniós sertés-export embargójának a feloldása sem segíthet. Kivétel ezalól talán egyedül a Magyarországról begyűrtözött mangalicatartás, mely igazi szerencsemalacnak bizonyult tenyésztők és fogyasztók számára egyaránt. **5. oldal**

A sertéstenyésztés nehézségei a gazdákat is „megpörkölhetik”

Ínségből emelt aranyhegyek

Az aranyár szédületes kapaszkodása ellenére a romániai háztartásokból inkább kifele folyik a nemesfém, mely felhajtotta a zálogházak forgalmát. A zacik napi aranybevétele az ötven grammot is elérheti, ám mivel a válság kitörése óta az ide betérőknek csupán kevesebb mint fele váltja vissza ékszereit, a becsüsök kénytelenek külföldi piacokon értékesíteni a felgyülemelő nemesfémkészleteket. A londoni és New York-i tőzsdei árfolyamon pénzzé tett – többnyire Törökországba kerülő – arany aztán újradolgozva visszatér, hogy a fekete piacon újabb csapást mérjen a hazai ékszerkereskedelemre. **7. oldal**

Megjelent az ÜMSZ-ben

Bukaresti (agr)ármustra

Az elmúlt évekhez viszonyítva színvonalasabbnak ígérkezett a bukaresti IndAgra mezőgazdasági kiállítás és vásár, melynek sztárjai idén a hagyományos termékek standjai voltak. A rendezvényre ugyanakkor árnyékot vetett az Országos Statisztikai Hivatal frissen közzétett felmérése az élelmiszerárak drasztikus emelkedéséről, mely szerint nyolc százalékkal többet kell fizetnünk a betevő falatért, mint egy évvel korábban. A megnyitón jelenlevő Valeriu Tabără agrárminiszter azonban hátrítja intézményéről a felelősséget, mondván: az ágazat problémái a túlságosan hosszú értékesítési láncban keresendők.

Növekszik a lejátszás

Az elmúlt években megélt árfolyam-ingadozások miatt a román lakosság egyre nagyobb érdeklődéssel fordul a lejátszó hítelek felé, ez azonban nem vet árnyékot az euróban felvett kölcsönökre. „Valóban felerosódott a lejátszó iránti igény, ami annak köszönhető, hogy az elmúlt időszakban megnőtt a fogyasztási cikkek iránti kereslet” – erősítette meg az *Új Magyar Szó*-nak Diósi László, az OTP Bank romániai vezérigazgatója.

Üdülés a szomszédban

Annak ellenére, hogy még kevésbé nyilvánvaló, az utóbbi időben megszapordtak a kísérletek a magyar és romániai turisztikai régiók összefogására. „Léteznek regionális jellegű kezdeményezések, csak több kellene belőlük. Úgy látom, hogy a romániai szolgáltatói piacon szereplő szakemberek komolyan veszik a magyarországi kollégáikat, mert látják, hogy tőlük lehet tanulni. Mivel a romániai képzés nem elég erős, a szállodai személyzetet sem tudják itt professzionális szinten felkészíteni, de kíváncsiak, hogy ezt hogy lehet megvalósítani” – osztotta meg véleményét lapunkkal Kovács Zsuzsanna, a debreceni Aquaticum Gyógy- és Fürdőközpont marketingvezetője.

Őszi aratás után betűvetés

Saját zsebből kell finanszírozniuk a szakmai továbbképzést a tanulni vágyó gazdáknak, miután a döntéshozók úgy határoztak: aki új ismeretekre vágyik, az

finanszírozza is meg. Mindezek ellenére a szatmári mezőgazdasági tanácsadó központ kurzusai iránti érdeklődés nagyobb, mint valaha.

Stratégiként kezelt export

Három évre kiterjedő nagyszabású exportstratégiáját ismertette a Gazdasági Minisztérium. „A most közzétárolt bocsátott, 2010–2014-re vonatkozó tervezet a magán- és közzféra együttműködésén (PPP) alapul és a Genfi Nemzetközi Kereskedelmi Központ segítségével lett kidolgozva” – mondta el az ÜMSZ-nek Borbély Károly gazdasági államtitkár a hivatalos bemutatót követően.

Jogtisztá Udrea „levélkéje”

Happy enddel végződött a román országglogó körül kialakult plágiumvita, miután az Országos Szabadalmi és Védjegy hivatal mellett a Találmányok és Védjegyek Nemzetközi Hivatala is eredetinek nyilvánította a képi megoldás eddig kérdéses eredetű grafikai elemét, a zöld levélkéit.

A főváros „ostroma”

Sz. Zs.

Már várja az érdeklődőket jövő héten megnyitásra kerülő bukaresti fiókszervezetébe a Romániai Magyar Közgazdász Társaság (RMKT). „Gazdasági szempontból a Bukarest-Ilfov környék Románia legfontosabb régiója, ahol az egy főre eső bruttó hazai össztermék (GDP) kétszer nagyobb még a második leggazdagabb romániai régióénál is – indokolta meg az *ÜzletRész*nek a fővárosi terjeszkedés szándékát Ciotlăuş Pál, a Romániai Magyar Közgazdász Társaság alelnöke. A tagozat létrehozását hiánypótlónak érezték a kezdeményezők, mivel a térségben sok olyan magyar, illetve multinacionális cég van jelen, amelyeknél számos értékes magyar közgazdász szakember, menedzser tevé-

kenykedik. Ezen célcsoport számára ugyanakkor jelenleg nem létezik olyan bukaresti magyar szakkör, egyesület vagy klub, amely rendszeresen felvállalná a szakmai találkozók vagy rendezvények szervezését.

Minden irányba nyitott

Az évek óta sikeresen működő RMKT-n belül különben a múlt évben indult el egy frissítési folyamat, amely a helyi szervezetek tevékenységének és tagságának a felvirágoztatását célozza. A bukaresti fiók – amelyre már jelentkezni lehet a www.rmkt.ro/bukarest weboldalon – elsősorban gyakorló közgazdászokra, vállalkozókra, menedzseri pozíciókban lévő személyek jelentkezésére számít, olyan szakemberekre akiknek fontos szakmai fejlődésük, a ma-

gyar szaknyelvi ismereteik frissítése vagy gyakorlása. Diákokat is szívesen látnak, bár az RMKT már létező „fiatal szárnya”, az Ifjúsági Frakció célirányosabban foglalkozik a gazdasági hallgatókkal és fiatal végzősökkel.

„Az RMKT a romániai magyar közgazdászok és közgazdasági kérdések iránt érdeklődők szakmai szervezete. Különösen fontos a megnevezés, mivel tudatosan azért lett így megfogalmazva, hogy ha van például egy vállalkozó, aki történetesen mérnöki végzettségű, ne érezze magát kizárva ebből a közösségből ahol nagyon sok, számára hasznos ismeretre tehet szert” – hangsúlyozta az alelnök.

Érdeklődésünkre, hogy van-e már felvázolt forgatókönyv a bukaresti tagozat működésére, a szervezők elmondták, építenek

olyan rendezvénysorozatokra, amelyek más fiókszervezeteknél jól beváltak – ugyanakkor a jövőbeli tevékenység nincs szigorúan leszögezve és nem kizáró jellegű, nagyban függ a tagság aktivitásától.

„A toborzás során a minőségre és nem a mennyiségre összpontosítunk – summázta Ciotlăuş. - A bukaresti magyar közgazdászokat, vállalkozókat, menedzsereket ismerve, akiknek egy része különben már jelezte részvételi szándékát, arra számítottok, hogy a fővárosi RMKT-tagozat a többi fiókszervezet számára is példamutató, ihletadó lesz a jövőbeni szakmai rendezvényekhez.”

Koccintással egybekötött üzlet

Mint megtudtuk, az elméleti és gyakorlati aspektust egyaránt figyelembe veszik majd az előadások, fórumok, konferenciák, szakkörök, melyek során igyekeznek ötvözni a kellemeset a hasznossal: hogy a szakmai fejlődés mellett a résztvevők közötti üzleti kapcsolatépítés is erősödhesen. A rendszeresebb tevékenységek között biztosan helyet kap a Közgazdász Borklub, illetve a Befektetési Klub, amelyek több helyi szervezetenél beváltak már. „A Közgazdász Borklub havi egy gazdasági előadást takar, amelyet minden alkalommal rövid borkóstoló követ. A Befektetési Klub a *Magyarmagnas.ro*-val közösen szervezett önképzőkör, amelynek keretén belül a tagok megtanulnak ésszerűen hosszú távon befektetni a tőzsdén” – adott ízelítőt a november 27-én induló bukaresti programokból az RMKT alelnöke.

A szakmai fejlődés mellett a résztvevők közötti üzleti kapcsolatépítést is erősítene az RMKT

Piszkozatból „piszkos anyagiak”

A sarokszámok és érdekek időről időre változnak, azonban a politikai csatározásokon és a finanszírozások leosztásának hogyanján túl egy ország költségvetésének elkészülése pontosan meghatározott forgatókönyvet követ. Lakatos Péter közgazdász segítségével – aki egyben a képviselőház költségvetési bizottságának tagja – az *ÜzletRész* most azt a hónapokig tartó útvonalat mutatja be, melyet – ideális esetben – a költségvetés az elméleti tervezéstől a pénzleosztások konkrét megvalósulásáig bejár.

T. L.

A költségvetési törvény és a költségvetési felelősség törvénye azt írja elő, hogy Románia kormányának már idéntől kezdődően hároméves költségvetési stratégiát kell kidolgoznia, melyet láttamoztatni kell beföldön a fiskális tanáccsal és melyet jóvá kell hagynia a parlamentnek. Ugyanakkor a főbb tételeket meg kell küldeni az Európai Uniónak, az Európai Bizottságnak felülvizsgálat céljából. Idéntől az EU nagyobb hangsúlyt helyez arra, hogy a tagországokban ne történhessenek meg olyan jelenségek, melyek a közösség pénzügyi helyzetét negatívan befolyásolhatnák. Így próbálják elkerülni a túlköltekezést, főleg azokban az országokban ahol a Nemzetközi Valutaalap is jelen van. (Pár éve ezt konvergencia-programnak hívták, melyet az EU-hoz csatlakozott or-

szágoknak be kellett nyújtaniuk, amit az vagy jóváhagyott, vagy visszaküldte átgondolásra.)

Tavasszal „rügyezik”

A kormányának már május folyamán ismertetnie kellene a főbb sarokszámokat az önkormányzatokkal illetve az elsőfokú utalványozókkal (mely alatt a minisztériumokat értik), hogy azok augusztus végéig megtehessek javaslataikat. Ezek figyelembevételével kell a kabinetnek és Pénzügyminisztériumnak kidolgoznia a költségvetés végső formáját, azt véleményeztetnie a fiskális tanáccsal és október 15-ig benyújtania a parlamentnek.

Ezután következne a parlamentben a két ház együttes szakközvetítésének munkája. A különböző albizottságoknak egy hét áll a rendelkezésükre ahhoz, hogy megtárgyalják a tervezetet és az

itt elkészült jelentéseket átküldjék a költségvetési, pénzügyi és bankfelügyeleti bizottságokhoz. Ekkor foghat neki a két bizottság az eredeti, kormány által benyújtott tervezet megtárgyalásának – a hozzá érkezett javaslatok fényében. A képviselőházi és szenátusi jelentés után következik a parlamenti vita, mely során a jelentést cikelyről cikkelyre tárgyalják (itt megkérdezzük minden javaslattevőt, hogy továbbra is fenntartja-e saját javaslatát).

Az éves szigorlat

Ezt vita majd szavazás követi, ahol az uniós gyakorlatnak megfelelően a kormánykoalíciónak több szavazatot kell kapnia, mint az ellenzéknek. Ez az egyedüli olyan vizsgálója a kormánynak egy évben, amikor bizonyítania kell, hogy megvan a többsége a koalícióban. A költségvetés el nem fo-

gadása gyakorlatilag a kormány bukását jelenti, még ha ez ilyen formában nincs is leírva sehol. (Úgy tartják, ha a költségvetés nem megy át, a miniszterelnöknek becsületbeli ügye beadni a lemondását.)

Arra is van lehetőség, hogy az elfogadott költségvetést megtagadják az Alkotmánybíróságon – ez azonban nem egy szokványos eljárás, mivel eltolná a költségvetés életbelépését, ezentúl az Alkotmánybíróság sem igen foglal állást ilyen ügyekben. Ezután átkerül az államelnökhöz, aki adott esetben visszaküldheti, de erre sem volt még példa.

Végül megtörténik a kihirdetés, mely alapján a minisztériumok a saját költségvetésüket véglegesítik, illetve továbbküldik a második és harmadrangú utalványozóknak. Ugyanígy az önkormányzatok, a helyi tanácsok is megkapják a tervezetet – számukra 15 nap áll rendelkezésre, hogy saját költségvetésüket véglegesítsék.

Amennyiben nem sikerül a költségvetést időben elfogadni (mert például késve terjeszti azt be a kormány), akkor az előző évi keretösszegek egytizenketted részével számolnak minden első-, második-, harmadfokú utalványozó számára. Nem lehet ellenben új beruházásokat elindítani – tehát, új költségvetés híján új beruházás sincs.

Nyugdíj: halálra ítéelve

Végelgyengülés miatt képtelen nyugodt agykort biztosítani az állami rendszer

Szakács Zsuzsanna, Totka László

„Minden demográfiai becslés azt mutatja, hogy a születések száma tovább csökken, az átlagéletkor pedig növekszik, így a nyugdíjak biztosításának problémája egyre fokozódik. Bármennyire próbálják a törvényekben emelni a nyugdíjkorhatárt, nem hiszem, hogy ez megállíthatja a halmozódó hiányok folyamatát. Ilyen szempontból ez a rendszer halálra van ítéelve. Ez a probléma még azokban az országokban is jelen van, ahol gazdasági növekedés van, vagy kevésbé volt érezhető a válság hatása, ugyanis kevesebben vannak azok, akiknek az adózott jövedelméből fedezni lehet a nyugdíjakat” – magyarázta az *ÜzletRész*-nek Biró Albin, az Országos Biztosítási Felügyelet Tanácsának tagja.

Az összeomlás elkerülhetetlen?

A román állami nyugdíjrendszer pénzügyi szempontból a legkevésbé fenntartható az egész közép és kelet-európai térségben és ez a tény egyre valószínűbbé teszi összeomlását. A régióban itt van a legnagyobb esély arra, hogy a nyugdíjterhek elviselhetetlen teherrel váljanak az állami költségvetés számára – közölte frissiben a Standard&Poor's (S&P) hitelminősítő *Globális Öregedés 2020: egy megfordíthatatlan igazság* című jelentése. A 49 országot megvizsgáló elemzők szerint Romániát az teszi különösen sérülékennyé, hogy 2050-ig robbanásszerű növekedés várható az állami nyugdíjak költségeit illetően a bruttó hazai össztermék (GDP) arányában. Míg régiós összehasonlításban Magyarországon a következő negyven évben 11,3 százalékról 13,2-re, Bulgáriában pedig 9,1 százalékról 10,8-ra ugrik a GDP-nek nyugdíjakra költenő aránya, nálunk kis híján megduplázódik: 8,4 százalékról 14,8-ra emelkedve. Ez azt jelenti, hogy a gazdasági erő viszonylatában a térségen belül Bukarest fizet majd a legtöbbet nyugdíjrendszerének fenntartására.

Persze, a helyzet kialakulásában az is nagy szerepet játszik, hogy a román munkás európai szinten legkorábban megy nyugdíjba: 2008-as adatok szerint átlagban 55,5 évesen. Sőt, az egyetlen országnak számít a közösségen belül, ahol 2001 és 2008 között 59,8 évről több mint négy évet csökkent a nyugdíjazási átlagéletkor. (Mindezt olyan időkben, amikor kivétel nélkül minden államban hatvan év fölött volt a minimális nyugdíjkorhatár, és melyek máig elkerülhetetlenül emelés előtt állanak.)

A magánnyugdíj nem csak magánügy

Bár az S&P felmérése kizárólag az állami nyugdíjrendszerre vonatkozik, a magánnyugdíjpénztárak és biztosítók régóta meghúzták a vészharangokat. „A probléma a lehető legsúlyosabb és legidőszerűbb – fogalmazott Radu Crăciun, az Eureko nyugdíjalap befektetési igazgatója a

*Gândul*nak. A szakember rámutatott, hogy a hiányok fedezése céljából az állam kénytelen lesz majd különböző szubvenciókhoz nyúlni, ez pedig más területektől von el fontos pénzeket, így pedig végső soron az ország gazdasági egyensúlyát is veszélybe sodorja.

A Romániai Magánnyugdíjkezelők Szövetsége (APAPR) a szomszédos államok pozitív példáját állítja a román hatóságok

nem elhanyagolható, miután 2007 óta közel egymilliárd eurós alap gyűlt össze ily módon.

A végső megoldás: saját kasszára dolgozni

Mint ismeretes, a nyugdíjalapok három típusa hozzáférhető jelenleg Romániában: a kötelező állami hozzájárulás (Pilonul I – azaz: egyes pillér); a szintén kötele-

deficit azt az anyagi úrt – vagyis különbséget – jelöli, mely egy méltóságos öregkort lehetővé tevő penzum összege, illetve a jelenlegi dolgozók nyugdíj-elvárásai között tátong.)

A 2011 és 2051 közötti időszakban Romániában tizenegymillióan fognak nyugállományba vonulni, mely a mai népesedési statisztikák szerint az ország lakosságának a felét teszi ki. Ez a szám

Fotó: ÚMSZ/archy

A romániaiak 66 százaléka véli úgy, hogy öregkorában még a napi szükségletekre sem lesz elég az állami nyugdíj

elő, köztük Magyar- és Lengyelországot, ahol már évekkel ezelőtt bevezették az állami kiegészítő privát nyugdíjak rendszerét (a románul Pilonul II-nek nevezett második pillért). Bár az ezt kezelő intézmények és biztosítótársaságok növekvő profitja általában pozitívan járul hozzá az illető országok gazdasági mérlegéhez – például állampapírvásárlásba fektetett, valutapiaci vagy éppen tőkepiaci beruházások révén – a román kormány erről a nyugdíjbefizetési formáról mondott volna le megszorítási intézkedés gyanánt. A *Gândul* által közölt, kormányzati körökből kiszivárogtatott információk szerint állítólag épp emiatt sikerült magára haragítania a Nemzetközi Valutaalap (IMF) és az EU küldöttségét legutóbbi látogatásuk során. Míg a kabinet azzal érvelt, hogy jövődöbeli befektetésekre fordítaná azt az évi 370 millió eurót, melyet a második pillér nyugdíjaira kell költenie, a külföldi tárgyalópartnerek mezeven elzárkóztak a tervezettől. Elemzők szerint az intézkedés több mint ötmillió embert érintett volna és 15-20 év múlva minden túlzás nélkül „katasztrofális” következményeket vont volna maga után. A szakemberek arra is rámutatnak: a második pillér jelenlegi 2,5 százalékos hozzájárulása így is kevés, de

zöld, részben állami, részben magán zsebből fizetendő hozzájárulás (Pilonul II – azaz: kettes pillér), illetve a teljes egészében privát nyugdíjbefizetés (Pilonul III – azaz: harmas pillér).

Az ING biztosítótársaság, mely a kettes pillérben résztvevők mintegy negyven százalékát (közel 1,65 millió befizetőt) tudhatja magának országszerte, legfrissebb jelentésében pozitív mérlegről számolt be. A szeptember végi adatok szerint a társaság nettó aktívái elérték az 1,52 milliárd lejes értéket, azaz dupláját az egy évvel korábban mért szintnek. Ezzel egyidőben jelentősen növekedett az ügyfelek szerződés-kötési hajlandósága a privát nyugdíjak kategóriájában is: 132,8 millió lej értékű aktíváinak értéke szeptember végén 82 százalékkal volt magasabb, mint egy évvel ezelőtt.

Kéttrillió deficit Európa-szerte

A nyugdíjdeficit Európa-szerte 1,9 trillió euróra rúg évente, Romániában pedig az összesített hiány 40,2 milliárd eurót tesz ki, mely nem kevesebbnek, mint a bruttó hazai össztermék egyharmadának felel meg – erre a sokkoló következtetésre jutottak elemzéseik során az Aviva és Deloitte tanácsadócégek. (A jelentésben a

azonban háromszor nagyobb lesz, mint a jelenleg regisztrált aktív munkavállalóké – nem számolva a várható demográfiai csökkenéssel, illetve a kitolódó átlagéletkorral, mely gondoskodik arról, hogy a korábban nyugdíjba vonultak száma se csökkenjen, így gyarapítva a rendszerhez jogosultak körét.

Nincs nyugodt öregkor megtakarítás nélkül

A Deloitte–Aviva tanulmány a romániai polgárok számára a következő megfontolandó konklúzióval zárul: ahhoz, hogy aktív éveikben megszokott életszínvonalukat megőrizhessék, a 2011 és 2051 között nyugállományba vonuló dolgozóknak évente átlagban 3700 eurót kellene megtakarítaniuk. Életkoronként lebontva: a mostani húsz-harmincas éveikben járó korosztálynak évi 1300 eurót ajánlatos félretenniük, míg a mai harmincas-negyvenesek évente 1700 eurós spórlással gondoskodhatnak gondtalan öregkorukról. Igencsak meg kell húzniuk a szíjat azoknak, akik a következő 15 évben kívánják nyugdíjba vonulni, nekik ugyanis már csak évi 4800 eurós megtakarítással sikerülhet jelenlegi anyagi standardjukat megtartaniuk.

Dolgozni – mindhalálig

A romániai állampolgárok 58 százaléka nem bízik abban, hogy az állam képes lenne anyagi támogatásban részesíteni nyugdíjas korba lépésekor és ebben jóval az európai átlag fölött helyezkednek el – áll a Henley Centre Headlight Vision és az Aviva közös tanulmányában. Országos bontásban legszeptikusabbak az erdélyi lakosok, akiknek 66 százaléka úgy véli, öregkorában még a napi szükségletek fedezésére sem lesz elég az áll-

lami apanázs. Ezt a nézetet a bukarestieknek csak 35 százaléka osztja, akik a statisztika szerint a legoptimistábbak a kérdésben. A közvéleménykutatásban résztvevőknek csak 27 százaléka fordult valamilyen megtakarítási stratégiához egy nyugodtabb öregkor érdekében, miközben 61 százaléku számol azzal, hogy anyagi helyzetének biztosítása céljából a nyugdíjkorhatár fölött is munkát fog vállalni.

Belföldi lapszemle

„Hamis útilapu”

CAPITAL
SAPIAMÁNAL ECONOMIC SI FINANCIAR

Nagyrészt hamisak azok az adatok, melyek az állami szférából elbocsátott dolgozók számáról látnak napvilágot, mivel a közszolgák „megtizedelése” valójában nem a leépítési politikának, hanem elhalálozásoknak, nyugdíjazásoknak és a dolgozók önkéntes felmondásának tudható be.

Exportcégek a tőzsde

ZIARUL FINANCIAR
- DE 10 ANI PRIMA PAGINĂ ÎN AFACERI -

Túlnyomórészt az exporttevékenységben érdekelt vállalkozások taroltak a tőzsdén a harmadik negyedévben – az elemzők szerint pedig továbbra is ez a tendencia fog dominálni, miután a kormányzat részéről nem várhatóak átütő befektetési projektek és a lakosság vásárlóereje sem növekszik. A tőzsdén szereplő legfontosabb hazai vállalkozások üzleti forgalmának növekedési üteme 9,3 milliárd lejre tehető, mely enyhén elmaradt az előző időszak mérlegéhez viszonyítva.

Aranyifjak vásárlóereje

BUSINESS
magazin

Két és fél milliárd eurónyi összeget költ el évente Romániában az egyetemi hallgatók hatszáz ezer főre tehető csoportja. Mivel azonban a pénz oroszlánrésze a szülők zsebébe terhel és egyre kevesebben engedhetik meg maguknak, hogy huzamosabb ideig a családi költségvetés rovására folytassák tanulmányaikat, mind több diák kényszerül munkát vállalni egyetemi évi alatt. Ez azonban nemcsak a vásárlóerő esését vonja magával, de hosszútávon a jövő generációjának szakképzettségét is negatívan befolyásolhatja.

Spórlós éjszakai baglyok

Gândul

Negyedmillió embert vonzott a hétvégén Kolozsváron, Iaşiban és Temesváron megtartott éjszakai bevásárló-maraton az üzleti mérleg tükrében azonban az „shoppingoló éjjeli baglyok” zöme csak nézelődni tért be a bevásárlóközpontokba. A vásárlók átlagban csupán tizenkét eurónak megfelelő összeget hagytak a boltokban.

Szárnyra kel a repülőgépgyártó

adevăruL

Idén elért profitjának háromszorosát reméli a 2011-es esztendővel a vidombáki repülőgépgyártó vállalat, az IAR Ghimbav vezetősége, miután számos jelentős exportszerződést írt alá többek közt Indonéziával és Ománnal.

Drogbárók romániai randija

CURRENTUL
INTERNATIONAL

A Dél-amerikai droghálózatok újabban használt repülőgépeket vásárolnak és ezek segítségével juttatják el szállítmányaikat az európai piacokra. Mivel nincsen az óceánon átívelő radarrendszer, a gépmadarak gond nélkül juthatnak el Afrika nyugati részeire, ahonnan már csak „macskaugranyira” van Románia, a következő állomás – állítják a kábítószercsempészet ellen küzdő amerikai hatóságok.

Külföldi lapszemle

Összeolvadnak a teherautóóriások?

wiwo.de

Egyesület fontolgatja a német MAN és a svéd Scania - közölte hétfőn a svéd autógyártó, miután kiszivárgott, hogy a Volkswagen, amelynek mindkét cégcsoportban van érdekeltsége, teherautó portfóliójának átalakítását tervezi. A VW-nek jelenleg 46 százalékos részesedése van a Scaniában, 30 pedig a MAN-ban. (A MAN részesedése 17 százalékos a svéd teherautógyárban.) A német vállalat közlése szerint valóban folynak tárgyalások a két cég együttműködésének elmélyítéséről, ám döntés még nem született. A MAN négy évvel ezelőtt már megpróbálkozott a Scania beolvasztásával, de akkor az ellenségesnek minősített felvásárlási ajánlat miatt ez a kísérlete a részvényesek ellenállásán megghiúsult. MAN-Scania egyesüléssel Európa vezető tehergépjármű gyártó cége jönne létre, masszív növekedési lehetőségekkel.

Olajfekete (tengeri) tervek

PBK daily

Mint ahogy a nyugat-szibériai olajmezők rendre elapadnak, Oroszország legnagyobb kőolaj-kitermelő vállalata, a Lukoil új források után kénytelen nézni. Ez magyarázza a növekvő érdeklődésüket a Fekete-tengeri kontinentális talapat iránt, ahol a cégóriás már próbafúrásokat is végzett. A vállalat ugyanakkor szeretné a teljes régióra kiterjeszteni kutatási és kitermelési engedélyeit. A Lukoil az ukrán partoknál már jelen van és mindenképp megegyezésre kíván jutni Romániával is.

A sárkány mindent visz

The Economist

Agresszív világméretű „bevásárló-körútra” indultak a kínai cégek: az összegek alapján az idei cégfelvásárlási tranzakciók tíz százalékát az ázsiai ország vállalkozásainak számlázták le. A „hódító” kínai cégek – melyek jobbára a Kommunista Párt vagy magas funkcionáriusainak vezetése alatt állnak – minden útjukba kerülő ajánlatra kivetik hálójukat, legyen szó akár amerikai olajról, brazil áramhálózati rendszerekről vagy svéd autóparról. A trend azonban világszerte ellenreakciókat vált ki: az üzleti körök elsősorban attól tartanak, hogy ha túl nagy befolyást nyernek, az államilag vezérelt kínai vállalatok fojtó hatással lehetnek a globális szabadpiaci működésre.

„Fertőz” az optimizmus

hvg.hu

Vállalatok és gazdaságuk jövőjét illetően derülátóbbak a cégvezetők, mint fél évvel korábban, a világgazdaság helyzetét azonban még mindig pesszimistán értékelik – derül ki az Ernst & Young (E&Y) legfrissebb nemzetközi Tőkebizalmi barométeréből. A válaszadók 34 százaléka számít arra, hogy a világgazdaság kilábal a válságból a következő 12 hónapban, a vállalatvezetők 67 százaléka viszont a saját gazdaságuk jövőjével kapcsolatban bizakodó. Ezt vélhetően az is megalapozza, hogy a fél évvel ezelőtti állapotokhoz képest javultak a hitelfeltételek – állítja a megkérdezettek 58 százaléka. A világ különböző területein azonban meglehetősen eltérők a viszonyok: míg például Braziliában, Oroszországban, Indiában és Kínában a döntéshozók többsége egyértelműen a hitelfeltételek javulásáról számolt be, Nagy-Britanniában ez az arány csupán 33, az Egyesült Államokban 47 százalékos.

A kínai kapcsolat

Pekingi tanácsadóközpont nyílt az európai kis- és középvállalatok számára

Totka László

A Kínába exportálni, illetve ott befektetni szándékozó európai kis és közepes vállalkozások (kkv) január elsejétől az Európai Unió részéről fokozott segítségnyújtásra számíthatnak üzleti terveik megvalósítását illetően. Az Európai Bizottság ipari és vállalkozáspolitikáért felelős alelnöke a napokban Pekingben jelentette be, hogy az EU az ázsiai piacra jutást segítő ötmillió eurós pénzalapból kkv-központot hozott létre a világ legnépesebb országában. Antonio Tajani azzal indokolta a lépést, hogy a vállalkozóknak ez a kategóriája méreteinél, felkészültségénél, infrastruktúrájának hiányosságainál fogva sérülékenyebb – így jelenlétük, működésük egy számukra nehezen kiismerhető jogi környezetben és szabványok között mindenképpen támogatásra szorul.

A jelenlegi gazdasági helyzetben az EU szintjén egyetértés és egyezés van abban, hogy a kis és közepes vállalkozásokat támogatni kell, főleg a közösségen kívüli exportjaik növelésében – tudtuk meg Winkler Gyula európai parlamenti képviselőtől. A szakember példaként Németországot említette, mely exporttevékenységének több mint 90 százalékát a kkv-k bonyolítják le. „Az új, feltörekvő gazdaságokban egy kisvállalkozó egyedül nem tud elboldogulni, itt különben is nagyon nehéz idegen piac-keresőként tájékozódni és helyállni, szükség van tehát egy helyi partnerre vagy ügynökre. Kína központilag vezetett gazdaságában ráadásul olyan törvények uralkodnak amelyek, nem is tesz lehetővé, hogy helyi partner nélkül be lehessen ruházni. A most létesülő központok éppen ezt szolgálnák: segíteni az üzleti partnerkeresésben, jogi tanács-

Peking felhőkarcolói között kellene csírába szökkennie a bátor európai kisvállalkozók üzletének

Kína közelebb lehet, mint Ausztria

Az EU-n kívüli piacokra segítő intézkedés azért is érdekes és hasznos lehet az uniós vállalkozóknak, mert a közösségen belül olyan versenyszabályok vannak érvényben, amelyek különben tiltják, hogy a tagállamok olyan segítséget nyújtsanak cégeiknek, melyek az uniós piacra való bejutást serkentik. Míg például versenyképesség növelésére lehet nyerni uniós pályázatot, ez a közösségen belüli exporttámogatásra tilos. Szabályellenes például, ha egy romániai cég állami támogatáshoz jut és ennek segítségével szállít árut az unión belül – megengedett ellenben, hogy uniós forrásból romániai cég azért kapjon támogatást, hogy EU-n kívüli piacokra exportáljon.

kat adni a szerződés-kötéskor” – magyarázta a közgazdász, aki az EP Indiával fenntartott kapcsolatokért felelős küldöttségének tagjaként ismerője a helyi viszonyoknak.

A január elsejétől működő kínai központ főként az üzleti stratégia kialakításának időszakában nyújt hasznos segítséget. A *vg.hu*

szert az európai és az EU kínai kereskedelmi kamarája által közösen működtetett központ világszerte további száz hasonló ki- rendeltséggel is kapcsolatban lesz. Az európai kkv-k negyede az utóbbi három évben exportált valamilyen szinten az ázsiai országba, de óriási a cégek igénye ennek növelésére, tekintettel az

ottani piac gyorsütemű bővülésére – az uniós terjeszkedés azonban nem áll meg itt. A hírek szerint már megfogható közelségbe került a másik ígéretesen fejlődő piac, India meghódítása is, ahol az EU hasonló kereskedelmi központot tervez.

„Meg kell tanulnunk idegekkel üzletet kötni és megfelelni az európai piacok minőségi elvárásainak, a tengeren túlra való tekintgetés csak ezután jöhet” – reagált Winkler azon kérdésünkre, hogy a jelenlegi ázsiai nyitás mekkora érdeklődést keltet a hazai üzleti szférában. – E téren sajnos még számos akadállyal kell megküzdeniük a romániai kisvállalkozóknak, hiszen számukra egyelőre az uniós piacra való jutás belenne a legfontosabb lépés.”

Vérre menő uniós költségvetés-vita

ÜzletRész

Pattanásig feszült a légkör Brüsszelben, s kölcsönös bizalmatlanság övezte az Európai Tanács és az Európai Parlament (EP) hét eleji költségvetési tárgyalásait. A költségvetés ellenző tizenkét tagállam még a végző egyeztetéssorozat megkezdése előtt bejelentette, hogy a 2011-es uniós kiadások szintje 2,91 százalékkal többel nem haladhatja meg a 2010-es szintet.

„Noha ez az EP eredeti – határozatos – emelési javaslatánál mintegy négy milliárd euróval kevesebb pluszpénzt jelent, a parlament hajlik a megegyezésre annak fejében, hogy a kötelezettségvállalások szintje nem csökken hasonló mértékben, és sikerül néhány kérdésben elvi, politikai megegyezésre jutni” – tájékoztatta a *Világgazdaság*ot Surján László magyar EP-képviselő.

A *BnxiInfo* szerint az EP azt szeretné, hogy a tagállamok politikai nyilatkozatban vállaljanak kötelezettséget arra, hogy az uniós parlamenttel és az Európai Bi-

zottsággal közösen elkezdik a közös gondolkodást a költségvetés finanszírozásának reformjáról. A jelenleg 76 százalékban nemzeti befizetések alapuló rendszer ugyanis háttérbe szorítja az európai szempontokat a nemzeti érdekek mellett.

Mivel elvileg létrejött az egyetértés a 2,91 százalékos kiadás-szintről, valójában már nem is a költségvetés méretéről, hanem arról folyt az alkudozás, hogy ki ellenőrizze a jövőbeni költségeket az EU-ban. Az *EUobserver* szerint a nemzeti döntéshozó központok és az új hatalommal felruházott európai parlamenti képviselők között kezdődött el egy komoly erőpróba, amely beláthatatlan hatással lehet a 2014-től induló új költségvetési időszak keretszámaira is.

A túlzottdeficit-eljárás alatt álló nettó befizetők hosszabb távon szeretnék megakadályozni a közös kassza növelését – a magyar képviselő ezzel magyarázta a szokatlanul erős szembenállást. Lényegében a lisszaboni szerződés végrehajtása áll a vita középpont-

Surján László magyar EP-képviselő

jában, mely előírja, hogy az európai költségvetést az úgynevezett saját forrásokból kell finanszírozni. A parlament sürgeti, hogy az ezzel kapcsolatos tárgyalások kezdődjenek meg. Hasonlóan időszerűnek tartja, hogy a következő pénzügyi keretkialakításának ügyrendjéről is legyen megállapodás, annak érdekében, hogy a parlament ne kényszerüljön

egyetértési jogával élve elutasítani a tanács tervezetét.

A költségvetés növelését elutasító brit miniszterelnök vezényletével a nemzeti megszorításokra hivatkoznak: ha a tagállamok kénytelenek visszafogni a kiadásokat, az EU-nak is hasonlóan illelne eljárnia. További nyomós érv a válság, amely Surján szerint ma már nyilvánvaló blöff, hiszen az előrejelzések szerint az idén három százalékkal nő az uniós bruttó nemzeti jövedelem. „Egyértelműen elindultunk felfelé, azért, mert az új angol kormány katasztrofális gazdasági helyzetet örökölt, még nem kellene lemondani egy sor, Európát előrevivő fejlesztésről” – jegyezte meg a magyar képviselő. Janusz Lewandowski költségvetési biztos korábban arra figyelmeztette a feleket, hogy ha nem lesz 2011-es költségvetés, több program is veszélybe kerülhet. Jövőre elakadhat az Európai Külügyi Szolgálat elindítása, és nem lenne megoldva a nemzetközi termonukleáris kísérleti reaktor (ITER) finanszírozása sem.

Böllérkés alá került a hazai sertéstenyésztés?

Antal Erika, Sike Lajos, Totka László

Bár még odébb november 30-a, az András-napi disznóvágások „hivatalos” kezdete, a téma több családban egyre gyakrabban kerül terítékre. „Megpróbáljuk idén a mangalicát, olyan sok jót mondanak róla mostanában. Állítólag ízletesebb a húsa, szalonnája, kevesebb koleszterint tartalmaz, meg a sonkája is finomabb” – lelkesedik a hármashatár ugocsai részén élő János-gazda, annak ellenére, hogy pár éve csak apróbb szárnyasokat tart és a földműveléssel is felhagyott. Mint magyarázza, nem érné meg, hiszen Halmiban, a vársáron élőhelyen nyolc lejért kínálják a „hízó” kilóját. „Tessék kiszámolni: egy száztíz kilós sertés ezer lejnél is kevesebbe kerül. Ennél az összegnél pedig havonta valamiképp többet keresek, pláne építkezési főszezonban. Igaz, a mangalica valamivel drágább, de Magyarországról szinte házhoz jön” – teszi hozzá, elárulva, hogy már érkezésben az idei szállítmány, így a padlásról előkerült már a szózó teknő és a hurkatöltő is.

A mangalicatartás kész szerencsemalac

Mint korábban jeleztük, Partiumban, az országhatár övezetében egyre többen vásárolnak mangalicát Magyarországról nemcsak fogyasztásra, de tenyésztésre is. Csomai Andrásnak Szamoskrassón már száz egyedre gyarapodott állománya, melynek értékesítése sem gond, mivel a határon átívelő, egészséges táplálkozást hirdető magyar reklámok megtették hatásukat. A gazdaságot segíti az is, hogy az anyaországban rendezett disznóvágási versenyekre – amelyek a faluturizmus nép-

szerűsítésének is jó eszközei – egyre több erdélyi magyar községet hívnak meg, akik itt bepillantást nyerhetnek a mangalicatartásba. Mind ezeknek köszönhetően Csomai malacait újabban már előjegyzésben kell vásárolni. „Egyre nagyobb az érdeklődés, megérte belevágni a mangalica tenyésztésébe. Remélem, jövőre már némi nyereségem is lesz belőle, mert áttérek a kinti, rideg legetetésre, ami kevésbé költséges, mint az istállós tartás” – magyarázza az *ÜzletRésznek* a gazda.

Az ágazattal foglalkozó szakemberek szerint ma az Arad és Szatmárnémeti között húzóó határmenti övezetben már mintegy félezer falusi kistermelő tenyészt saját fogyasztásra mangalicát – mely fajta különben Erdélyszerte igen elterjedt volt korábban. Mindez olyan időkben, amikor a sertéstenyésztés látványosan beszűkül, sőt, visszafejlődik vidéken és egyre inkább a városközeli iparszerű telepeken koncentrálnak. Halmi, Krasznabéltek, Ákos, Érendréd és más községek polgármesterei úgy látják, már jó arány, ha minden második-harmadik portán rőfög egy-két malac. Az ok: nem éri meg a tartása, a levágással és a feldolgozással járó munka, hisz a sertéshúst és a készítményeket az üzletekben bármilyen mennyiségben aránylag elfogadható áron lehet megkapni. Legtöbbször nem is kell ezért a mézárshétkébe vagy áruházba menniük, hisz a falusi embernek is házhoz viszik a jó falatokat. (Akárcsak a mostanában egyre többen emlegetett osztrák-magyar „jó békeidőkben”, amikor a mézáros akkor is kiküldte az inassal a húst a gazdáknak, amikor nem volt pénzük. „Majd kifizetik a búza vagy a bor árából!” – indoklással)

Városra költöző disznópajták

Kissé furcsa, hogy ide süllyedt a vidék állattartása, de miközben a rétek tízezer hektárjai maradnak kaszátlanul és egész mezők szántatlanul, sok máramarosi, szatmári és szilágyvári faluba, ha kell hetente többször is, városról viszik a friss húst. Több cég közül nekünk a nagybányai Selmontot sikerült beazonosítanunk, amelynek zárt hűtőterű kocsija minden szükséges engedéllyel felszerelve rója az országut – az Erdőd–Béltek–Ákos vonalon például keddenként szokott megjelenni. Miközben a békéscsaba környéki nagyvárosok legutóbb is mindössze 100 le-

zője. „Nem éri meg többet tartani, mert ekkora állományon még biztosan túlados, ami azonban január végéig a pajtában maradna, az merő ráfizetés. Mióta a multinacionális vállalatok különböző félkészítményekkel is elárasztották a piacot, egyre kevesebb családban vágnak sertést, mindinkább kimegy a divatból a hagyományos disznó. Én meg olyan alacsony áron nem adhatom a hízót, amennyiért azt a múltik a nagy sertéstelepektől veszük” – fogalmaz a gazda, hozzátéve, hogy egy ideje semmi támogatásban nincs részük. Úgy véli, egyelőre az sem boldogítaná, ha az Európai Unió ismét engedélyezné a hazai sertések kivi-

került megelőzni a sertéspesztist, úgy, hogy a védőoltások rendszerről áttért a megelőzésre.

„Az uniós exporttilalom egy átmeneti időszak volt, a román hatóságokat nem érte meglepetésszerűen, mivel része volt a csatlakozási szerződésnek – magyarázza Tanczos. – Ha valóban megkapjuk az állategészségügyi hatóság által kért uniós engedélyeztetést akkor valószínű, hogy az élőállat-exportot is elkezdhetjük.” Románia már exportált olyan hústermékeket, melyek import alapanyagból készültek, a probléma az országban nevelt állatok kivételével van. Az államtitkár hangsúlyozta: az ügyet a mezőgazdasági minisztéri-

nem lehet megvalósítani.

A székely tenyésztők elmondták, öt évvel ezelőtt ötször annyi volt a háztáji sertés, mint ma – ami szerintük nem csak a válsággal magyarázható, hanem azzal is, hogy az emberek elkényelmesedtek és inkább megvesznek a készen felhízalt disznót, minthogy egész évben kínlódnak vele. „Az is igaz – teszi hozzá a csikpálfalvi gazda – hogy akár két jószágot, akár tízet tart, majdnem ugyanannyi a munka vele, lefoglalja az ember idejét, a tisztántartás sok időt és energiát emészt fel. Tíz sertés tartására a legtöbb embernek azonban nincs lehetősége.”

Míg a sertéstartás egyre inkább „kimegy divatból”, sok városi ember újra a házi feldolgozás fele fordult: maga tölt kolbászt, szalámit, sóz szalonnát. „Megbízható helyről vesszük a disznót, levágjuk, feldaraboljuk és kolbászt töltünk, szalámit, májas-véres hurkát, disznófőszajtot, a sonkát füstre akasztjuk, a szalonna egy részét abáljuk, másik részét sózzuk és füstöljük” – magyarázza a marosvásárhelyi Szabó Ferenc, aki szerint az otthoni sokkal megbízhatóbb és jobb ízű, mint a hentesnél készen vásárolt áru.

Vágóhid vár a Vágóhidakra?

„Támogatás nélkül az export-lehetőség sem oldana meg semmit” – véli a sárközülaki hizlalda igazgatója, Ciorba Vasile, akinek cége pár éve még 15 ezer vágósertést tenyésztett, idei állománya viszont az ötezeret sem éri el. Ez a csökkenés jellemző a legtöbb szakosodott vállalkozásra, már amelyiket eddig még nem számolták fel. „Ha így mennek a dolgok, bezárunk, hisz ráfizetéssel nem lehet megélni. Jó esztendeje egy bani támogatást sem kaptunk, még azt a minimálisat sem, amit korábban adtak, ráadásul a válság miatt a bankok sem hiteleznek” – fogalmazott lapunknak.

Az érintettek szerint a sertéstenyésztők helyzete nem sok reményre ad okot, ám meg lehet és meg kell találni azokat az ösztönzőket, amelyek az ágazatot ismét emelkedő pályára teszik. Az uniós támogatások mostani rendszere is lehetőséget ad erre. Papp László és Fodor István, az agrárium területi irányításában tekintélyt szerzett mérnökök szerint az is kiutat jelentene, ha a gazdák társulnának az értékesítésre – ha több száz hízót kínálnának egyszerre, partnerüké tehetnék a nagyobb vágóhidakat, melyeknek eleve a nagyobb tétel kifizető.

A szamoskrassói Csomai András mangalicatartása hosszú távon „zsiros” befektetésnek bizonyul

jért kínálták a nyolchetes malac darabját, s a legfinomabb húst adó 100-120 kilós hízókat 700-800 lejért meglehetősen venni.

A szatmárhegyi Fehér Gyula a környék legnagyobb sertéstartója, ám vigyázz arra, hogy az év végi disznóvágási szezonra se legyen több, mint 100-120 eladó hí-

telét, mert az ágazat képviselői képtelenek a nagy nyugati tenyésztőkkel versenyezni.

Az EU feloldhatja a sertésembargót

„Reményeink szerint a feldolgozott hústermékek exportját már a jövő évtől el tudjuk kezdeni, melyet aztán hamarosan követhet az élő állatok kiviteli lehetősége is” – válaszolt Tanczos Barna mezőgazdasági államtitkár arra a kérdésünkre, mekkora a valószínűsége Valeriu Tabără agrárminiszter azon bejelentésének, miszerint Románia újra sertés- és szárnyashúst exportálhat a közösségen belül. Jelenleg a hivatalos megerősítésre vár az ország, miután az Európai Unió illetékes szerveinél megszületett már az elvi döntés, hogy Románia elkezdheti a kivitelét – az ügynek csak procedurális kérdései maradtak hátra. Mint ismeretes, évek óta embargó sújtja az itteni húskészítmények egy részét, melynek feloldását már régóta szorgalmazzák a hivatalos szervek. A húsexport ügyét most nem lobbizta előre, hanem az, hogy az ország teljesített bizonyos egészségügyi előírásokat: si-

um prioritásként kezeli, mivel a gazdák számára ez óriási lehetőség újabb felvevőpiacok meghódítására – mely együtt jár majd a hazai piac fokozatos visszaszerzésével is.

Magas mérce – alacsony kapacitás

Gál Antal tenyésztő meggyőződése szerint az embargó feloldásával sem fog javulni a romániai sertéstenyésztők helyzete, az Európai Unió ugyanis olyan magas követelményeket támaszt, hogy annak a kisgazdálkodók nem képesek eleget tenni. „Először is, 800 méternél közelebb nem lehet lakott település a sertéshizlalda mellett, holott a legtöbb gazda a saját telkén, a saját udvarán neveli az állatokat, arra pedig nincs kellő anyagi fedezet, hogy a falutól távol új gazdasági épületeket építsünk” – magyarázza az *ÜzletRésznek* a csikpálfalvi gazda. Antal András háromszéki gazda érdeklődésünkre elmondta, ahhoz, hogy valaki az európai uniós követelményeket teljesíteni tudja, nagyobb farmot kell működtetnie, ami akkora befektetés, hogy a mai gazdasági körülmények között

Bár a sertés élőhelye olcsó, egyre kevesebben vállalják a disznóvágás fáradtságait

Lakásvétel: a szelíd „bérgyilkos”

Létezik-e a pénztárca számára ideális befutó saját ingatlan és albérlet versenyében?

Mindenkire egyformán érvényes válasz nem létezik ingatlanvásárlási ügyekben, az ÜzletRész mégis megpróbált utána járni annak, hogy milyen szempontokat érdemes figyelembe venniük azoknak, akik megtakarítási céllal, esetleg hosszútávú befektetésként lakásvételben gondolkodnak. Bár az igények és lehetőségek sokféleségét lehetetlen felsorolni, léteznek jól körülírható tanácsok arra nézve, hogy milyen lakásforma mellett döntsünk bizonyos esetekben.

ÜzletRész

Míg Romániában a rendszerváltás előtti évtizedekben egyértelműen a saját lakás volt a befutó (számos esetben államilag „kiutalt” ingatlanok, melyeket aztán 1990-től kezdődően poton áron meg lehetett vásárolni), az utóbbi években a gazdasági, szociális helyzet megváltozása előtérbe állította a bérlakások trendjét, melyet az élet számos területén begyűrűző külföldi minták csak felerősítettek. Az A1 Immobili Real Estate ingatlanközvetítő nagyváradai vezetője, Kandó Svábi Norbert lapunknak már korábban megerősítette, hogy miután Nyugat-Európában is a bérlés az elterjedtebb, ennek kultúrája nálunk is rövid idő alatt meg fog honosodni.

Bérelj okosan!

A lakásbérlés mellett szól elsősorban az önként választott vagy szükségszerű mobilitás. Az a tény, hogy egyre több ágazatban aktuálisabbá válik az időszakos szerződés (a növekvő munkanélküliségi mutatókról nem is beszélve), nemcsak a pénzügyi bizonytalanságot erősíti egy ingatlanhitel esetében, de növeli az állásváltoztatással járó költözés lehetőségét is. Ilyen körülmények között sokak

számára nem szerencsés megoldás a saját lakás helyhez kötöttsége, legyen az bármilyen csábító is. Ez értelem szerűen leginkább a fiatalabb korosztályt érinti, illetve olyanokat, akik nem, vagy csak nehezen tudják előteremteni a vásárláshoz (vagy legalább hitelfelvételhez) szükséges önrészt.

Bár a saját lakás vásárlása hosszú távú befektetésként mindenképp értékmegőrző jelleggel bír, körültekintő pénzügyi viselkedéssel bérlés mellett sem lehetetlen a későbbi időkről való gondoskodás. A *manna.ro* korábbi cikkében rámutatott: az, aki 25 évig bérelt lakást választ, emellett havonta bankba teszi a különbözetet, amely ingatlanörlesztés esetén terhelné családi kasszáját, matematikailag nagyobb pénzügyi értékkel rendelkezik negyedszázad múlva, mint az a társa, aki első perctől fizette saját lakása kölcsönrészleteit. Itt azonban ajánlatos figyelembe venni a német Volksbank felmérését, mely kijózanító a témában: a lakástörlesztők idősorukban nyolc-tízszere tekintélyesebb vagyonnal rendelkeznek, mint bérlő társaik, mivel pénzügyi fegyelmeztségük is nagyobb.

Mérlegeléskor persze elengedhetetlen a részletekbe menő matematikai számítás, a

banki ingatlanszakértők „aranszabálya” azonban úgy hangzik: a bérléssel szemben érdemesebb a vásárlás mellett dönteni, amennyiben a törlesztés költségei nem haladják meg a havi nettóbevétele negyven százalékát. Sietnek azonban hozzátenni: ennek előfeltétele egy 25 százalékos önrész, illetve az adók és jegyzői kiadások járulékos költségeinek előzetes lepengetése.

Bronx vagy Malibu?

Az ingatlanbefektetések megtérülése sok más tényezőtől is függ: ilyen a lakberek alakulása – mely különben globális szinten egyértelműen emelkedő tendenciát mutat –, illetve a különböző régiók fejlődési üteme és iránya. A lakáspiaci árak érzékeny barométereivé válnak egy környék gazdasági, társadalmi felemelkedésének vagy éppen süllyedésének. Tanácsadók arra ösztönöznek, vásárlás előtt figyeljük meg, a választott környék hosszú távon milyen lehetőségeket tartogat: a közelben biztosított-e a munkahelyek megőrzése, van-e kilátás olyan befektetésekre, melyek esetleg emelnék az életszínvonalat. Fontos megérdeklődni azt is, nincs-e készülöben valamilyen ipari fejlesztés vagy nagyobb építkezés a környé-

Fotó: ÜMSZ/Archív

Bár a bérlés egyre nagyobb teret hódít, az ingatlanvásárlás értékmegőrző jellege tagadhatatlan

ken, mely megváltoztathatná a körzet arculatát, emellett az infrastruktúra-projektek alakulása sem elhanyagolható. Mindezek függvényében sokat módosulhat az ingatlan piaci értéke az évek során – pozitív és negatív irányba egyaránt.

Ötcsillagos Kolozsvár

Ahogy a világon mindenütt, a mostani időszak Romániában is kedvez azoknak a lakásvásárlóknak, akik eleget (kész)pénzzel rendelkeznek, mivel az eleve alacsony árak fokozatos csökkenésben vannak. Az ingatlanközvetítők és tulajdonosok által meghirdetett árak év eleje óta a következőképpen alakultak: 800 eurós négyzetméterenkénti árral Temesvár a legolcsóbb hazai város, miután itt csökkent legdrasztikusabban, közel húsz százalékkal az eladó lakások értéke. Bukarestben idén közel tizenkét százalékkal kérnek kevesebbet az eladásra kínált ingatlanért, igaz, volt ahonnan esniük az áraknak, miután egy négyzetméter így is több mint 1300 euróba kerül. Aki Konstancán, Iași-ban vagy Brassóban kíván ingatlant vásárolni, szintén jelentős, tíz százalékos körüli engedményekre számíthat: a lakások négyzetméterenkénti ára

még a 900 eurót sem éri el. Ezzel szemben Kolozsvár továbbra is „ötcsillagos” árkatégoriában maradt, miután a lakások itt veszítettek legkevesebbet – csupán 4,2 százalékos értékűből. Jelenleg egy kincses városi ingatlan négyzetméterre meghaladja az ezer eurót, ami a jelek szerint hosszútávon is értékes befektetésnek számít.

„Több Első házat”

„Pillanatnyilag nincs arra utaló jel, hogy az árzuhanás megállna ezen a szinten. Ugyanakkor egy, a keresletkínálatot kívülről meghatározó tényező, mely például lehetővé tenné a garanciaküszöbök emelését, képes lenne ezen változtatni. Gondolok itt egy esetleges kormányzati támogatott Első ház 3 programra” – véli Adrian Erimescu, az *imobiliare.ro* portál vezérigazgatója. Az ingatlanközvetítő honlap friss adatai szerint az árak esését a régi és új építmények egyaránt megszenvedték, ám míg ez utóbbiak szektorában 9,5 százalékos hajlandók engedni az összegből, a „használt” lakások eladói akár 12,7 százalékos engedménybe is belemennek.

A gazdasági válság azonban jelenleg minden fészkerakási álomnál és tervezésnél

erősebbnek bizonyul. A GfK piackutató szerint a harmadik negyedévben rekordmélységre süllyedt az ingatlanvásárlást fontolgatók száma: míg áprilisban a romániai polgárok kilenc százaléka szőtt terveket saját lakásról, ma száz ember közül csupán négy vágna bele.

Remény hosszútávon

Azok számára azonban, akik kimondottan befektetési céllal ruháznának romániai ingatlanba, a KPMG tanácsadó cég elemzése nem kecsegtet éppen kedvező kilátásokkal. A közép- és kelet-európai piacokon végzett felmérések alapján a hazai ingatlanszektort a legkevésbé vonzó a régióban, elsősorban a nem performans hitelek nagy aránya miatt. A pénzügyi válságot leszámítva az ország most az előző időszakban elharapózott ingatlanspekulációk miatt szenved – magyarázzák a szakemberek, azzal vigasztalva, hogy Romániának hosszútávon lényegesen javulni fog ezirányú potenciálja, már 2011-től kezdődően. Míg a balti államokban és Szlovákiában az ipari és logisztikai területen élénk az ingatlanpiaci érdeklődés, Romániában és Lengyelországban az irodák piacán várható fellendülés.

Folytatódik az „önzetlen” állami segítség

„A pénzügyi intézetek nagyobb részvállalása mellett folytatódhat jövőre az Első ház program” – jelentette be a napokban Bogdan Drăgoi pénzügyminisztériumi államtitkár. Az egyeztetések már megkezdődtek, a tárca szerint a bankok mintegy húsz javaslatának megvitatása van terítéken – egyelőre azonban nem világos, hogy a

kormányzati garanciavállalással segített országos ingatlanprojekt az Első ház 2 felújított változatához áll majd közelebb vagy egy merőben új Első ház 3 lesz. Eddig 1,25 milliárd euró értékben harmincezer igénylő irhatott alá lakásszerződést a program segítségével, mely a minisztérium szerint nagymértékben „stabilizálta” az ingatlanpiacot.

HIRDETÉS

Ez az Ön reklámjának a helye

...mert az üzletnek mennie kell...

Reklámajánlatok, személyre szabott hirdetési árak: +40-31-405-4088
e-mail: office@maszol.ro

Ínségből emelkedő aranyhegyek

Sipos M. Zoltán

Egyre több arany kerül eladásra Romániában az utóbbi időben – a javarészt ékszerek formájában értékesítésre kerülő nemesfém leggyakrabban a zálogházakban köt ki. Amíg öt évvel ezelőtt csupán átmenetileg, rövid ideig időztek a zaciban az értéktárgyak, pár éve inkább az jellemző, hogy a tulajdonosok csak nagyon ritkán jelentkeznek a visszavásárlás szándékával. A zálogházak működtetői és alkalmazottai szerint ez a jelenség nagyjából egyidős a világgazdasági válság kitörésével.

A híradásokban ugyanakkor naponta hallani, hogy az arany árfolyama újabbnál újabb csúcsokat döntöget, miután a befektetők a valutaárfolyamok ingadozása miatt inkább az időtállóbbnak vélt nemesfémbe „menekítik” beruházásaikat. Befektetési menedékként játszott szerepének köszönhetően az arany értéke múlt héten meghaladta az unciánkénti 1420 dolláros küszöböt is – mely egyenes következménye volt a dollár újbóli gyengülésének, illetve annak, hogy megintgott a bizalom az euróvezet

pénzügyi stabilitásában. A novemberi árfolyam például húszszázalékos növekedést ért el év eleje óta.

Megdézsmált kincseshládák

„A zálogház megnyitása óta mindig akadt ügyfelem, aki aranyat, ezüstöt hozott ékszerek formájában, arra is volt példa, hogy egész ezüst étkezési készlet megforduljon nálam. Négy-öt éve a legtöbben pillanatnyi pénzhiány miatt fordultak hozzánk és más ilyen típusú szolgáltatásokhoz, ahol megkapták a tárgyak becslött értékét és később minimális százalékközadással visszavásárolhaták azokat. Az utóbbi két-három évben ez a helyzet nagyot változott, főleg a gazdasági válság hatására. Most is sok értékes gyűrűt, nyakláncot, fülbevalót és egyéb nemesfémekből készült ékszert hoznak be, viszont csak nagyon kevés tulajdonos tér vissza, hogy kiváltsa azokat. Persze, a válság miatt kénytelenek vagyunk 20-30 százalékkal drágábban visszaszolgáltatni a nemesfémeket, ami szintén nagyban megnehezíti az elzalogosított ékszer visz-

Egyre üresebbek a családi kincseshládák és az ékszerboltok raktárain is alig mozdul az áru

szavásárlását. Így másképp kell értékesítenünk ezeket” – mondta el lapunknak egy kolozsvári zálogház neve elhallgatását kérő tulajdonosa.

Bár arról nem kívánt bővebben beszámolni, hogy pontosan miként értékesítik újabban az ékszereket, a romániai gazdasági lapok szerint miután a zacik egyre inkább megtelnek feldolgozott nemesfémekkel, az arany, ezüst külföldre vándorol, ahol az elmúlt években jelentősen megnőtt a kereslet. A *Capital* információi szerint Románia legfontosabb aranyexport-partnere Törökország, mely ugyanakkor a legnagyobb riválisa is a hazai ékszerkészítőknél.

A Román Nemzeti Bank adatbázisában országszerte több mint kétezer olyan cég van bejegyezve, amely zálogházat működtet, ezek közül többnek akár tíz kirendeltsége is akad. Ezen üzletek napi „aranybevétele” az 50 grammot is elérheti, melynek általában kevesebb mint felét váltják ki az elzalogosító tulajdonosok. A világ aranyéhsége pedig a jelek szerint nem csillapodik, az utóbbi hónapokban még egy szezonális hatás is segítette felszívni a piacon felkínált mennyiséget. Az indiai fesztiválszezon miatt ugyanis az ország aranyimportja ebben az időszakban jellemzően megnő, a múlt héten például 25 száza-

lékkal emelkedett húsz tonnára, köszönhetően az ékszerek iránt fokozódó keresletnek. Az csak olaj a tűzre, hogy a Nemzetközi Valutalap újabb aranytartalékát dobta piacra szeptember folyamán és elemzők szerint hasonló cselekedetre készül Kína is.

Nem lesz arany a karácsonyfa alatt

Mivel az országban már csak nagyon kevesen engedhetik meg maguknak az értékes nemesfémekből készült luxustárgyak vásárlását, a romániai ékszerkereskedők a közelgő ünnepi időszaktól sem várnak változást. „Gya-

korlatilag semmi remény nincs arra nézve, hogy a karácsonyi időszakban megnőjön a kereslet az ékszerek iránt. Sőt, inkább arra lehet számítani, hogy az emberek inkább eladni szeretnék az aranyukat, mint megvásárolni. Korábban teljesen más volt a helyzet: két-három éve még az átlagkeresettel rendelkezők is megengedhették maguknak, hogy nagyobb ünnepek vagy események alkalmával ékszert ajándékozzanak. Manapság csak elvétve jönnek hozzánk vásárolni, akkor is csak a legtehetősebbek” – summázta egy kolozsvári ékszerkereskedő, aki arra számít, hogy ez a helyzet még eltart egy darabig.

Míg 2008-ban még havi ötszáz kilónyi ékszert készítettek Romániában fele-fele arányban ezüsből, illetve aranyból, ez mára kevesebb mint felére olvadt – mutatott rá Karl Heinz, a Romániai Ékszerészek Szövetségének elnöke a *Capital* hasábjain. Szerinte az ágazat nehézségeit csak tetézi az olcsóbb feketepiaci kínálat (melynek 90 százalékát török eredetű áru teszi ki), továbbá az idén érvénybe lépett szigorú adóterhek.

Coach Corner 2.

Helyzetorientáltság – a jó főnök titka

Sorozatunkban olyan kérdéseket igyekszünk körüljárni, mely minden vállalkozás életére nézve lényeges témákat vet fel – elősegítve a működés hatékonyságát és sikerességét. Az összeállítást – számos piacvezető multinacionális vállalattal való együttműködésére alapozva – Incze Sándor készítette, a nemzetközi M&Co Europe képzési- és tanácsadó cég romániai ügyvezető igazgatója.

A tréningek során egyik leggyakrabban megfogalmazódó kérdés, hogy mi a legfontosabb jellemzője egy jó főnöknek – vagyis mi kell ahhoz, hogy egy vezetőt emberileg és „üzletileg”, egyaránt sikeresnek tartsanak? Az egyszerű felvetésre adott válasz azonban igen sokrétű, mivel itt nem szerencsés konkrét jellemzőkről, vonásokról beszélni, mert a legfontosabb az, hogyan reagál az illető különböző szituációkra, milyen hatással van azok kimenetelére. Ez a megközelítés a helyzetorientált vezetés modelljén alapul, amely szerint nincs „legjobb” vezetési stílus. Az nevezhető „hatékony” vezetői viselkedésmódnak, amelyik megfelel annak a specifikus helyzetnek, amelyben a vezetőnek működnie kell.

Két viselkedési kategória létezik, amelyek felhasználásával a vezető hatékonyságát

maximálásra lehet növelni: a kapcsolatorientált viselkedésmód (ilyen például a személyes bátorítás, támogatás és elismerés érvényre juttatása) és a feladatorientált viselkedésmód (mely az irányítás és szervezés hogyanját foglalja magába). Ha a két viselkedési kategóriát különböző esetekben, különböző mértékben alkalmazzuk, akkor vezetőként hatékonyabbá válhatunk és segíthetünk munkatársainknak is, hogy célirányosabban végezzék feladataikat.

Mindezek mellett fontos természetesen a megfelelő üzleti rálátás, teljesítmény-menedzsment. Minden vezetőnek célszerű szem előtt tartania, hogy a projekteknek tartalmazniuk kell azt az öt lényeges elemet, melyet angol kezdőbetűik alapján SMART-kritériumoknak neveznek: legyenek specifikusak (Specific), mérhetőek

(Measurable), elérhetőek (Achievable), reálisak (Realistic) és idő-alapúak (Time based).

Nagyon fontos tudni, hogy a főnök viselkedésmódját hogyan érzékeli a környezete, mivel az alkalmazottak az észlelésre reagálnak és nem a vezető szándékára. Ez szorosan kapcsolódik a fentebb említettekhez: ha a vezető megfelelően „delegál” vagy „együttműködik” adekvát helyzetben, akkor nagy valószínűséggel növekszik a motiváció. Erre a kérdésre egy nagyon találó idézetet találunk *A ravasz, az agy és a két füstölő puskacsó* című filmben: „Ha helyzet van, lépni kell, főleg ha olyan a helyzet.”

Az együttműködő viselkedést igénylő helyzetben például a vezető a problémákkal kapcsolatban érdeklődést tanúsít, beosztottjait erőfeszítésre készíti, kész meghallgatni a problémát, elismeri a feladatok teljesítését, komoly és megbecsülő a stílusa. Ennek a stílusnak jellemezője a nyílt, támogató viselkedés, gyakori dicséret a jó teljesít-

ményért, tervezésért és saját munkájuk végrehajtásáért. Ez a stílus akkor a legalkalmasabb, ha a beosztott olyan személy (vagy csoport), aki megfelelő képzettséggel és tapasztalattal rendelkezik a megbízás végrehajtásához. Nem alkalmas azonban olyan személynél, aki nem rendelkezik kezdeményező-képességgel az adott területen.

Szakmai szempontból célszerű a tréningezést a legmagasabb, vagyis a vezetők szintjén elkezdni, ami azért fontos, mert nekik meg kell tanulniuk megfelelően delegálni – nem árt, ha ismerik a vezetői modelleket, a különböző viselkedések várható következményeit. Ez a csoport leggyakrabban az eladástechnika, tárgyalástechnikai tréningekre jelentkezik, ezt követik a csapatépítő, időgazdálkodás, kommunikációs képzések. Természetesen a beosztott képzése is hasonlóan fontos, és nem lehet eleget hangsúlyozni, hogy az első lépésnek mindig a kommunikációnak kell lennie. Megdöbbentő például, hogy, ha egy nagyobb csoportot egy gyakorlat keretében megkérünk, hogy helyezkedjenek a szervezeti organigrammnak megfelelően, egyszerűen nem találják helyüket. Már a gyakorlat közben káosz alakul ki, nem ismerik a szervezeti organigrammot, ezért nagyon gyakori, hogy szükség esetén nem a megfelelő emberhez fordulnak infor-

mációért. Ilyenkor alakulnak ki kommunikációs problémák, mint például információ-visszatartás vagy – torzulás. Ide tartozik, hogy fontos megtanítani a résztvevőket megfelelően kérdezni, vagy az aktív meghallgatás technikájára. (Ez azt jelenti, hogy a partner mondanója közben lehetőleg ne a válaszon törjem a fejem, vagy rosszabb esetben az óráját hasonlítsam az enyémhez.)

A legtöbb problémát a tapasztalatok szerint a delegálás hiánya okozza, vagyis ha a vezető minden folyamatot személyesen akar kontrollálni – mely különben egy bizonyos szint után valósággal lehetetlenné válik. Ez a túlvállalás – akár az alkalmatlan munkatársak miatt alakul ki, akár bizalmatlanságból ered – hosszútávon a szervezet működését veszélyezteti, nem beszélve a burn-out (kiégés) szindrómáról, ami ilyen vezetőknél gyakori, még akkor is ha ők nem ismerik ezt fel. Szerencsére manapság rengeteg információ áll rendelkezésre az érdeklődő vezetők számára, több módszer közül is válogathatnak, melyek egyrészt a hosszú távú mentálhigiénés egyensúly megtartásában, másrészt a szervezeti sikeresség elérésében segít. Ilyen például az *mcotraining.ro* honlapján is megtalálható SPID-módszer, melyet a *Coach Corner* következő részében mutatunk be.

Csúcsdöntő magasépítészet

A bealkonyulás megtörtént már a romániai építőipar piacán, a befektetők jelen pillanatban várakozó állásponton vannak, hisz sem a gazdasági sem a politikai stabilitás nem adott ahhoz, hogy bátran jöhessenek beruházni – fogalmazott az ÜzletRésznek adott interjúban Kari Tibor, a Bayer Construct ügyvezető igazgatója. Bár a Gyergyóremetén bejegyzett céget frissiben kiáltotta ki a Ziarul Financiar Erdély legdinamikusabban fejlődő vállalkozásává, a szektoron belüli profilváltás gondolata a nagyfejlesztőt sem kerülte el.

Baloga-Tamás Erika

► **A 2007-2009-es periódusban, romániai működésük első három évében hajszál híján 2150 százalékos üzleti növekedést értek el. Van valami különösebb receptje a sikerüknek – például merész beruházások, vagy épp ellenkezőleg, óvatos üzletvezetés? Vagy egyszerűen jókor voltak jó helyen?**

– Mindkét felvetés helytálló: van titka, de az is igaz, hogy erős háttérrel, jókor voltunk jó helyen. Sikerünk egyik legfontosabb tényezője az, hogy a Bayer Construct 2007-es megalapításától kezdve mögöttünk állt egy igen komoly szakmai és anyagi háttérrel rendelkező magyar cég, a Bajér Építőipari Kft. Tekintettel arra, hogy a vállalkozásnak ugyanazon tulajdonosa van, már induláskor olyan szakembergárda segített nekünk, amelynek köszönhetően az anyacég 2002-től öt év alatt a magyarországi szerkezeti építőipari piac második legnagyobb szereplőjévé válhatott. Ezzel a háttérrel a romániai piacon úgy tudunk előrehaladni, mint kés a vajban: már induláskor profiként és nagy erővel tudunk dobantani. Tisztában vagyunk azzal, hogy ha annak idején nulláról, a magyar oldal által hozott referenciák nélkül kezdtünk Romániában, semmiképp nem tudunk volna labdába rúgni, illetve ilyen gyorsan és magasra feltörni. Sikerünket elsősorban a szerkezetépítésben alkotottaknak köszönhetjük, és ezzel teljesült is a célunk, hisz a vállalkozást elsősorban emiatt hoztuk létre.

► **A magyar anyacég Romániába való megtelepedésekor, 2007-ben számítottak-e arra, hogy ekkora dinamikát érhetnek el? Körvonalazódott-e már akkor, hogy a lakóparkok, illetve plázák piaca ilyen „éhes” lesz?**

– Igen, számítottunk erre, hisz a körülmények adottak voltak. Mint már említettem, megvolt a nagy tapasztalattal rendelkező szakembergárda, a lehetőségek, kapcsolatok, melyeket a magyar cég már előzetesen „kikapart” magának és ezáltal jól működött a szervezés, az irányítás is. A romániai vállalkozást különben épp azért hozták létre 2007-ben, mert már körvonalazódott, hogy itt is kezd beindulni az építőipari

piac – miután 2005-től a román politikai és gazdasági helyzet is azt mutatta, hogy az országban elindulhatnak a komoly beruházások. Ez felbátorította a beruházókat, akik bizalommal fektettek bevásárlóközpontokba, lakóparkokba – melyhez képest mostanra megváltozott a piac. Számunkra az is külön előnyökkel járt, hogy a Bayer Construct tulajdonosa gyergyóremeteli származású, így nem volt ismeretlen a környék, a nyelv, és, ami még fontosabb: ismertük az itteni viszonyokat és mentalitást.

► **Meglepő az a tény, hogy a legdinamikusabban fejlődő**

► **A médiában is naponta olvasni, hogy nehezen akad bérlő a már meglévő plázák boltjaira és a lakóparkok már felhúzott ingatlanjait is nehéz értékesíteni. Ha tényleg bealkonyulna a mall-oknak és lakóparkoknak, az építkezések melyik területe lenne az, amely növekedési dinamikájával a legígéretesebb tereppé válhatna?**

– A bealkonyulás már megtörtént, a befektetők jelen pillanatban várakozó állásponton vannak, hisz sem a gazdasági sem a politikai stabilitás nem adott ahhoz, hogy bátran jöhessenek beruházni Romániába. Ez nem tesz jót a piacnak, így szinte teljes mértékben meg-

nagy lehetőséget. Emellett már tavaly világossá vált számunkra az is, hogy a mélyépítés a jövő, ez irányba kell váltani, így már be is szereztük az ehhez szükséges munkagépeket. Ugyanakkor azzal is tisztában vagyunk, hogy bármennyire komoly, mélyépítészetben jártas szakembergárdával rendelkezünk, annyira gyorsan és hatékonyan nem tudunk ezen a területen előrelépni, mint a magasépítésben – hiszen szükségesek azok a referenciák, amelyek a magyarországi cég révén korábban megvoltak. Ezek hiányában nem igazán tudunk nagy, komoly munkának nekifogni, hisz a referenciákat fel kell mutatni, erre szükség van.

► **Sok építkezési vállalkozás panaszkodott arra az utóbbi másfél-két évben, hogy gyakran még a megrendelések visszaesése sem okoz akkora kárt, mint az eladósodás növekedése: az, hogy sok megrendelő tartozik az elvégzett munkálatok kifizetésével, beleértve az államot. Ön szerint mennyire riasztó ez a tendencia?**

száz lakás viseli kézjegyünket, itt is jelen voltunk, vagyunk munkáinkkal, de megrendéseink nagy része valóban Erdélyt érintette. Aradon nyolcszáz lakást építettünk, egy öregothont, valamint az Átrium Centert, Nagyváradon a Gold Plázát, Kolozsváron egy tömbházat, Nagyváradon pedig szintén egy bevásárlóközpontot. A Brassóban jelenleg még épülő lakópark-beruházásunk ötven lakása is elkelt már. Nem látok különbséget az erdélyi valamint az ország más vidékein történő beruházások között, ebben a kérdésben ugyanis mindig a megrendelő dönt, tehát tőle függ a látvány is. Sikereink szempontjából sokat jelentettek a magyarországi gyökereink, hisz több megrendelőnk is innen érkezik. Lévé, hogy nagyrészt korábbi, anyaországi ügyfeleinkkel dolgozunk, tervezés, dizájn tekintetében ugyanazok az elvárások, mint Magyarországon.

► **Romániában nagyon új a bevásárlóközpontok kultúrája: mennyire követi ez a nyugati trendeket? Ami a**

► **Milyen más területen vannak még jelen?**

– Tulajdonképpen Romániában egy holdingunk van, a Bayer Group, de ezek jogilag csak olyan szempontból kapcsolódnak egymáshoz, hogy a tulajdonos azonos ezekben a cégekben. A Kovászna megyei Kőkös községben lévő térkögyárunk zöldmezős beruházásként indult 2007-ben – mostanra azonban Románia egyik legnagyobb kapacitású térkökészítőjének számít, mely csúcsmínőséget állít elő. A szükséges alapanyagokat, a homokot, kavicsot különben a helyben található kavicsbányáinkból biztosítjuk – melynek kitermelő-tevékenysége ugyanakkor más ügyfeleket is kiszolgál.

► **Milyennek találja az építőanyagok romániai piacát? Milyen az itteni minőség, illetve az árviszonyok?**

– Az elmúlt időszakban az építőipari cégekhez hasonlóan a romániai építőanyag-kereskedőknek is fel kellett venniük a harcot egymással. Tudomásul kell venni, hogy nyitott a piac, nagy a verseny ezen a téren is, mely azt eredményezi, hogy a minőségben és az árban is igen széles a kínálati skála. Itt is lehet szerezni bármilyen minőségű terméket. Bár az utóbbi időben az építőanyagárak nagyot estek Romániában – ez egyre jellemzőbbé válik az elmélyült válság hatására –, az árviszonyok nagyjából megegyeznek a magyarországiakkal.

► **Amikor a Bayer Construct neve felmerül, az érdeklődés óhatatlanul egy picit Hargita megyére, illetve Gyergyóremetére is terelődik, mivel itt van bejegyezve a vállalkozás. A régiónak a sikerből nemcsak erkölcsi, hanem anyagi haszna is származik, hisz a befizetendő adók egy része itt marad. Mit jelent Önök számára ez a kötődés?**

– A kötődés nem pusztán adminisztratív jellegű, hisz, mint már említettem, a tulajdonos innen származik. A befizetendő adók és egyéb járulékok központosítva vannak, így kevés az az összeg, ami itt, a településen marad, a nagyrésze a megyei költségvetésbe kerül. De ez is változik hamarosan, hisz úgy néz ki, hogy a jelenlegi közép-vállalkozás kategóriából átlépünk a nagyvállalkozás kategóriába, és akkor ezek a pénzek egyenesen Bukarestbe kerülnek. Azt viszont nem tudom, hogy az itt élők mennyire vannak tudatában jelenlétünknek, mivel a környéken nem volt megrendelésünk – Hargita és Kovászna megyében ugyanis nincsenek számottevően nagy beruházások, építkezések, ezért is kényszerültünk arra, hogy ilyen komoly kapacitással más régiókban, nagyobb városokban vállaljunk projekteket.

Bár korábban szédítő csúcsra jutott a magasépítésben, a megafejlesztő újabban a mélyépítésben gondolkodik

vállalkozások toplistája élén levő cég épp egy olyan szektorból érkezik, az építőiparból, ahonnan a legborúlátóbb jelentéseket, jóslatokat hallani az utóbbi egy évben. Egy sikeres építkezési vállalkozás vezetőjeként hogyan kommentálja ezt: el tudná oszlatni ezt a vélekedést vagy inkább megerősítené?

– Tényleg aggasztó a helyzet, igenis úgy látom, hogy ebben a pillanatban reménytelen ebben a szektorban tevékenykedni. A toplistát, mely a 2007–2009-es periódus adatai, üzleti mérlege alapján készült, valóban mi vezettük, ám ha ez a mérleg az utóbbi két évet venné figyelembe, akkor a helyezés nem lenne ilyen kedvező.

szűntek a megrendelések. Az elmúlt időszakhoz hasonlóan komoly projektekre – amikor az sem volt ritka, hogy egyszerre két plázát építsünk – jelen pillanatban nincs esély az országban. Másrészt nagy a konkurencia: egy építkezésre nagyon sok cég jut, ami meglátszik az árakon is, azt is mondhatnám, egy-egy munkára már meg sem éri pályázni. Úgy gondolom, ezen a téren egyhamar nem lesz elmozdulás ebben az országban, így a jövőben csakis az infrastrukturális beruházásokban van még némi lehetőség. Ezek közül kiemelném az utépítést, melyre nagy szükség van és melyben Romániának rengeteg behoznivalója van – így cégünk ebben lát

Létezik bevált recept ennek kiküszöbölésére?

– Három év tapasztalata után azt tudom mondani, hogy alapvetően nem jellemző az, hogy a megrendelő nem fizet. Mi az államnak nem dolgoztunk, csak kizárólag a versenyszférában, itt pedig eddig nem voltak negatív tapasztalataink.

► **Nagyváradon a napokban nyílt meg a Gold Pláza nevű bevásárlóközpont, melynek kivitelezését szintén az Bayer Construct végezte. Erdélyen kívül hol vannak még jelen az országban? A megrendeléseket illetően van-e különbség az erdélyi beruházások és az ország más vidékei között?**

– Bukarestben például két-

látványterveket illeti, építészeti szempontból nagyon más például egy itteni megrendelés, mint máshol a világban?

– Megrendelést és kivitelezést nem lehet ilyen szempontból elválasztani egymástól, hisz ezek a plázák, centerek ugyanazon beruházási körnek az üzletei. Ezek az építmények ugyanazon beruházók kezében vannak, tehát alapvetően ugyanolyan tervek alapján készülnek, legyen az a létesítmény Magyarországon vagy Romániában, hisz a koncepció a befektető részéről érkezik. Dizájn vonatkozásban tehát nincs jelentősebb különbség az itteni, illetve más országban történő megrendelés között.